

KONSERVAATTORI

¹
2026 146

28

Suomen Ilmailumuseon
kokoelmamuutto

54

Konservaattorina rakennusalan
maailmassa

Konservattoriliitto (PKL) on kulttuuriperinnön säilyttämiseen erikoistuneen ammattikunnan konservattoreiden yhdistys. Sen tarkoituksena on kehittää konservointialaa, valvoa ammattikunnan etuja ja toimia konservointialan edustajana Suomessa. Yhdistys julkaisee Konservattori -lehteä, järjestää koulutuspäiviä alan teemoihin liittyen sekä osallistuu konservoinnista käytävään keskusteluun. Konservattoriliitto muodostaa yhdessä muiden pohjoismaiden osastojen kanssa Pohjoismaisen konservattoriliiton (NKF). Konservattoriliiton toimintaan on saatu avustus Museovirastolta.

Lehden on tarkoitus olla alusta jolla konservattorit työpaikkaan, saavutuksiin tai uran pituuteen katsomatta voivat kertoa työstään muille konservattoreille.

Milla Koistinen:

Konservattori-lehden palautekyselyn tulokset, s. 64-68

The mark of responsible forestry

KONSERVATTORI

Pohjoismaisen konservattoriliiton Suomen osasto ry

**Nordiska konservatorförbundet
Finländska sektion rf**

www.konservattoriliitto.fi
www.facebook.com/konservattoriliitto
http://konservattoriliitto.blogspot.fi/
https://www.instagram.com/konservattoriliitto/

Puheenjohtaja:

Sini Oksanen
konservattoriliitto@gmail.com

Lehden työryhmä:

Susan Hannus
Anniina Hatakka
Elviira Heikkilä
Milla Koistinen
Kaisa Lepistö
Aino Sainio

Lehden toimituksen sähköposti:

pklehti@protonmail.com

**Osoitteenmuutokset,
puuttuvat lehdet ja jäsenasiat:**
jasensihteeri.pkl@gmail.com

Konservattori-lehti

Número 146
Painovuosi 2026
ISSN 0780-0223 (painettu)
ISSN 2343-1814 (verkkopainettu)
Levikki 310 kpl
2 numeroa vuodessa

Ilmoitushinnat:

2/1 sivu 80 €/lehti (128 €/vuosi)
1/1 sivu 55 €/lehti (88 €/vuosi)
1/2 sivu 30 €/lehti (48 €/vuosi)
Takakansi 80 €/lehti (128 €/vuosi)
Vuosittelauksen hinta 50 €

Aineistopäivät:

Número 147
Ilmestyy marraskuussa 2026
Aineistoehdotukset 31.8.2026 mennessä
Sisäänjättöpäivä 30.9.2026 mennessä

Número 148
Ilmestyy toukokuussa 2027
Aineistoehdotukset 28.2.2027 mennessä
Sisäänjättöpäivä 31.3.2027 mennessä

Ulkoasun suunnittelu:

Anna Mattsson/Suomi Design Oy

Painopaikka: Paino-Kaarina Oy, Kaarina

PÄÄTOIMITTAJAN VIIMEISET TERVEISET

KOHTI UUSIA HAASTEITA

Tämä on näillä näkymin viimeinen Konservattori-lehti, jota olen toimittamassa.

Olen ollut mukana tekemässä Konservattoria vuodesta 2017 ja viimeiset vuodet sen päätoimittajana. Aloin nimittää itseäni päätoimittajaksi, kun vastuut alkoivat kasaantua minulle, sähköpostiin vastailu, kokousten ehdottelu ja järjestäminen, asioista muistuttelu, päätösehdotusten tekeminen, lehden "edustaminen"...

Suurin osa porukasta vaihtui pian mukaantuloni jälkeen, mutta vastuunkaautumiseen on ollut myös (tieto)teknisiä syitä ja oma osuus on varmasti minullakin, sillä otan - ehkäpä turhankin - helposti vastuuroolin ja kerron hanakasti mielipiteeni siitä, mitä pitäisi tehdä. Lehdessä on toki ollut koko ajan muitakin aktiivisia tekijöitä, joten missään vaiheessa en ole ollut yksin lehteä ideoimassa ja toimittamassa.

Konservattorin tekeminen on ollut antoisaa. Tiedon jakaminen ja siltöjen rakentaminen konservattorien ammattikunnan sisälle on tärkeää ja mielenkiintoista työtä. Lisäksi lehti toimii myös "näyteikkunana" ammatin ulkopuolisille kiinnostuneille. Olenkin kiitollinen **Marleenalle**, **Annalle**, **Stinalle** ja muille, jotka ottivat minut lämpimästi mukaan ja opastivat lehtityöhön noin yhdeksän vuotta sitten - tämä on ollut hienoa. Haluan kiittää myös myöhemmin toimituksessa olleita ja siihen jääviä yhteistyöstä. Ilman teitä ei olisi tullut lehteä!

Tällä hetkellä minusta tuntuu siltä, että haluan vaihteeksi tehdä jotain muuta ja että Konservattori tulee pyörimään ilman minua vallan mainiosti. Jatkan kuitenkin lehden kirjoittamista omien voimavarojeni mukaan ja myös PKL:n hallituksessa.

Poistun siis toimituksesta tämän numeron myötä ja jätän lehden **Ainon**, **Kaisan**, **Susanin** ja **Millan** osaaviin käsiin. Myös uudet ovat kuulemma tervetulleita!

Elviira Heikkilä

SISÄLLYS

- 3 Päätoimittajan viimeiset terveiset
- 4 PKL tiedottaa
- 4 Hallituksen esittely
- 9 Valitut Fragmentit
- 10 8 kysymystä konservattorille
- 11 Työhuone esittelyssä: Kuopion kulttuurihistoriallisen museon konservattorin työtilat
- 15 In Memoriam: Mats Sjöström
- 18 Eero Järnefeltin Maisema Kolilta -maalauksen jousipingotus
- 28 Suomen Ilmailumuseon muutto
- 33 Konservattorit Kuopiossa - Museokokoelmien pelastaminen Konservattoriliiton syksyn koulutuspäivät 2025
- 38 Vakuutuksen rooli taidekokoelman jatkuvuuden varmistajana
- 41 Keskiaikaisen alttarivaatteen kopiointiprojekti
- 46 Geelikerho kokoontuu
- 50 Niksinurkka: Ompele Melinexiä ja Tyvekiä!
- 52 Toimenpide-esittely: Fosshape näyttelytukena
- 54 YAMK opinnäytetyö: Konservattorina rakennusalan maailmassa
- 57 YAMK opinnäytetyö: Konservoinnin kuntotarkastus osana kokoelmanhallinnan päätöksentekoa: Esimerkkinä kiinalaiset kuvarullat
- 64 Konservattori-lehden palautekyselyn tulokset
- 69 Kirjoita lehteen

PKL TIEDOTTA

Konservattoriliiton yhteystiedot

Puheenjohtaja:

Sini Oksanen: konservattoriliitto@gmail.com

Jäsensihteeri:

- Jäsenlaskut ja jäsenyyshdistyksessä
- Lehden tilausosoitteet
- Milla Koistinen: jasensihteeri.pkl@gmail.com

Konservattori-lehden toimitus:

- Artikkelit ja mainokset lehteen
- Muut lehteen liittyvät asiat lukuunottamatta osoitetietoja
- pkllehti@protonmail.com

Tiedottaja:

Aino Sainio: tiedottaja.pkl@gmail.com

Taloudenhoitaja:

- Yleinen laskutus ja yhdistyksen talous
- Saara-Maija Pesonen: talous.pkl@gmail.com
- Laskutus ensisijaisesti sähköpostitse
- Laskutusosoite kirjeitse:
- Korpionjantie 2 A 6, 99870 Inari

Kirjaudu jäsensivuille!

Kirjaudu PKL:n jäsensivuille osoitteessa konservattoriliitto.fi. Kirjautumislinkki löytyy sivun yläosasta.

Ensimmäistä kertaa kirjautuessasi paina linkkiä "Unohditko tai haluatko luoda salasanan?" ja luo tunnuksesi. Käytä samaa sähköpostiosoitetta, johon olet saanut yhdistyksen tiedotteet. Osoite toimii jatkossa käyttäjätunnuksenasi.

Jäsensivuilta löydät esimerkiksi koulutuspäivien aineistoja sekä Konservattoriliiton vuosittaiset toiminta- ja talousasiakirjat. Jäsensivuilla voit myös päivittää omat yhteystietosi, jotta Konservattori-lehti ja tiedotteet tulevat perille jatkossakin. Lisäksi sivujen kautta on mahdollista hakea jäsenluokan muutosta tai ilmoittaa yhteystietosi julkaistavaksi, jos haluat konservointiyrityksellesi näkyvyyttä yhdistyksen verkkosivuilla.

HALLITUKSEN ESITTELY

1. Kuka olet?
2. Mikä sai sinut lähtemään mukaan PKL:n toimintaan?
3. Paras ominaisuutesi konservattorina?

Puheenjohtaja

1. Olen **Sini Oksanen**, ihminen ja esinekonservattori. Työskentelen Keski-Suomen museon konservattorina. Sukupolvenvaihdon ja uusien tultien keskellä teen tällä hetkellä paljon kehittämistyötä ja vanhan "tuulettamista". Se on monin tavoin haastavaa mutta minulle syvästi luontaista. Olen ollut pitkään yrittäjä, ja olen sitäkin edelleen. Päivätyöni rauhoittaa ajoittaisen jatkuvuudenkaipuun, mutta rakastan välillä tehdä jotain aivan toisenlaista.

2. Minulle ehdotettiin hallitustyöskentelyä viitisen vuotta sitten hetkenä, jona kaipasin jotain uutta. Ajatus yhdessä tekemisestä ja tekemisen merkityksellisyydestä miellytti. Kokeilin ja jäin. Puheenjohtajana olen toiminut vuoden 2023 alusta. Villinä hetkenä en keksinyt riittävän painavaa syytä vastata ei, joten vastasin kyllä. Paljon on tehty ja aika paljon saatukin, sekä aikaan että itselle.

3. Uteliaisuus. Aina kannattaa kysellä, ihmetellä ja kyseenalaistaa.

Varapuheenjohtaja

1. Olen **Karoliina "10K" Kuusisto**, ja olen koulutukseltani maalaustaiteen konservattori. Työskentelen monipuolisesti kaikenlaisen taiteen parissa taidemuseossa.

2. Aloitin konservattoriliiton jäsenihteerinä 2020 ja hallituksen jäsenenä 2022. Vuonna 2026 päädyin varapuheenjohtajaksi. Minusta hallitustyö on ihan ok, sillä minua kiinnostaa kaikki, mikä liittyy ammattikunnan asioiden edistämiseen.

3. Paras ominaisuuteni konservattorina on se, että työt eivät paljon stressaa ja jaksan aika hyvin kaikenlaista vapaa-ajallanikin.

Hallituksen jäsenet

1. Olen **Elviira Heikkilä** ja valmistuin vuonna 2016 huonekalukonservattoriksi. Olen ollut Kuopion kulttuurihistoriallisella museolla konservattorina kohta 8 vuotta ja vastuualueenani on kovat materiaalit. Meillä on näin suuri toimintoinen museoksi vähän henkilökuntaa, joten minä ja museoamnuenssi-tekstiilikonservattori käytännössä hoidetaan kaikkien esineiden konservointia sen mukaan, mitä pystymme ja osaamme. Meidän kokoelmasamme on paljon kansatieteellistä puu- ja rautaesineistöä, mutta myös muun muassa tyylihuonekaluja, keittiövälineitä ja astioita, erilaisia ammattitykaluja, eri aikakausien valaisimia ja leikkikaluja käypylehmistä 2000-luvun massatuotettuihin muovileluihin!

2. Olen ollut PKL:n jäsen vuodesta 2016 ja Konservattori-lehden toimituksessa vuodesta 2017. Hallitukseen minut valittiin vuonna 2022 ja täällä olen edelleen. Konservattoriliitossa minua aiemmin kiinnosti erityisesti tiedon välitys ja osaamisen jakaminen Konservattorin kautta. Nyt olen ajatellut suunnata vähän toisenlaisiin tehtäviin, mutta se jää vielä nähtäväksi, mihin. Ideoita toki on.

3. Oho, vaikea kysymys... Paras ominaisuuteni konservattorina on ehkä työtapojen monipuolisuus. Täällä on valta-

van työvelan kanssa täytynyt oppia vaihtelevaan nopeaan läpikäymiseen ja pintapuhdistuksen sekä pikkutarkan ja hitaan työskentelyn välillä. Tästä sain toki esimakua jo Helsingin kaupunginmuseon kokoelmamuutossa kymmenisen vuotta sitten. Pakko siis suhteuttaa tehtävät toimenpiteet käytettävissä olevaan aikaan ja priorisoida, priorisoida, priorisoida... Saattaa tosin olla, että esimerkiksi kuukauden päästä vastaisin toisella tavalla!

1. **Arja Koskinen**, konservattorin AMK-tutkinnon lisäksi olen suorittanut konservoinnin YAMK-tutkinnon ja filosofian maisterin tutkinnon Jyväskylän yliopistossa. Työskentelen tekstiilikonservattorina Tampereen Historiallisilla Museoilla. Tekstiilikokoelman lisäksi vastaan kumiesinekokoelmasta.

2. Tämä on toinen kertani PKL:n hallituksessa. (Edellisestä kerrasta on jo aikaa). Aloitin vuoden 2026 alussa hallituksen jäsenenä. Erityisesti minua kiinnostaa konservattorien koulutuksen kehittäminen.

3. Pitkäjännitteisyys.

Hallituksen jäsenet

1. Olen **Kaarina Kuokkanen** ja opiskelen kolmatta vuotta organisen materiaalin konservointia Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Tällä hetkellä olen työharjoittelussa Luonnontieteellisellä museolla. Halusin tutustua paremmin eläinperäisiin materiaaleihin ja konservoin siellä muun muassa nisäkkäiden ja lintujen nahkoja.

2. Innostuin Konservattoriliiton toiminnasta ensimmäisenä opiskeluvuonna, kun pääsin osallistumaan liiton 60-vuotisjuhliin. Liityin opiskelijajäseneksi syksyllä 2024 ja tänä vuonna edustan opiskelijoita hallituksessa. Olen aina kannustamassa muita opiskelijoita hyppäämään reippaasti mukaan osallistumaan, esimerkiksi koulutuspäiville, sillä tapahtumissa on helppo tutustua oman tulevan alan konkareihin matalalla kynnyksellä!

3. Utelias ja avoin mieli ovat olleet itselle hyödyksi tätä alaa opiskellessa!

1. Olen **Monna Laari**, esinekonservaattori ja aikaisemmalta koulutukseltani huonekaluverhoilija. Olen työskennellyt muuttoprojekteissa Haminan ja Riihimäen kaupunginmuseoissa ja vuonna 2024 aloitin työt Rovaniemen taidemuseossa. Työskentelen nykytaiteen parissa ja materiaaleja tulee eteen laidasta laitaan. Pääasiassa työni on ennaltaehkäisevää konservointia ja neuvontaa alueellisten konservointipalvelujen muodossa koko Lapin alueella. Voit lukea lisää työstäni 8 kysymystä konservattorille palstalta.

2. Aloitin hallituksessa tämän vuoden alussa ja tällä hetkellä olen mukana tekemässä kevään jäsentapahtumaa. Olin kysytellyt ajatusta hallitustyöstä jonkin aikaa, ja nyt omassa elämässä tuli sellainen hetki että pystyin sitoutumaan hallitushommiin. Minusta on tärkeää edistää pienen ammattikuntamme yhtenäisyyttä ja mahdollistaa konservattoreiden verkostoituminen ja osaamisen jakaminen esimerkiksi juuri jäsentapahtumien kautta.

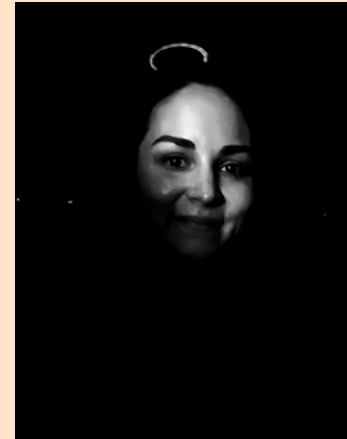
3. Monipuolisuus. Tulen sujuvasti toimeen isoäidin posliinikuppien ja **Markus Copperin** *Kurskin* kanssa, muutan museokokoelmat ja hoidan kokoelmanhallintajärjestelmien migraatiot sekä valokuvaan museo-objektit ja taiteiden somevideot.

1. Moi! Olen **Linda Linden**, vajaa 15 vuotta eri taidemuseoissa työskennellyt maalaustaiteen konservaattori. Vain kutin Tampereen taidemuseossa useita vuosia, nyttemmin pääkaupunkiseudun museokentällä. Töiden ohessa paahdan konservoinnin YAMK-tutkimusta Metropoliasa ja luen satuja 4-vuotiaan kanssa iltaisin. Joskus satunnaisesti minut saattaa bongata myös kipeilyhallilta.

2. Aloitin PKL:n hallituksessa vuonna 2023, enkä ole katunut! Liityin PKL:ään pian valmistumisen jälkeen, mutta lähdin mukaan hallitustoimintaan vasta, kun pikkulapsiarjen keskellä kaipasin jotain ammatillisesti inspiroivampaa sisältöä elämäni. Olen päässyt tekemään kiinnostavia juttuja mahtavien ihmisten kanssa, aina erilaisista koulutuspäivistä PKL:n 60-vuotisjuhliin. Hallitustoiminnan parhaita puolia ehdottomasti on ollut tutustuminen läheisemmin eri alojen konservattoreihin ja yhdessä tekeminen.

3. Paras ominaisuuteni konservattorina on varmaankin loputon uteliaisuus. Erityisesti kaikenlaiset uudet ja jännittävät konservointitekniikat, -kikat ja niksit kutkuttavat mieltä.

1. **Veera López-Lehto**. Olen monenlaisen taiteen parissa työskentelevä maalaustaiteen konservaattori (AMK, mutta tulevaisuuden toive on saada tuon A:n eteen Y. Toki tiedostan, ettei toivo ole strategia). Olen Keski-Suomesta ja työskentelen Keski-Suomessa. Olen työskennellyt eri paikoissa konservattorina noin kymmenen vuotta. Pääasiassa museoissa. Museoissa konservattorina teen käsillä, tutkin, tarkailen, selvitän, olen salapoliisi ja taiteen ystävä. Konservattorina työni on huolehtia taiteellisesta kulttuuriperinnöstä.

2. Lähdin mukaan PKL:n toimintaan, koska halusin olla mukana kehittämässä alan yhteisissä asioissa. Olen ollut hallituksessa mukana joitakin vuosia. PKL:ssä minua kiinnostaa erityisesti se, että Konservattoriliitto kokoaa alan ihmisiä yhteen, edistää konservattorien asemaa ja tarjoaa mahdollisuuden vaihtaa ajatuksia kollegoiden kanssa.

3. Uteliaisuus (vai uneliaisuus? Todellisuudessa en ole lainkaan unelias)

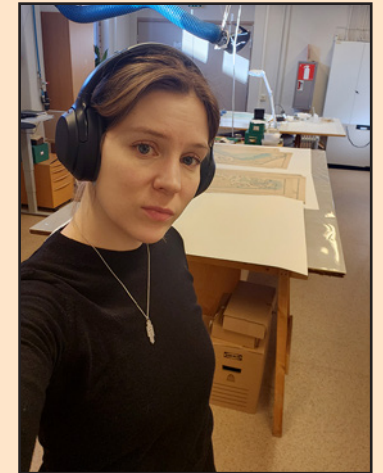

1. Olen **Jenna Parkkila-Mäki**, maalaustaiteen konservaattori. Työskentelen Kansallislisgalleriassa, pääasiassa Ateenumin taidemuseossa. Työssäni dokumentoin, tarkastan ja konservoin näyttelyihin ja lainaan meneviä teoksia ja lisäksi olen ollut mukana Kansallislisgallerian kokoelmaan kuuluvien teosten tutkimus- ja konservointiprojekteissa. Viime vuoden projekteihin kuului muun muassa **Albert Edelfeltin** *Ruokolahden eukkoja kirkonmäellä* -teoksen tutkimus ja konservointi.

2. Aloitin PKL:n hallituksessa vuonna 2023 ja mukaan minut sai halu tutustua konservattorikollegoihin ja hallitustyöskentelyyn sekä konservointialan kehitykseen vaikuttaminen.

3. Työ museossa on melko monipuolista ja vaihtelevaa, ja se onkin yksi parhaita puolia työssäni. Yksi vahvuuksistani on useamman projektin parissa työskentely ja niiden eteenpäin vieminen. Toki työssä vaaditaan myös kärsivällisyyttä ja tarkkuuttakin - nämä korostuvat esimerkiksi restaurointimaalauksia tai pitkäkestoisia (ja joskus puuduttaviakin) puhdistustoimenpiteitä tehdessä. Jokainen konservoitava teos opettaa usein jotakin uutta!

Sihteeri

1. Olen **Sanna Sinervo**, vuonna 2022 valmistunut paperikonservattori, ja työskentelen Turun kaupunginarkiston paperikonservattorina. Vastuulleni Turussa kuuluu noin 15 hyllykilometriä arkistoaineistoa, jonka on määrä muuttaa uuteen kokoelma-keskukseen lähivuosina. Lempipuhahani on sidosten korjaus, mutta enimmäkseen minua työllistää aineiston valmistelu kaupungin digitointihankkeissa.

2. Olen aloittanut PKL:n opiskelijajäsenenä vuonna 2021 ja jatkanut sihteerin tehtäviin vuonna 2022, ja olen tällä hetkellä jo toista kautta sihteerinä! PKL:n toiminnassa minua inspiroi eniten kollegoiden verkosto ja hyvät keskustelut.

3. Vahva usko valoisaan tulevaisuuteen.

Jäsensihteeri

1. **Milla Koistinen**, paperikonservaattori. Työskentelen määräaikaisena projektityöntekijänä Vantaan kaupunginmuseolla.

2. Osana Metropolian konservoinnin opintoja päädyimme jotenkin neljän opiskelijan porukalla järjestämään erään syksyn koulutuspäivät ja se oli-kin hyvä syväasukellus liiton toimintaan. Myöhemmin olen ollut mukana myös muissa PKL:n koulutuspäivien työryhmissä. Lisäksi liityin Konservattori-lehden työryhmään vuonna 2025 ja aloitin PKL:n jäsenihteerinä tämän vuoden alussa. Liiton toiminnassa mukana olo on hyvä tapa pysyä kärryillä alan ajankohtaisista asioista ja ympäri maata olevien kollegoiden kuulumisista.

3. Paras ominaisuuteni konservaattorina on kiinnostus aikaa ja ihmismieltä kohtaan, esineissä on loputon määrä kerroksia näissä teemoissa. Hyvä ominaisuus on myös säilyttää avoin mieli ja kiinnostus erilaisia työtehtäviä kohtaan: välillä työ on yksittäisen esineen parissa työpöydän ääressä ja välillä Tyvek-haalareissa museomestareiden kanssa pätkäilyä siitä miten 13 metrisen veneen saa liikkeelle ulko-varaston ylisiltä.

Taloudenhoitaja

1. Olen **Saara-Maija Pesonen**, esine-konservaattori, ja työskentelen viidettä vuotta Saamelaismuseo Siidassa. Työni on hyvin monipuolista, mutta painottuu erityisesti ennaltaehkäisevään konservointiin.

2. Olen toiminut noin kaksi vuotta PKL:n taloussihteerinä. Alun perin lähdin mukaan toimintaan jo opiskeluaikana, jolloin toimin sihteerinä. Halusin mukaan, jotta pysyisin paremmin kartalla siitä, mitä konservoinnin kentällä tapahtuu ja pääsisin tutustumaan kollegoihin. Nyt täältä Inarista käsin koen sen entistä tärkeämmäksi, kun kollegat ovat fyysisesti niin kaukana

3. Parhaana puolena konservaattorina pidän vilpittömää kiinnostustani esineiden historiaan. Lisäksi luova ongelmanratkaisu tulee työssä tarpeeseen – pöydälle kun ilmestyy välillä mitä kummallisimpia tapauksia!

Tiedottaja

1. Olen **Aino Sainio**, vuonna 2016 valmistunut maalaustaiteen konservaattori ja vuodesta 2024 myös konservoinnin yamk. Työskentelen taidesäätiö Pro Artibuksen konservaattorina, ja huolehdin sekä säätiön omien kokoelmien että vaihtuvien näyttelyiden kunnosta sekä otan vastaan asiakastöitä.

2. Kuvataiteilijataustani pohjalta lähdin ensin kolmisen vuotta sitten mukaan taittamaan Konservattori-lehteä. Olin tutustunut taitto-ohjelman käyttöön osana taideopintojani, ja lehden tahtaminen tuntui sellaiselta osalta Konservattoriliiton toimintaa, johon minulla voisi olla jotain annettavaa. Nykyään toimin myös yhdistyksen tiedottajana.

3. Parhaaksi ominaisuudekseni konservaattorina nimeäisin uteliaisuuden ja kärsivällisyyden yhdistelmän. Etenkin nykyaikaisen kohdalla konservoinnissa on harvoin yhtä oikeaa vastaus-ta, joten asioita täytyy jaksaa tutkia, kokeilla ja joskus etsiä myös luovia ratkaisuja.

Valitut Fragmentit

CONSERVATOR'S DIGEST

Helsingin Sanomat 18.3.1994

Picasso-varkaille luettiin syytteet

Pidätetty lupasi avata suunsa jos hänelle tuodaan japanilaista sushia ja kokista

Museo vaatii ryöstäjiltä yli 300 miljoonan kruunun korvauksia.

Sushia syönyt mies sanoi kahden muun suunnitelleen ryöstön kesällä 1993. Itse ryöstöstä epäillyt kaksi miestä eivät ole sanoneet esitutkinnan aikana yhtään mitään.

Varkaat veivät 8. marraskuuta Pablo Picasson viisi maalausta ja pronssisen veistoksen sekä kaksi Georges Braquen työtä. Kolme Picasson työtä on saatu takaisin.

Syyttäjä Sven-Erik Alhem kertoi oikeudelle, että ryöstön toteuttaneiden miesten auto oli nähty museon lähellä. Ohi kulkenut ihminen oli laittanut auton rekisterinumeron muistiin. Punainen Fiat pystyttiin myöhemmin yhdistämään ryöstäjiin.

Syyttäjänsä mukaan 22- ja 24-vuotiaat miehet ovat syyllistyneet törkeään ryöstöön. 23-vuotias miestä syytettiin varastetun tavaran kätkeisestä.

Oikeus on lisäksi julistanut poissaolevana vangituksi 43-vuotiaan miehen. Poliisi epäilee, että vielä kateissa olevat viisi teosta ovat hänen hallussaan. Mies on kateissa, mutta hänen jäljillään ovat sekä Interpol että Ruotsin poliisi.

Alhemin mukaan loput taulut saattavat olla vielä Ruotsissa. Ne saattavat pulpahtaa esiin mistä tahansa. Ne voisivat olla esimerkiksi jossain yleisessä varastossa.

Amos Rex -taidemuseon arkistoista on löytynyt muutama kansio konservoinnin historiaa suomalaisessa uutismediassa.

Lehtileikkeet käsittelevät monenlaisia aiheita konservoinnista ja restauroinnista noin 60-luvulta saakka. Estääksemme tämän kulttuurihistoriallisen aarteen katoamisen, haluamme jakaa kansanne näitä vähähyksisiä menneisyydestä. Toivomme artikkelien antavan perspektiiviä alan nykypäivään, tai vähintäänkin tuovan pikkuisen iloa arkeen.

Amos Rex
Konservointiosasto

Helsingin Sanomat 5.8.1986

Australian Picasso-varkaat toimivat taiderahoituksen puolesta

Melbourne (Marjatta Forward) Yksi Pablo Picasson huomattavista Espanjan sisällissodan inspiroimista maalauksista hävisi viikonloppuna kehysistään Victorian kansallisesta taidemuseosta Melbourne'ssa.

Picasson vuonna 1937 maalaama *Itkevä nainen* vietiin ilmeisesti jo lauantaina, mutta sen katoaminen havaittiin vasta maanantaiaamuna, kun osavaltion hallitus ja paikalliset televisioasemat ja lehdet saivat kirjeitse lunnasvaatimuksen tähän asti tuntemattomalta ryhmältä, joka kutsuu itseään Australian kulttuuriterroisteiksi.

Kiristyskirjeessään ryhmä vaatii valtiolta mm. 10 prosentin korotusta taiteiden rahoitukseen, erityisen taidekomitean perustamista ja viiden vuotuisen apurahan perustamista alle 30-vuotiaille taiteilijoille. Apurahat tulisi ryhmän mukaan nimetä "Picasson lunnaksi".

Itkevää naista pidetään huomattavimpana Victorian taidemuseon hankkimista tämän vuosisadan taideteoksista. Viime joulukuussa ostetun maalauksen hinnaksi arvioidaan 1,6 miljoonaa dollaria (yli 4,5 miljoonaa markkaa).

Poliisin ja osavaltion hallituksen mukaan mikään ei viittaa ainakaan tässä vaiheessa pilailuun.

Victorian osavaltion hallitus aikoo kiristää turvatoimia taidemuseossa. Maalaus vietiin rakennuksen kolmannesta kerroksesta ja varkaushälytys ei ollut toiminnassa.

Pablo Picasso: Itkevä nainen

8 KYSYMYSTÄ KONSERVAATTORILLE

TEKSTI JA KUVAT: MONNA LAARI

1) Kuka olet?

Olen esinekonservaattori **Monna Laari**.

2) Missä työskentelet tällä hetkellä?

Työskentelen konservaattorina Rovaniemen taidemuseossa Kulttuuritalo Korundissa. Rovaniemen taidemuseo on aluevastuumuseo ja työkenttäni ulottuu aina Utsjoelle asti. Reissaan jonkin verran neuvontakäynneillä alueen kunnissa, museoissa ja seurakunnissa.

3) Miten päädyit konservaattoriksi?

Lukion jälkeen työskentelin muutama vuoden vakuutusyhtiössä, mutta käsillä tekeminen alkoi kuitenkin kiinnostaa ja kouluttauduin huonekaluverhoilijaksi. Työharjoittelupaikassa tuli puheeksi huonekalukonservointi ja ajattelin ensin hakea opiskelemaan sille linjalle. Kuitenkin pari vuotta verhoilutöiden parissa riitti huonekaluihin kyllästymiseen ja päädyin opiskelemaan esinekonservointia materiaalien monipuolisuuden takia. Opintojen jälkeen olen työskennellyt

kulttuurihistoriallisten kokoelmien muuttojen parissa Haminassa ja Riihimäellä. Ehdinpä aloittaa Kulttuuriperinnön tutkimuksen maisteriopintokin Turun yliopistossa ennen nykyistä työtäni Rovaniemen taidemuseossa.

4) Mikä on työssäsi hausinta ja haastavinta?

Hauskinta ja samalla haastavinta on materiaalien monipuolisuus nykytaiteen kokoelman parissa työskennellessä. Modernien materiaalien lyhyt elinkaari aiheuttaa usein haasteita. Joka kerta eteen tulee uusia haasteita ja työni vaatii paljon sopeutumista ja ongelmanratkaisutaitoja.

5) Mikä on oudointa mitä olet tehnyt työssäsi

Konservaattorina tulee tehtyä niin paljon kaikkea outoa, ettei siihen enää oikein edes kiinnitä huomiota.

6) Mikä on lempityövälineesi ja mihin sitä käytät?

Lempityövälineeni on imuri ja heilutellen sitä vähän väliä. Taiteilijat eivät

aina säilytä teoksiaan kovinkaan muusealisissa olosuhteissa, joten pölyä ja sahanpurua saa imuroida lähes aina kun teoksia tulee esille muualta kuin museokokoelmista.

7) Mitä haluat vielä oppia?

Olen kiinnostunut mediataiteen menetelmistä ja niiden pitkäaikaissäilyttämisen haasteista. Yliopistossa opiskelin sivuaineena muutaman kurssin tietotekniikkaa ja sitä osaamista olisi hauska laajentaa.

8) Miten nollaat?

Harrastan Brasilialaista Jujutsua ja siinä saa hyvin tuuletettua ajatuksia. Kun yrittää paeta kaverin kuristusotteesta niin ei tule työasioita mietittyä. Kevät kuluu erilaisia luontoaiheisia liivelähetyksiä vahdatessa ja suosikkini on ehdottomasti Suuri hirvivaellus.

Bonus: keksi kysymys ja vastaa siihen!

Bonus: Mikä soi konservaattorin kuulokkeissa?

Dina Ögon - Människobarn -albumi tai Missä olet Laura? -podcast.

TYÖHUONE ESITTELYSSÄ

KUOPION KULTTUURIHISTORIALLISEN MUSEON KONSERVAATTORIN TYÖTILAT

TEKSTI JA KUVAT: ELVIIRA HEIKKILÄ

Konservointitilat ovat kooltaan noin 100 m², mikä on aika lailla riittävä koko. Näyttelyitä varten tai uusia lahjoituseriä käsiteltäessä voi tiloissa olla runsaasti esineitä ja jotkut odottavat vuoroaan jopa vuosia.

Konservointitilojen kiinteä sisustus on pääasiassa 1970- ja 1980-luvulta lukuun ottamatta 2000-luvulla hankittuja vetokaappeja. Kuvassa lämmitettävillä allaspöydillä varustetut, näiden lisäksi yksi kiinteäpöytäinen vetokaappi ja kemikaalikaappi.

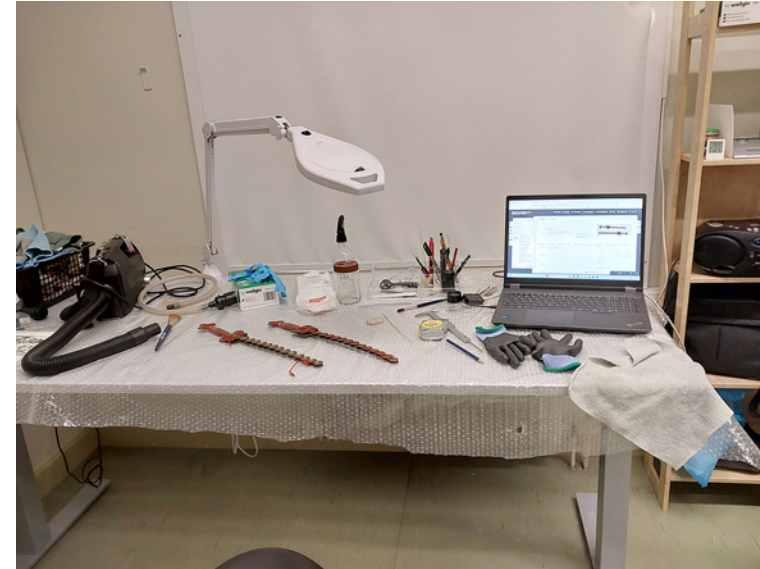

▲ Irtokalusteet ovat enimmäkseen uusia, poikkeuksiakin toki löytyy, kuten nämä Kuopion museolla asiakaskäytössä olleet jugend-tyyliset huonekalut. Käsikirjasto ja paperiset konservointiraportit ovat edelleen kovassa käytössä. ▼

Työtilani sijaitsevat vuonna 1898 valmistuneessa hirsirunkoisessa talossa Kuopion Korttelimuseolla keskustan etelälaidalla. Rakennus on ollut alun perin asuinkäytössä, jonka jälkeen siinä toimi Kuopion koti- ja taideteollisuusoppilaitos. 1980-luvulla osa talosta siirtyi konservointikäyttöön ja loputkin museon näyttely-, kokeus- ja muiksi työtiloiksi 1993.

Elviira Heikkilä

Kirjoittaja on työskennellyt Kuopion kulttuurihistoriallisessa museossa konservattorina (kovat materiaalit) heinäkuusta 2018. Hän on koulutukseltaan huonekalukonservattori (AMK) ja konservattori (YAMK).

Käytössäni on kaksi sähköpöytää, toinen toimistossa ja toinen, suorakaiteen muotoinen, konservointitiloissa. Lisäksi on pienempiä, jalkoja kiertämällä korkeussäädettäviä pöytiä ja yksi iso pöytä.

Keskikokoisille esineille on erilaisia nostopöytiä ja pyörällisiä alustoja ja pienemmille kärryjä. Työskentelyn tiloissa (ja koko rakennuksessa) enimmäkseen yksin ja onhan esineturvallisuudenkin takia hyvä välttää kantamista. Liikuteltavaa suodatinyksikköä käytän isojen esineiden kanssa esimerkiksi lakan elvytyksessä.

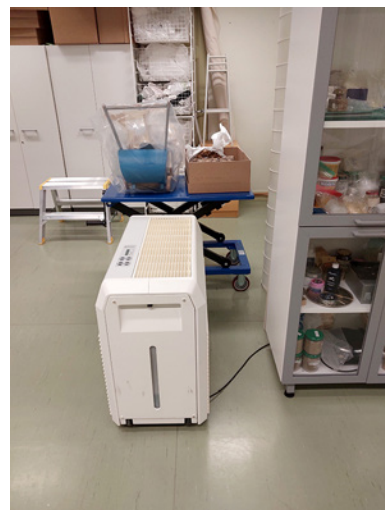
Vuonna 1985 asennettu tavaralavanostin on pieni ja sitä voi ohjata vain tästä kerroksesta, eli kun kuljetetaan tavaraa konservointitiloihin, pitää kiivetä portaat ylös ja painaa nappia koko matkan.

Tiloihin kuljettaminen on haasteellista kapeiden käytävien ja erinäisten portaiden takia. Isoimpia esineitä ei tänne ei saa tuotua, mutta esimerkiksi kuvan ruuhi saatiin lihasvoimin tänne pakastuksen jälkeen. Pyörällinen iso pöytä on rakennettu sisällä huoneessa paljon ennen minun taloon tuloani.

Konservointitilojen alapuolella on varsinainen puutyöväkka, mutta joitain puusepännöistä tuttuja työkaluja löytyy myös konservointitiloista. Tiloissa on kaikenlaisia tarvikkeita ja materiaaleja puupuristimista mikroskooppeihin ja liimoista laatikoihin. Monenlaisia puunpalasia ja levykappaleita tarvitaan jatkuvasti konservoinnissa.

Kosteus- ja lämpötilaolosuhteiden ylläpitäminen kohtuullisissa rajoissa on vaatinut talvella irtolämpittimiä ja jopa neljää kostutinta, joita on täytynyt täyttää lähes päivittäin. Kiinteitä pattereita on korjattu ja vesijohtoverkkoon kytkettävä kostutin on vihdoinkin tilattu, joten tätä kirjoittaessa olosuhdeasioissa pääsee jo vähemmällä työllä.

Silkkipaperirullille ei ole ollut kätevää paikkaa, joten olen laittanut ne s-koukuilla ja narulla vanhoihin hyllynkannattimiin kiinni. Näin paperia on melko helppo ottaa ja rullat eivät likaannu.

Näillä näkymin työtilani siirtyvät tulevaan kokoelmakeskukseen jossain vaiheessa, mikä helpottaa huomattavasti esineiden käsittelyä ja vähentää kuljettamista säilytystiloihin, mutta Korttelimuseon tunnelmallista pihaa ja rakennuksia tulee kyllä ikävä.

IN MEMORIAM MATS SJÖSTRÖM

TEKSTI: MAARIT HIRVILAMMI

Pääkonservaattori Mats Sjöström menehtyi pitkäaikaiseen sairauteen 16. marraskuuta 2025. Vakava sairaus oli jo kertaalleen selätetty ja Mats puhui kiittolisena siitä lisäajasta, jonka taitavat lääkärit olivat hänelle suoneet. Syksyllä tilanne kuitenkin muuttui. Perheen ja sukulaisten lisäksi Matsia jäi kaipaamaan suuri joukko työtovereita. Museo menetti osaavan, arvostetun ja erittäin ammattitaitoisen työntekijän sekä pidetyn kollegan. Matsia jäivät kaipaamaan myös opiskelutoverit ja konservaattorikollegat ympäri Suomen niemen.

Mats aloitti historian opiskelijana Åbo Akademiassa. Opintojen aikana Mats tutustui Turun maakuntamuseon amanuenssiin ja konservaattoriin

Kari Appelgreniin. Karin ansiosta Mats innostui konservoinnista ja siirtyi esinekonservaatton opintojen pariin silloiseen Vantaan käsi- ja taidetollisuusoppilaitokseen. Opiskelutoveri muistelee:

Me ensimmäiset esinekonservointiopiskelijat olimme tuntemaan kurssikaverimme Matsin hauskana ja joviaalana tyyppinä, jolla oli hie-
man punkhenkinen musiikkimaku, hyvä huumorintaju ja vahvat mielipiteet useista asioista. Tulimme tutuksi ja yhteisillä opintomatoilla olimme usein kämppiksinä mm. Lontoossa, Tukholmassa ja Virossa. Muistan yhden tilanteen, jossa olimme **Lena Wikströmin** vetämällä ex

cursiolla British Museumin konser-
vointilaitoksella, jossa kohtasimme
Mr Oddy Testin. Mats oli jo aiemmin
innostunut jossain määrin Oddy-tes-
tistä, mutta tajutessaan, että **Wil-
liam Andrew Oddy** itse oli edes-
sämme, oli Mats ihan fiiliksissä.

Heti valmistumisen jälkeen vuonna
1994 Mats aloitti työt silloisessa Turun
maakuntamuseossa Karin johtaessa
esineosastoa ja konservointia. Karia
Mats piti aina oppiäitinään. Lämpimät
suhteet säilyivät läpi vuosikymmenten
Matsin huolehtien Karista myös eläke-
päivinä ja autellen arjen pienissä
asioissa.

Maakuntamuseon toimitilat olivat
valmistuneet vanhan harjatehtaan ra-
kennukseen Kalastajankadulle vuonna
1991. Tilat olivat valmiina, mutta työvä-
lineet ja tekijä puuttui. Mats saikin
aloittaa tuossa vaiheessa niin sanotus-
ti puhtaalta pöydältä ja ryhtyä muok-
kaamaan toimenkuvaa ja esinekonser-
vointitiloja mieleisekseen. Ensi tõi-
nään Mats aloitti muun muassa
museumissa käytettävien näyttelymateri-
aalien Oddy-testauksen!

Vastavalmistuneena konservaattori-
na Mats innokkaasti ja rohkeasti tart-
tui epäkohtiin, vaikka saikin pian huo-
mata, että muutokset suuressa organi-
saatiossa tapahtuvat hitaasti. Kollega
museumista muistelee:

■ Mats oli toiminut museolla vakinai-
sena konservaatторina vasta vähän
aikaa, eli joskus 1990-luvun puolel-
la, kun museolla järjestettiin kirp-
putoripäivä. Kaikki raahasivat tar-
peettomia vaatteita kahvihuoneeseen
eli nykyiseen Kalastajankadun
neukkariin. Eli konservaatторin pai-
najainen koivaaran vuoksi. Mats
yritti saada ihmiset luopumaan täs-
tä, hän niin sanotusti vaahtosu ja
messusi käytävillä edesvastuutto-
masta ajatuksesta. No, tapahtuma
järjestettiin, vaatekasoista sai kukin
ottaa mitä tarvitsi ja tietävästi
Mats löysi myös sieltä itselleen/per-
heelleen käyttökelpoisia vaatteita.

Sitten Matsin ote pehmeni ja
pitkäjänteisellä vaikuttamistyöllä Mats
sai paljon muutoksia aikaan. Ennalta-
ehkäisevä konservointi on nyt kokoel-
mien säilyttämisen keskiössä ja kaikil-
le museumissa työskenteleville selvää.

Karin jäätyä eläkkeelle Mats nimi-
tettiin organisaatiomuutoksen jälkeen
pääkonservaatторiksi ja konservointi-
yksikön esihenkilöksi. Wäinö Aaltosen
museum ja maakuntamuseon yhdistyt-
tyä Turun museokeskukseksi Matsin
työpöydälle tuli myös nykyaikaiseen
liittyvät konservointi kysymykset. Jo
aikaisemmin kaupungin museot olivat
tehneet yhteistyötä ja Matsin tietotai-
toa oli tarvittu muun muassa ulkoveis-
toksia koskevissa kysymyksissä. Yhdis-
tymisen myötä vastuu taidekokoelman
hoidosta kasvoi. Matsin johdolla pal-
kattiin taidekonservaatторi sekä mu-
seomestareita ja konservointi-yksikön
henkilömäärää pystyttiin kasvatta-
maan.

Mats vei konservointia ammattimai-
seen ja asiantuntevaan suuntaan ja loi
käytäntöjä ja kriteerit, joita nouda-
tamme edelleen. Mats oli myös visio-
näari, joka pystyi näkemään asiat suu-
rempina kokonaisuuksina – näkemään
metsän puilta. Konservoinnin tarkoi-
tus ja päämäärät pysyivät Matsilla
aina fokuksessa. Matsin tapa tehdä
työtä oli paneutua asiaan ammattitai-
dolla ja sitoutuneesti. Pitkä kokemus
toi varmuutta ja laajaa tuntemusta.
Monipuoliset verkostot auttoivat asioi-
den läpiviemisessä niin ulkoveistosten
kunnostuksessa kuin Turun linnan va-
laistuksen uusimisessa.

Isossa kaupunkiorganisaatiossa
asioiden läpivienti vie aikaa. Tästä hy-
vänä esimerkkinä on viime vuonna
saatu päätös kokoelmakeskuksen ra-
kentamisesta Turkuun. Mats oli muka-
na lukuisissa aikaisemmissa yrityksis-
sä hankkeen läpiviemiseksi. Nyt toteu-
tettava hankesuunnitelma on paljolti
Matsin käsialaa ja jäämme kaipa-
maan Matsin ammattitaitoa hankkeen
toteutuksessa ja suremme ettei hän
näe tämän pitkäaikaisen haaveen to-
teutumista.

Mats opetti Åbo Akademin ja Turun
yliopiston museologian kursseilla vuo-
sikymmenien ajan. Viime vuosina mu-
seolle palkatut työntekijät ovat kaikki
käyneet aikoinaan Matsin luennoilla.
Matsin huumorista ja hyvästä tilanne-
tajusta kertoo tämä kollegan muisto:

■ Kerran tulin koululaisten Historian
Kauheuksia-kierrokselta Kirjurintu-
vasta Isoon linnantupaan. Kädessä-
ni oli kierroksen rekvisiittaan kuu-
luva ruoska, ”seitsemänhännäinen
kissa”. Sen nähdessään Mats sanoi:
”Lyö minua sillä selkään!” Sanoin,
että en varmasti sinua lyö. Mats sa-
noi: ”Lyö nyt vaan!” Samalla hän
pyysi huoneessa olevaa valvojaa ot-
tamaan siitä kuvan. Ajattelin, että
mikähän juttu tämä on, mutta suos-
tuin vähän rapsaisemaan Matsia
ruoskalla selkään. Valvoja otti ku-
van, kääntyi selin ja mutisi: ”Tätä
minä en ymmärrä, törkeätä toimin-
taa, ihan hullua väkeä.” Myöhemmin
Mats kertoi käyttäneensä kuvaa lop-
pukevennyksenä museologian opis-
kelijoille: Museumissa pitää osata
käyttäytyä kunnolla, muuten tulee
museumitöitä ja antaa ruoskaa!

Toinen kollega puolestaan muistelee:

■ Tapasin Matsin ensimmäisen kerran
museumologian konservointikurssin
opettajana, ja minulla jäi alusta
asti mieleen tarkka, innostunut ja
huumorintajuinen opettaja, joka oli
aidosti kiinnostunut työstään ja ha-
lukas jakamaan tietoaan myös muil-
le. Sitten Matsin, kun aloitin työt mu-
seolla, Mats marssi ensimmäisellä
työviikolla huoneeseeni ja kysyi:
”Kai sä olet ollut mun kurssilla?
Hyvä, niin arvelinkin!”, minkä jäl-
keen juteltiin enemmänkin. Tämä oli
huvittavaa ja mukavaa sikälikin,
että aloitin työni koronan jälkimai-
ningeissa ja porukkaan tutustumi-
nen kävi alkuun hieman hitaasti.
Opettajana Mats osasi neuvoa sekä
vakavalla että humoristisella otteel-

la, toisinaan myös tahattomasti.
Kerran, kun luennon aiheena oli mu-
seoesineiden suojaaminen valolta,
Mats sanoi: ”Me konservaatторit
olemme vähän tällaisia vampyyreja.
Aina pelkäämässä auringonvaloa.
Rannallakin muu perhe makaa aina
pyyhkeen päällä ja minä sen alla.
Niin siis tuota, ei tietenkään saman
pyyhkeen...”

Esihenkilönä Mats oli jämäkkä, mut-
ta lempeä. Hän johti esimerkiksiään sekä
piti alaistensa puolta. Vaikka Mats oli
esihenkilöasemassa, kädet olivat niin
sanotusti aina savessa – valaistusrat-
kaisuja testattiin tarvittaessa vaikka pi-
meässä vessassa tai iltamyöhään pak-
kasessa Luostarinväen kujilla.

Mats oli erittäin avarakatseinen ja
kiinnostunut monesta asiasta. Välillä
kuulimme syvällisestä pohdintaa elä-
män tarkoituksesta ja toisaalla mielen-
kiinto kohdistui militariaan ja sotalef-
foihin. Kiinnostus asioihin näkyi sivi-
tyksenä. Ennen kaikkea Mats oli
kiinnostunut ihmisistä. Hänen kans-
saan saattoi keskustella niin elämän
suurista kysymyksistä kuin kevyemmisi-
tän aiheista. Huumori säilyi Matsilla
loppuun asti, vaikka se viimeisinä ai-
koina saikin tummempia sävyjä. Se oli
hänen tapansa kohdata elämä – rehel-
lisesti, pelkäämättä ja inhimillisesti.

Kollega muistelee:

■ Viimeinen tapaaminen Matsin
kanssa oli Konservaatторiliiton
60-vuotisjuhlassa, jossa taas
kerroimme viimeiset kuulumiset ja
muistelimme menneitä. Kertoilimme
perheiden ja lasten tilanteet, niin
kun oli tapana. Myös sairaudesta
oli puhetta, mutta sen piti olla jo
voitettu. Mats juhli fetsi päässä, jon-
ka oli hankkinut Japanin matkal-
taan ja joka oli amerikkalaisen so-
tavyeteraanin jäämistöä. Nahkarotsi
ja fetsi sopivat miehelle loistavasti
ja kertoivat hyvästä huumorista ja
heittäytymisestä. Hienot muistot

persoonallisesta opiskelijakaverista
Matsista jäävät jäljellä. Mats poistui
tältä aivan liian aikaisin.

Musiikki oli erittäin tärkeää Matsil-
le ja varsinkin Iggy Pop. Museum hen-
kilökunnan pikkujouluissa Passenger
soi joka kerta. Matsin heittäytymisen
ansioista vietimme monet ikimuistoiset
– kaupungin parhaat – pikkujoulut
diskopallojen loisteessa. Musiikki kan-
natteli ja antoi voimaa loppuun saak-
ka. Ystävä ja kollega muistelee:

■ Mats oli vanha punkkari. Aloitimme
rokkikeikoilla käynnit konservointi-
kouluaikaan 90-luvun alussa ja kä-
vimme keikoilla melkein Matsin elä-
män loppuun asti. Ensimmäinen yh-
teinen keikkaelämyksemme tapahtui
varmaankin Lepakkoluolassa. Mat-
sin viimeinen konsertti oli Tavastial-
la elokuussa 2025. Olin paikalla,
Mats oli väsynyt mutta sai aina
energiaa musiikista. Olisikohan käy-
nyt vielä moshhaamassakin. Hieno
keikka ja ilta. Meidän piti mennä
vielä Viagra Boysin keikalle joulu-
kuussa Kulttuuritalolle, liput oli
hankittu. Mats ei enää päässyt, mut-
ta hänen poikansa tuli isänsä sijas-
ta. Tunteikas, surullinen mutta myös
iloinen ilta.

Jäämme syvästi kaipaamaan osaava,
huumorintajuista ja lämminsydämistä
kollegaa ja ystävää.

Muisteluita kokosi työtoveri Maarit,
muistojaan jakoivat opiskelutoverit Jari
ja Tuomo sekä työtoverit Sanna, Hilikka
ja Anna

TEKSTI JA VALOKUVAT: SUSANNA BELINSKIJ, KAAVIOKUVA: MAGNUS OTSA

Konservointiprojekti

Maalaus on VR Yhtymän omistuksessa. VR investoi päärautatieaseman kehittämiseen vuosien 2019–2026 aikana, ja asemalla tehdään laajoja kunnostustöitä. Maalauksen konservointi liittyi tähän hankkeeseen.

Maisema Kolilta -maalaus oli ollut paikallaan rautatieaseman ravintolasalin syvennyksessä noin sadan vuoden ajan ennen konservointia. Se oli ikäänsä nähden kohtuullisen hyvässä kunnossa. Kuntokartoitus oli tehty keväällä 2024 Consartin toimesta. Konservointi suunniteltiin siten, että suurikokoista maalausta jouduttaisiin liikkuttamaan mahdollisimman vähän. Tämä nähtiin maalauksen kunnan kannalta tärkeäksi.

Konservointi aloitettiin marraskuussa 2024 ja saatiin päätökseen kesällä 2025. Projektiin osallistui kansainvälinen työryhmä, jossa oli edustajia useasta eri ammattikunnasta. Mukana oli eri alojen konservaattoreita, taidelogistikkoja ja rakennuksen kunnostustöihin osallistuneita ammattilaisia.

Maalauksen kohtuullisen hyvän kunnan ja kireän aikataulun vuoksi teokselle suunniteltiin ja tehtiin vain seuraavat välttämättömimmät konservointitoimenpiteet:

1. Likainen ja hyvin pölyinen maalipinta puhdistettiin henkilönostimista käsin teoksen ollessa ripustettuna. Taustapuolen kankaan kuivapuhdistus tehtiin imuroimalla sekä ns. nokisienellä ja mikrokuituliinalla
2. Irrallaan olevaa maalipintaa kiinnitettiin kalaliimalla ja japaninpaperilla puhdistuksen yhteydessä sekä sampiliimalla myöhemässä vaiheessa.
3. Jotta maalauksen alkuperäinen väriloisto ja syvyysvaikutelma saatiin esille, poistettiin vanha kelastunut lakka.
4. Taitereunoilla ja maalauksen kulmissa olevia kiinnitysruuvin ja nupinaulojen reikiä paikattiin ja maalipinnan häiritsevimmät puutoskohdat kitattiin ja retusoitiin.

5. Jousipingotusta varten maalauskankaaseen kiinnitettiin reunavahvikkeet ja kiilakehys kunnostettiin.
6. Maalipinta viimeisteltiin uudella lakkauksella.
7. Teos taustasuojattiin ja ripustusmenetelmä uusittiin. Kehysrimat kunnosti ja kiinnitti paikalleen Kehysliike Virtanen.

Jousipingotuksen suunnittelu

Konservoinnissa maalauksen suuri koko oli haaste maalauskankaan uudelleen kiinnittämiseksi kiilakehyseen sopivaan pinkoon; riskinä on, että maalauskangas jää liian löysäksi ja voi vaurioitua sen vuoksi. Projektin johtaja **Jukka Valkonen** löysi ratkaisuksi jousipingotusmenetelmän, jota on käytetty mm. Riksmuseumissa Hollannissa. Jousipingotus on konservaattori **Antonio Iaccarino Idelsonin** kehittämä menetelmä erityisesti suurikokoisille maalauksille. Hän on

HELSINGIN PÄÄRAUTATIEASEMAN EERO JÄRNEFELTIN MAISEMA KOLILTA -MAALAUKSEN JOUSIPINGOTUS

Eero Järnefeltin *Maisema Kolilta* -maalaus konservoitiin Helsingin päärautatieasemalla 2024–2025. Olin mukana konservointitiimissä, lisäksi vastasin projektin dokumentoinnista. Projekti oli erityinen, koska maalaus on poikkeuksellisen suurikokoinen (467,5 x 741,5 cm), konservointi toteutettiin kokonaisuudessaan sen alkuperäisessä sijaintipaikassa ja maalaukselle tehtiin jousipingotus, joka oli ensimmäinen laatuaan Suomessa. Tässä artikkelissa keskityn erityisesti tähän maalaukselle tehtyyn jousipingotukseen.

Likaa ja pölyä oli kasautunut runsaasti alareunaan kiilakehyksen alle.

Kiilakehyksen alareunassa oli kaarimainen aukko.

käyttänyt ja opettanut menetelmää ympäri maailmaa jo vuosikymmenien ajan.

Antonio Iaccarino Idelson ja **Marco Pinelli** tulivat Helsinkiin katsomaan *Maisema Kolilta* -maalausta ja tekemään alustavia toimenpiteitä tammi-kuussa 2025. Paikalla kävivät myös Vi-rosta **Magnus Otsa** ja **Edgar Umbliä**, jotka ovat aiemmin työskennelleet Idelsonin kanssa ja kuuluivat nyt maalauksen jousipingotuksen tekijäryhmään.

Maalauskaan pingotuksessa lasketaan jousien voima suhteessa maalaukankaaseen. Antoniolle annettiin maalauksen taitereunasta pieni näytepala, jolle hän teki rasiustestien kehittämälleen laitteella Roomassa. Testin mukaan *Maisema Kolilta* -maalauksen kangas oli riittävän vahvaa kestääseen jousipingotuksen.

Kiilakehyksen kunnostus jousipingotusmenetelmää varten

Yksi projektin tärkeistä vaiheista oli kunnostaa *Maisema Kolilta* -maalauksen kiilakehys jousipingotusta varten. Kiilakehyksen puuaines on vanhaa raakalautaa. Kiilakehyksessä on neljä pystytukipuuta ja kaksi vaakatukipuuta. Yläreunan kaarirakennelma oli tehty useammasta osasta, samoin kuin alareunassa oleva salin seinäkelloa mukailevan aukon kaari. Kaarimainen aukko teki kiilakehyksen rakenteesta epävakaa, ja siksi se tarvitsi jousipingotusta varten vakauttamista. Kiilakehys ei noudattanut ajan tyyppillistä tai taitelijalle ominaista tapaa tehdä viimeisteltyä jälkeä - kenties kiilakehys oli aikoinaan kiireessä kasattu.

Kiilakehyksen kunnostustoimenpiteitä varten maalaus irrotettiin ripustuksesta ja laskettiin vinssillä alastelineiden varaan. Myöhemmin se siirrettiin vaakatasoon Telinekatajan rakentamalle työskentelytasolle keskelle salia. Maalauksen siirrot suunnitteli-

Beweship Oy:n työryhmä laskemassa teosta alas.

Teos siirrettynä vaakatasoon.

vat **Tapani Huovinen** ja **Jussi Pakkanen** taidekuljetusyritys Beweship Oy:stä. Siirrot vaativat pitkiä työpäiviä.

Maalauksen ollessa työskentelytasolla taitereunojen nupinaulat irrotettiin ja kiilakehys voitiin sen jälkeen siirtää salin lattialle, missä oli tilaa työskennellä. Kiilakehyksen kunnostuksen teki puuseppä-konservaattori **Arne Rannaoja**. Hän korjasi kiilakehyksen vaurioita ja vahvisti sen rakennetta molemmilta puolilta. Kiilakehyksen kääntämisessä olivat apuna Constin työntekijät.

Lisäksi Marco Pinelli ja Magnus Otsa lisäsivät kiilakehyksen etu- ja taustapuolelle tukipuiden liitoskohtiin alumiinisia tukiristikkoja, jotka jäykistivät rakennetta. Siten kiilakehys saatiin mahdollisimman vakaaksi, jotta se kestäisi jousipingotuksen aiheuttaman jännitteen. Alumiinisista ristikoista tuli lisäpainoa kiilakehykseen n. 25 kg.

Edgar Umbliä kiinnitti kiilakehyksen ja kelloaukon reunoihin pyöristettyä puulistaa, jonka syvyys oli 1,4 cm ja leveys 6,5 cm. Pyöristetyn puulistan pinnalle kiinnitettiin teflon-teippi, jonka ansiosta taitereunat pääsevät

liukumaan puulistaa myöten jousipingotuksen toimiessa. Kunnostus ja kiilakehykseen kiinnitetyt lisäosat kasvattivat kunnostetun kiilakehyksen mittoja 1–2 cm.

Kelloaukon teflonteippaus.

Teos ennen reunavahvikkeiden kiinnitystä.

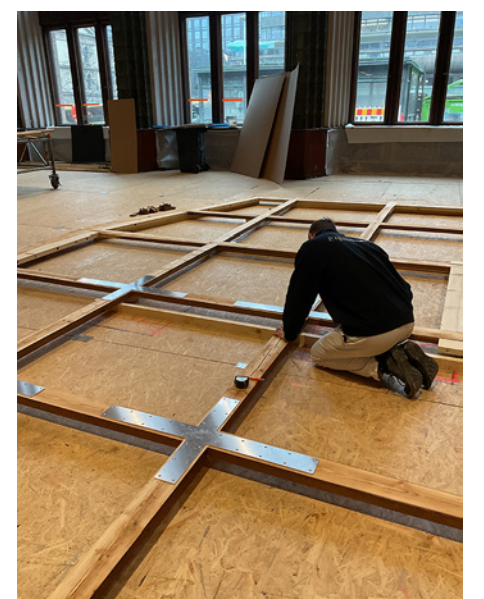
Maalauskaan jousipingotus

Maalauskanas reagoi ilmankosteuteen ja lämpötilaan kutistumalla tai laajentumalla. Jousipingotuksessa jousien tehtävä on kiristää tai löysätä kangasta sen liikkeiden mukaan, pitäen näin kangas optimaalisessa pingotuksessa. Jousipingotusta varten Marco Pinelli ja Magnus Otsa mittasivat kiilakehyksen millintarkasti. Mittausten avulla oli mahdollista arvioida pingotuksen tarvittava voimakkuus.

Jousipingotus toteutettiin huhtikuussa 2025. Valmisteluineen siihen kului 5 pitkä työpäivää.

Maalauskaan taustapuolelle oli tärkeää merkitä kiilakehyksen lopullinen paikka ennen muiden toimenpiteiden aloittamista. Kunnostetun kiilakehyksen koko oli hieman muuttunut alkuperäisestä, joten sen paikka maalaukankaalla oli myös muuttunut. Kiilakehys täytyi nostaa ja asemoida vinssin avulla maalaukankaan päälle vaakatasoon.

Kiilakehys siirrettiin lattiatasolta seinää vasten pystyyn, ja sen ylätuki-

Marco kiinnittää tukiristiiä.

Kehyksen vinssaus kankaan päälle.

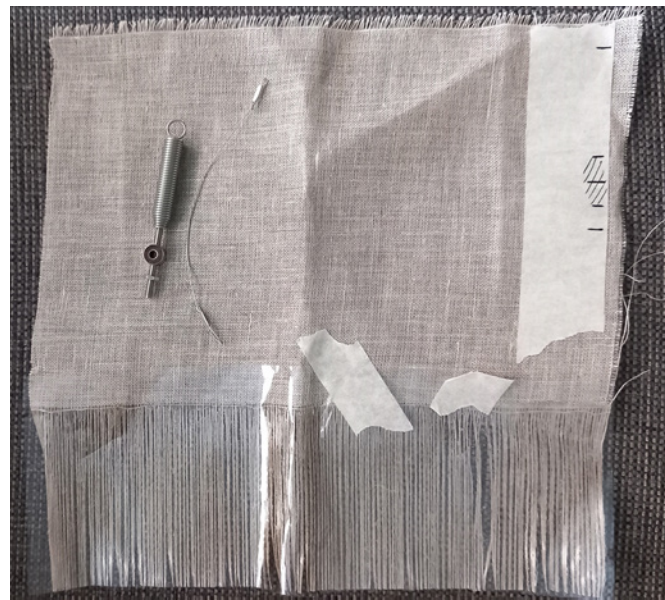
Kiilakehyksen asemointi kankaalle.

puun keskelle sidottiin liinat vinssiä varten. Työskentelytasolla ollut maalaus (taustapuoli ylöspäin) siirrettiin pyörillä kiilakehyksen eteen. Kiilakehystä nostettiin vinssillä ja ohjattiin liinojen avulla maalauksen taustapuolen päälle vaakatasoon. Oikea asemointipaikka löydettiin kiilakehystä siirtelemällä; liikuttamista helpotti leivinpaperi kiilakehyksen ja maalauskankaan välissä. Kiilakehyksen paikka merkittiin maalarinteipillä ja lyijykynällä kankaaseen, ja tämän jälkeen kiilakehys nostettiin vinssillä ylös seinää vasten odottamaan.

Jousipingotuksen työvaiheiden aikana kiilakehykselle tehtiin myös harjoitusripustus seinäsyvennykseen ennen maalauskankaan pingottamista. Harjoitusripustuksen teki Beweship Oy:n Tapio Huovinen työryhmineen.

Sen lisäksi että teos on suurikokoinen, jousipingotukseen kuuluvia työvaiheita oli paljon. Aloitimme ne reu-

navahvikkeiden valmistelulla ja kiinnittämisellä maalauskankaan reunoihin.

Reunavahvike ja jousi.

Daniela kiinnittää reunavahviketta.

Marco silittää reunavahvikkeen taitosta.

Reunavahvikkeet

Antonio toi Italiasta mukanaan Päärautatieasemalle valmiiksi käsitellyt reunavahvikemateriaalit. Reunavahvikkeisiin käytettiin ohutta mutta vahvaa italialaista pellavakangasta, jonka toinen pää oli hapsutettu ja käsitelty Plextol 500 liimalla. Reunavahvikkeiden korkeus on 26 cm, josta hapsujen osuus on 8,5 cm. Maalauksen kaarevan yläreunan reunavahvikkeet oli laserleikattu Italiassa tarkkaan mittaan. Yläreunan reunavahvikkeita on yhteensä 22 kpl, ja ne ovat 35 cm leveitä ja 26 cm korkeita ja niiden ulompi reuna on suikaloitu seitsemään 4 cm leveään suikaleeseen.

Antonion työryhmään kuuluva konservaattori **Daniela Di Benedetto** teki reunavahvikkeen kiinnittämiseen testejä; testissä kokeiltiin, kuinka Plextol 500:lla käsitelty hap-

Lähikuva yläreunan reunavahvikkeesta.

Melinexkalvoa reunavahvikkeen taitoksessa.

sureuna kiinnittyy maalauskan-
kantaan taitereunaan 100 %:lla asetonilla vaih-
toehtona 5 %:n Paraloid B72 asetonis-
sa. Hän päätyi valitsemaan 5 %:n Para-
loid B72-asetoniliuoksen. Maalauksen
koko taitereuna käsiteltiin tällä liuok-
sella, mikä vahvisti taitereunan kan-
gasta jousipingotusta varten.

Reunavahvikkeen kiinnityksessä
Plextol 500:lla käsitellyt hapsut sivel-
tiin 5 %:n Paraloid B72-asetoni-liuok-
sella ja annettiin hautua kalvon alla.
Samalla käsiteltävää aluetta rullattiin
silikonirullalla, jotta asetonilla akti-
voitu liimauskohta kiinnittyisi tiiviisti.

Kiinnityksen jälkeen reunavahvik-
keisiin tehtiin taitos, josta muodostui
tankokuja metallitanko varten Beva-
ja Melinex-kalvojen avulla. Reunavah-
vikkeeseen oli merkitty taitekohta,
jonka keskelle Beva-liimakalvo kiinni-
tettiin, ja Melinex-kalvosuikale ase-
moitiin päällimmäiseksi. Beva-liima-
kalvo ja Melinex-kalvo lujittavat reuna-
vahvikkeen tankokujaa, johon
kohdistuu jousipingotuksesta rasitetta.

Ennen taitoksen sulkemista reuna-
vahvikekankaan ulkoreunasta leikat-
tiin saksilla ylimääräinen kangas pois
ja yläreunan reunavahvikkeiden sui-
kaleiden liimakalvot siistittiin, jotta
tankokujat eivät liimaannu kiinni. Tai-
tos suljettiin siten, että Beva-liimakal-
voa lämpökäsiteltiin silitysraudalla.
Melinex-kalvo pitää tankokujan avoi-
mena, jolloin siihen on mahdollista
liu´uttaa metallitanko. Tankokujan
reunaan leikattiin saksilla vielä kolmi-
onmuotoinen pieni lovi, josta jousi
kiinnitettiin metallitankoon.

Seuraavaksi metallitangot liu´utet-
tiin tankokujaan ja jousen rengasmai-
nen pää pujotettiin loven kohdalla me-
tallitankoon. Jousen ruuvipää pujotet-
tiin ankkurointiosan läpi ja suljettiin
pienellä kiristysmutterilla.

Jokaiseen yläreunavahvikkeeseen
laitettiin 34,5 cm pitkä metallitanko ja
kaksi joustia. Yläkaaren ja kelloaukon
kaarireunoissa metallitankoja muo-
toiltiin kaareviksi ennen tankokujan
liu´uttamista.

Reunavahvikkeen taitoksen
avaaminen.

Jousipingotusmutterit.

Kun muu työryhmä työskenteli reu-
navahvikkeiden parissa, Edgar Umbria
ruuvasi kiilakehyksen sisäreunan uu-
teen lankkupuuhun jousien ankkuroin-
tiosat. Ne ovat pieniä metallisia kartioi-
ta (korkeus ja halkaisija molemmat 10
mm), joissa on reiät jousen ruuviosaa
varten. Ankkurointiosat ovat kiilake-

Jousen asennus metallitankoon.

Jouset ja mutterit.

hyksen suorilla reunoilla tasaisin 20
cm:n etäisyyksin toisistaan, paitsi kiila-
kehyksen kulma-alueilla ja kelloaukon
kaarteisissa reunoissa, joissa ne ovat
lähempänä toisiaan. Yläreunan kaares-
sa ankkurointimutterien paikat ovat
hieman eri kohdissa kuin muualla ja
mittaaminen oli tarkempaa.

Jouset

Metallisen jousen pituus on 100 mm
(jousi 53 mm ja ruuviosa 47 mm) ja jou-
siosan halkaisija 10 mm. Pingotuksessa
jousiosa joustaa ja jousen mutteria
pyörittämällä kankaan pingotusta voi
kiristää tai löysätä. Jokaisella jousella
on oma säätö ja kiristäminen tapahtui
millimetri kerrallaan. Jousia asennet-
tiin 144 kpl ja kun jokaista joustia kiris-
tää vaikka vain 1–2 kierrettä, vaikutus
on kankaassa yllättävän suuri.

Jousien säätäminen oli tarkkaa ja
tehtiin Antonio Iaccirino Idelsonin an-
tamien ohjeiden mukaan. Hän oli las-
kenut säädöt suhteessa maalauskan-
kaan kokoon ja jousien vetovoimiin.

Jouset kiinnittynä.

Taitereunat

Viimeistelyvaiheessa haasteeksi ilme-
nivät maalauksen eri levyiset taitereu-
nat. Ne olivat oikealta, vasemmalta ja
yläreunasta niin leveät, että reunoja ei
voinut kiinnittää taustapuolelle kiila-
puuhun sellaisenaan häiritsemättä
jousipingotussysteemiä. Taitereunoja

Yläreunan reunavahvike ja jouset.

Oikea yläkulma pingotettu.

päätettiin leikata saksilla tasaisesti
kaikkialta kiilakehyksen syvyyden mi-
tan verran (n.7 cm). Jäljelle jääneet
taitereunat kiinnitettiin Beva-liima-
kalvopalasilla kiinni.

Maalauskan-
kaan alkuperäiset mi-
tat dokumentoitiin ennen taitereuno-
jen leikkaamista. Magnus Otsa otti
maalauskankaasta mitat jokaisen jou-

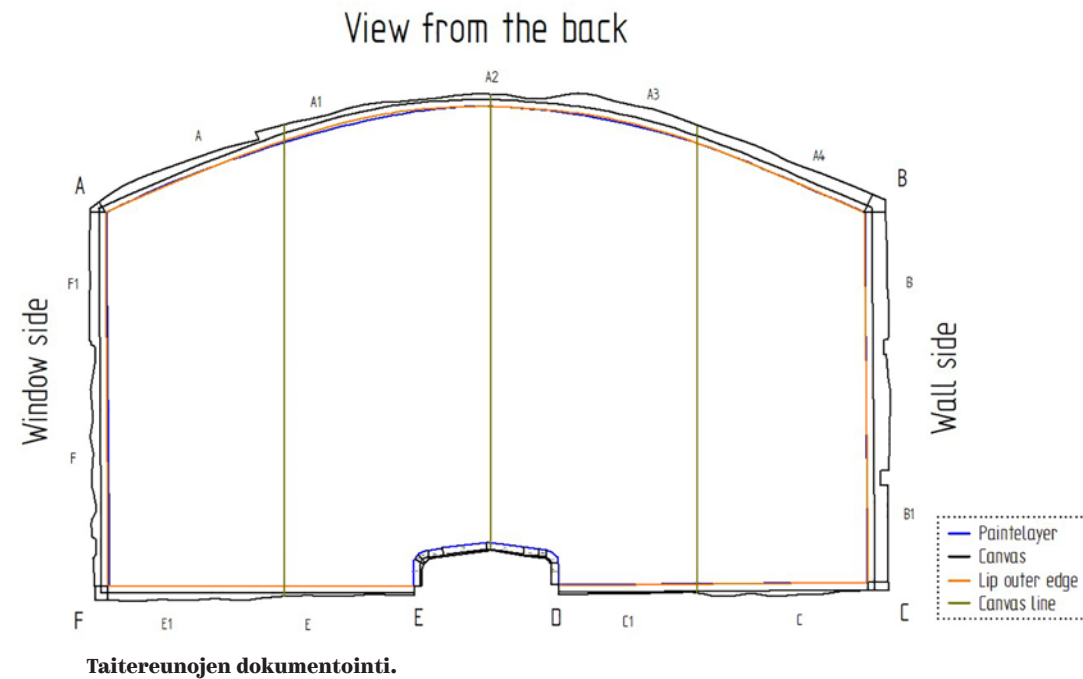
sen kohdalta ja mallinsi ne CAD-ohjel-
maan, joka tallensi maalauskankaan
alkuperäiset muodot. Maalauksen jäl-
jelle jääviin reunoihin merkittiin koh-
distusmerkit ja irtileikattavaan reu-
nasuikaleeseen tehtiin sama merkintä.
Kohdistusmerkkien paikoista otettiin
myös valokuvat.

Projektin viimeistely

Jousipingotuksen ja taitereunojen vii-
meistelyn jälkeen maalaus nostettiin
pystyasentoon. Tämä oli jännittävä
hetki, koska maalaus oli ollut pitkään
maalipinta alaspäin työskentelytasol-
la. Nosto pystyasentoon sujui hyvin ja
varsin nopeasti vinssin avulla. Maalaus
tuettiin liinoilla ja nostoköysillä vins-
siin pystyasentoon lattialle. Kankaan
pingotus oli nostamisen jälkeen vielä
löysä. Maalauksen päätettiin antaa
asettua viikonlopun yli, jotta voitiin
nähdä, kuinka se reagoi.

Pingotusta säädettiin Antonion ohjei-
den mukaan vielä kaksi kertaa ennen
teoksen lopullista ripustamista seinälle.
Viimeinen säätö tapahtui maalauspin-
nan lakkaamisen jälkeen, jolloin oli tar-
peen säätää vain osaa jousista.

Konservointi viimeisteltiin jousi-

pingotuksen jälkeen pystyasennossa: maalipinnan alaosasta poistettiin viimeiset vanhat lakat, tehtiin kittaukset sekä lakattiin maalipinta.

Osa viimeisistä työvaiheista tehtiin siirrettävällä telineellä. Maalauksen taustasuojauksen teki Asennusliike A. Nieminen kahden asentajan voimin. Kittauksen retusointi tehtiin aikataulusyistä henkilönostimesta käsin sen jälkeen, kun maalaus oli jo ripustettu takaisin seinäsyvennykseen.

Lopuksi

Projekti oli mieleenpainuva. Peruskonservointityön ohella oli hyvin mielenkiintoista olla mukana jousipingotuksen eri työvaiheissa. Maalauksen suuri koko oli haaste, jonka vuoksi työ oli hyvin fyysistä ja toisinaan raskastakin. Koska työskentely tapahtui rakennustyömaalla, seuranamme oli jatkuvasti myös rakennustyömaan äänimaailma. Konservattorien työ huomioitiin joka tapauksessa hyvin koko projektin ajan.

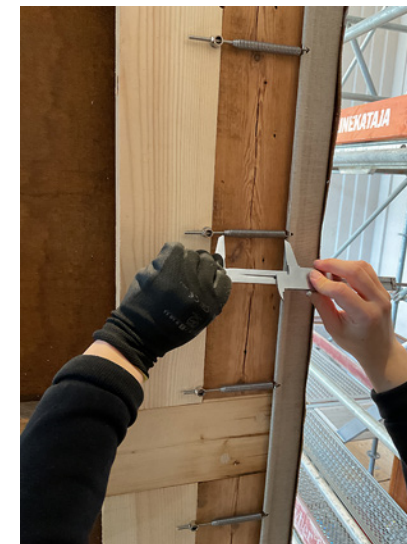
Sen lisäksi että teos on suurikokoinen, jousipingotukseen kuuluvia työvaiheita oli paljon.

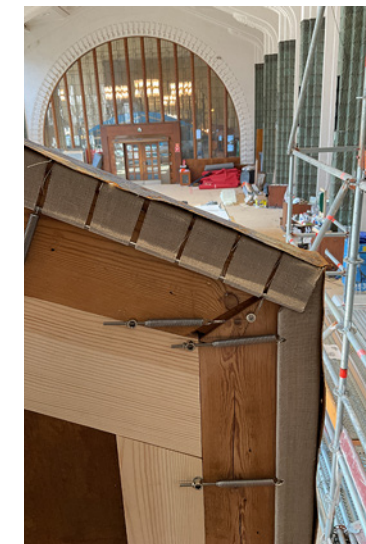
Teos jousipingotuksen jälkeen.

Teos pingotuksen jälkeen pystyssä.

Jousen säätöä.

Valmiit jouset taustapuolelta.

Erityistä oli myös se, että media seurasi maalauksen siirtoja.

Yllätyksiltäkään ei välttytty. Esimerkiksi lakanpoistoon tuli viikon tauko asbestipuhdistuksen vuoksi, koska asbestia löytyi maalauksen takaa seinästä, johon oli kiinnitetty korkkilaattoja ja asbestimateriaalia todennäköisesti kosteuspuskuriksi.

Maalaus konservoitiin perusteellisesti käsittäen sekä ns. esteettisen että rakenteellisen kunnostuksen. Seuraavan konservointitarpeen ilmentyessä on todennäköistä, että toimenpidekirjo on laajentunut ja käytössä on uusia menetelmiä. Tämän konservointiprosessin menetelmät eivät kuitenkaan sulje pois tulevaisuuden toimenpiteitä, vaikka niistä kaikki eivät ole täysin peruutettavissa (Paraloid B72 käyttö, kankaan reunojen leikkaus, kiilaketyksen vahvistaminen). Jousipingotuksen ansiosta maalauksen rakenne on nyt kunnossa, mutta on todennäköistä, että maalauksen pinnan puhautteen ja suurikokoisen kankaan pingotuksen hienosäätöön on kiinnitettävä jatkossa huomiota.

Konservoinnin tiimin yhteistyö sujui mutkattomasti. Kiitos kollegoille vastuukonservaattorit **Liisa Helle-Wlodarczyk** ja **Nina Robbins** sekä käytännön konservoinnin työkaverit **Eerika Niemi**, **Sara Laurel**, **Emilia Kallinen** ja **Noora Kajaluoto**.

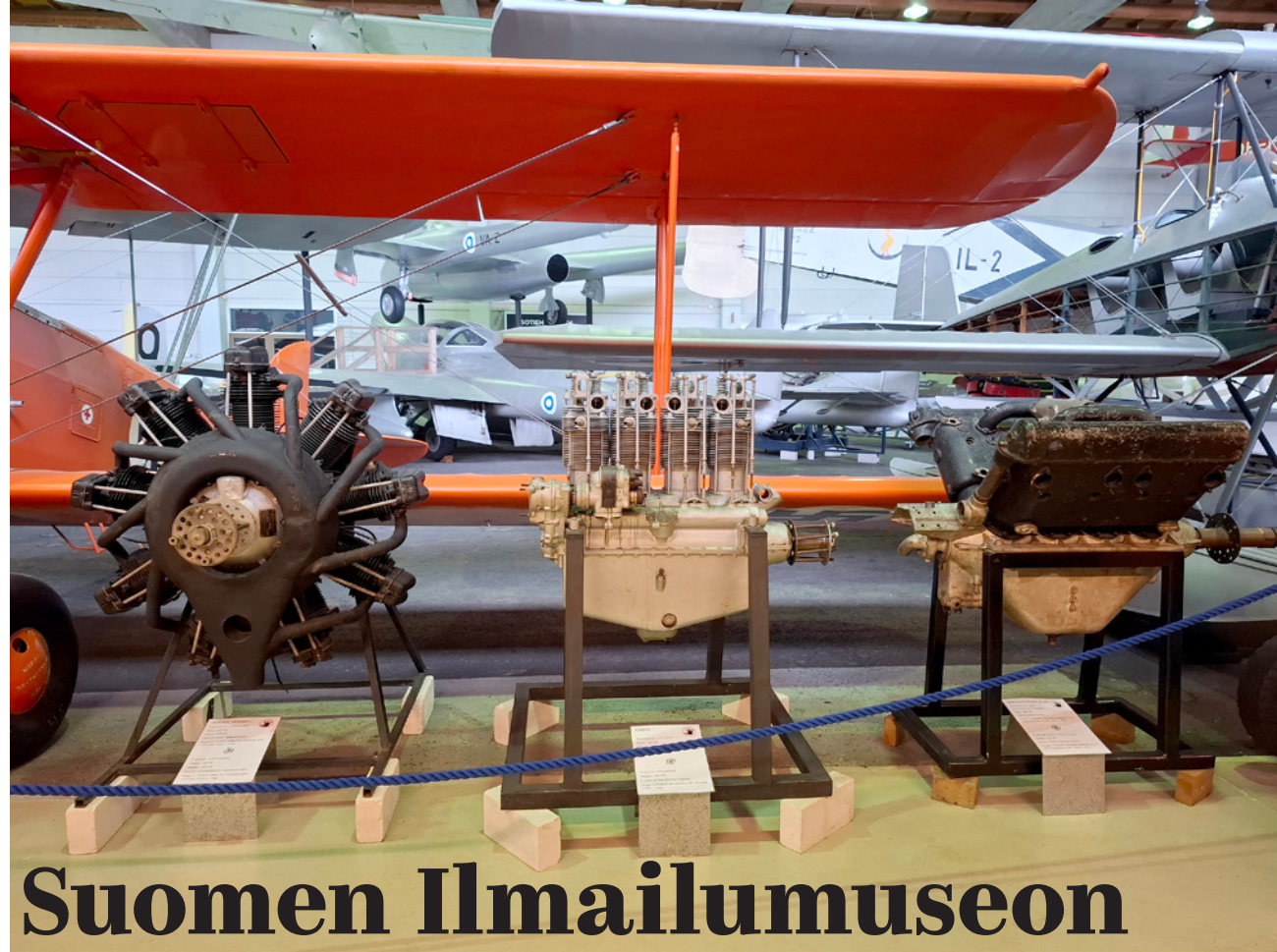
Konservoitua *Maisema Kolilta* -maalusta voi käydä katsomassa päärautatieaseman Taulu-ravintolassa sen aukioloaikoina.

Susanna Belinskij

Kirjoittaja on maalaustaiteen konservaattori (AMK).

Erilaisia lentokoneen moottoreita esillä näyttelyssä.

Kuva: Riina Uosukainen, SIM

Suomen Ilmailumuseon kokoelmamuutto

TEKSTI: RIINA UOSUKAINEN

Vantaalla sijaitseva Suomen Ilmailumuseo (myöh. SIM) on suurten mullistusten edessä: samaan aikaan, kun suunnitellaan kokonaan uutta Ilmailumuseota ja uutta museorakennusta näyttelyineen ja muine toiminnoineen, museon kokoelmatkin muuttavat. Ilmailumuseon kokoelmissa on ilma-alusten, pienesi-neistön, tekstiilien ja teknisten laitteiden lisäksi erilaisia lentokoneen osia. Tässä jutussa kerromme lentokoneiden moottorien muuttamisen osaprojektista.

Suomen Ilmailumuseo pähkinäkuoressa:

- Ilmailumuseoyhdistys perustettu 1969
- Ilmailumuseo avautunut 1981
- Suomen Ilmailumuseosäätiö 1996
- Esinekokoelma, valokuva-arkisto, arkisto ja kirjasto

Kokoelmat:

- Noin 11 000 esinettä, joista 80 ilma-alusta
- Lisäksi kokoelmissa ilma-alusten moottorit, osat, mittarit, huollon mittalaitteet
- Kunnia- ja arvomerkit ja palkinnot
- Lennokit, lennokkimoottorit ja pienoismallit
- Virkapukukokoelma

Valtaosa Ilmailumuseon esineistä on luettelottomia, joten kokoelmat inventoidaan ja luetteloidaan ennen siirtämistä uusiin säilytystiloihin tai uuden museon näyttelyyn. Pienesi-neistössä on aloitettu läpikäyminen virkapuvuista ja viestintälaitteista. Osa ilma-aluksista palautetaan takaisin museoihin, joista ne ovat olleet vuosikymmeniä deponoituna Ilmailumuseolla.

Tähtimoottorien taival talletukseen: pölyä, likaa, rasvaa

Ilmailumuseon kokoelmissa on kolmisenkymmentä erilaista lentokoneen moottoria – kaikki vaihtelevin taustatiedoin ja vaihtelevassa kunnossa. Osa moottoreista on vajavaisia, ja niistä uupuu osia. Useimmissa on kuitenkin valtava kerros pölyä, likaa, rasvaa ja öljyä johtuen vuosikymmenten säily-

Kuva: Antti Laukkanen, SIM

Ilmailumuseon vapaaehtoiset puhdistamassa moottoreita museon pihalla. Ilmailumuseoyhdistyksen Tiistaikerhon vapaaehtoiset Pauli Jokimies (vas.) ja Timo Kopranen puhdistamassa tähtimoottoreita. Paulilla on työn alla Walter Gemma ja Timolla Walter RF 462.

▼▼ Kokoelmamuuton aikana koko esinekokoelma tietysti inventoidaan myös sillä ajatuksella, että kokoelmapoistoja tullaan tekemään rutkasti.

tyksestä ilman kunnollista suojaamista tai kokonaan suojaamatta näytteillä olemisesta. Rasvaa ja öljyä ei ole välttämättä puhdistettu moottoreista, kun ne on lahjoitettu museolle aikoinaan, eikä moottoreita ole historiansa aikana museossa juuri konservoitu, ja puhdistaminenkin on ollut satunnaista.

Moottorien puhdistuksesta ja siirtoprojektista vastaa Ilmailumuseon entisöintipäällikkö ja konservaattori **Antti Laukkanen**, jolla on aiempi työtausta Finnairin lentokonemekaanikon. Ilmailumuseolla on pitkä perinne yhteistyöstä vapaaehtoisten kanssa entisöintihankkeissa, ja myös moottorien puhdistamisessa vapaaehtoiset ovat olleet mukana. Antti on tekemässä konservoinnin YAMK-opintoja ja gradua liittyen vapaaehtoistyöhön en-

tisöintihankkeissa, joten kannattaa seurata valmistuvia yamkilaisia! Anttila on myös päävastuu suurten ilma-alusten muutossa, johon hänellä on erityinen osaaminen.

Moottorikokoelma on karttunut samaan tapaan kuin museon muukin kokoelma: ilman hallittua kokoelmaohjelmaa ja sattumanvaraisesti. Moottoreita on otettu vastaan museolle ilman, että niistä on kerätty juuri mitään taustatietoja, mikä tietysti aiheuttaa luetteloinnissa päänvaivaa. Eri esineryhmien luetteloinnissa käytetään apuna alansa asiantuntijoita, mikäli se vain on mahdollista. Kokoelmamuuton aikana koko esinekokoelma tietysti inventoidaan myös sillä ajatuksella, että kokoelmapoistoja tullaan tekemään rutkasti.

Kuva: Riina Uosukainen, SIM

Ilmavoimien sotilaspuvun takkia valokuvataan. Luetteloinnin jälkeen tekstiilit pakastetaan, pakataan pehmustetuille henkareille ja puuvillaiseen pukupussiin, ja sijoitetaan kuljetusta varten rullakkoon.

Kuva: Riina Uosukainen, SIM

Näyttelyhallista tuotuja moottoreita kuormalavoilla entisöintitilassa.

Painavaa tavaraa ja verta, hikeä, kyyneliä

Moottoreita on erilaisia ja erikokoisia, mutta esimerkiksi yksi tähti-moottori voi painaa vajaasta 200 kilosta reiluun 600 kiloon. Kooltaan se on noin yhden kuutiometrin kokoinen, eli useimmat moottorit mahtuvat telineineen pävineen FIN-lavalle, jonka pinta-ala on 120 x 100 cm. Moottoreiden vanhat telineet on tehty aikoinaan lähinnä teräsputkista hitsaamalla. Niiden tarkempi syntyhistoria on tuntematon.

Moottorit inventoidaan, luetteloidaan, puhdistetaan, valokuvataan ja lopuksi pakataan kuljetusta ja pitkäaikaissäilytystä varten. Osa moottoreista tulee uuteen museoon näyttelyyn, mutta suurin osa viedään säilytykseen. Moottorit puhdistetaan, jotta ne säilyisivät paremmin. Puhdistusprosessiin kuuluu vesipesu, öljy pesu ja liuotinpesu harjaamalla, jonka jälkeen ne huuhdellaan hyvin vedellä ja kuivataan. Pesu tehdään lähinnä moottorin ulkopinnalle, eikä öljyä ja rasvaa yritäkään poistaa moottorin sisältä. Ne eivät juurikaan tiputtele öljyä. Moottoreiden sisällä oleva öljy mahdollistaa myös niiden teknisen toiminnallisuuden säilymisen, joten sen poistaminenkin aiheuttaa ongelmia.

Kuva: Riina Uosukainen, SIM

Yhdysvaltalaisen Pratt & Whitneyn valmistama DC3-lentokoneen Twin Wasp SIC3 (R-1830-92) 14-sylinterinen ilmajäähdytteinen kaksirivinen tähti-moottori. Moottori painaa 665 kiloa. Moottori on asetettu VI Myrsky II -hävittäjälentokoneen moottoripukista valmistettuun telineeseen. Myrskyn replikka rakennettiin museolla vuosina 2014-2024.

Kuva: Riina Uosukainen, SIM

DC3:n kaksiriviselle tähtimoottorille aikoinaan rakennettu oma teline, johon se palautetaan käsittelyprosessin jälkeen.

Luettelointi tehdään aineistotyypeittäin Collections Trustin SPECTRUM 4.0 -standardiin perustuvien luettelointiohjeiden, Kansallisarkiston sekä Kansalliskirjaston yleisten ohjeistusten mukaisesti. Näiden ohella hyödynnetään soveltuvilta osin Museoviraston vuonna 2015 julkaisemaa *Museoiden luettelointiohjetta*, joka on järjestetty neljään kokonaisuuteen ja laadittu viidelle eri aineistoryhmälle. Esineet luetteloidaan Excel-taulukkoon, ja viedään sähköiseen kokoelmanhallintajärjestelmään, Memoroniin. Moottorit kuvataan kokoelmajärjestelmää varten, ja entisöintitilaan ollaan järjestämässä kuvauspistettä suurille esineille tätä kirjoittaessa. Moottorit kuvataan lavojen päällä, jolloin niitä on helppo siirrellä tilassa.

Logistiikan loukut

Location, location, location... sanotaan. Ilmailumuseon muuton tapauksessa moottorien ja muiden kokoelmaesineiden sijainti on hankala isolla Hilla. Moottoreita on alettu käsitellä ja siirtää niin kutsutussa "Kakkoshallis-

Suomen Ilmailumuseon ilma-alus konservaattori ja entisöintipäällikkö Antti Laukkanen liikennelentokone Convair Metropolitan käytävällä.

Kuva: Riina Uosukainen, SIM

Antti Laukkanen ja Tero Liljamon rakentama purjelentokoneen siirto- ja säilytysteline.

Kuva: Riina Uosukainen, SIM

Entä miten syntisen painavat moottorit on saatu lavoille alun perin, sillä näyttelyssä ne nököttivät kiinnitettyinä metalliseen tai puiseen telineeseen? Konservaattori Antilla on karhun voimat, ja hän on yksin, trukkia ja pumppukärryä apuna käyttäen, hilanut moottorit kuormalavoille! Muuttoa varten tullaan kuitenkin todennäköisesti hankkimaan jonkinlaisia nostopuvälineitä, kuten nostopuomi. Moottorinosturi museolla onkin, mutta se ei soveltunut tähän tarkoitukseen.

Painavat moottorit pultataan kiinni kuormalavaan, ja kun ne on putsattu, luetteloitu ja valokuvattu, ne suojataan pölyltä maanrakennukseen tarkoitetulla suodatinkankaalla. Alkuun suunniteltiin käytettävän tyvekiä, mutta se on melko kallis ja toisaalta epäsäännöllisille muodoille hankalasti taipuva materiaali. Suodatinkangas on taas kestävämpää kuin hallaharso. Ja halpaa. Kuljetuksen aikana voidaan käyttää myös suojamuovia tilapäisenä sadesuojana. Uusiin, museaaliset standardit täyttäviin tiloihin vietäessä moottorit pakastetaan tuohyönteisten varalta. Ilmailumuseolla on varaus uusiin kokoelmatiloihin, jonka suurimpaan kokoelmahalliin on suunniteltu vietävän säilytettäväksi isokokoisempia museo-objekteja, kuten ilma-aluksia, lentokoneen penkkejä ja ohjaamoharjoittelulaitteita.

Näihin uusiin kokoelmatiloihin on mahdollista viedä korkeintaan 10 metriä pitkä ja noin metrin leveä objekti, sillä kappale täytyy saada taipumaan kohtuullisen kapealla lastauslaiturilla kuorma-autosta pakastimeen, josta sen täytyy mahtua kulkemaan ovista säilytystilaan. Ensimmäinen kuljetustelineen prototyyppi on rakennettu, ja siihen sijoitettu purjelentokone kulkee pyörien päällä telineessä sukkelaasti. Pyörät irrotetaan ennen nostamista kuormalavahyllyyn.

Kokoelmasiirrot alkavat vuoden 2026 aikana ja uuden museon avajaisia on suunniteltu vietettäväksi joulukuussa 2027.

Linkkejä:

Suomen Ilmailumuseon kokoelmia Finnassa:
<https://ilmailumuseo.finna.fi/>

Uusi Ilmailumuseo -hankkeen sivusto:
<https://uusiilmailumuseo.fi/>

Suomen Ilmailumuseon kokoelmaohjelma:
<https://uusiilmailumuseo.fi/media/suomen-ilmailumuseon-kokoelmaohjelma-2025-2029.pdf>

Riina Uosukainen

Kirjoittaja on esinekonservaattori (AMK) ja työskentelee Ilmailumuseossa konservaattorina pienesineiden muutossa.

Kuva: Riina Uosukainen, SIM

Säilytystelineeseen pakattua purjelentokonetta siirretään näyttelyhalliin ennen lopullista siirtoa pitkäaikaissäilytykseen. Suurimpia haasteita muutossa on väistötalan puute.

KONSERVAATTORIT KUOPIOSSA MUSEOKOKOELMIEN PELASTAMINEN

KONSERVAATTORILIITON SYKSYN KOULUTUSPÄIVÄT 17. - 18.11.2025

Musiikkisuositus artikkelin lukemisen ohkeen, ihan vaan huvin vuoksi: Duran Duran / The Chauffeur (2009 Remaster)

TEKSTI JA KUVAT: KAISA LEPISTÖ

Konservaattoriliiton syksyn 2025 koulutuspäivät keskittyivät kokoelmien pelastamiseen, ja jatkoivat teemallisesti syksyllä 2022 järjestettyjen koulutuspäivien aihepiiriä. Tuolloin keskityttiin enemmän kriisinhallinnalliseen ja poikkeusolojen näkökulmaan, nyt näkökulma oli arkisemmissa katastrofeissa kuten tulipaloissa. Uhkia kokoelmille on, vaikka poikkeusoloja ei olisikaan. Niihin on tärkeää varautua, ja tietää mistä apua saa. Esitysten aineistot löytyvät konservaattoriliiton verkkosivuilta jäsenkirjautumisen takaa, joten niihin pääsee tutustumaan tarkemmin sitä kautta.

Koulutuspäivät järjestettiin Savon Shangri-La:ssa, 250 -vuotisjuhliaan juhlivassa Kuopiossa, Kuopion museon tiloissa. Koulutuspäiviä voi seurata myös etäyhteydellä. Tämä lyhyt tiivistelmä koulutuspäivistä on kirjoitettu paikan päällä osallistuneen näkökulmasta.

Kuopion museo iltahämyssä.

Marraskuinen maanantai alkoi ulkona pienessä pakkasessa, mutta sisätiloissa lämpimissä tunnelmissa, kun kymmenittäin konservaattoreita ja muita museoalan ammattilaisia koontui Kuopion museon tapahtum saliin.

PKL:n puheenjohtaja **Sini Oksanen** lausui tervetuliaissanat, ja koulutuspäivien teema kokoelmien pelastaminen tarkennettiin koskevan myös muita kuin museokokoelmia - konservoinnin ja kulttuuriperinnön säilyttämisen kannalta tärkeät teemat kun saattavat koskea muitakin tahoja kuin pelkätään museoita.

Ensimmäisenä koulutuspäivänä yleisön pohdittavaksi tuotiin viranomaislinjauksia ja vaatimuksia. Niiden pariin johdattelun aloitti Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitoksen energinen valmiuspäällikkö **Antti Haataja**. Hän muistutti, että varautuminen maksaa, eikä sitä voi ulkoistaa - eikä kaikkia vahinkoja voi jälkikäteen korjata.

Valmiuspäällikkö Antti Haataja.

Kansallismuseon museopalvelujohtaja **Tiina Mertanen** ja kokoelmapalvelupäällikkö **Heidi Rajala** puhuivat museoiden strategisesta tehtävästä; kokoelmien turvaamisesta ja pelastamisesta, ja mikä siinä on eri viranomaisen rooli ja miten siihen kytkeytyy museon oma toiminta. Tiedontäyteinen puheenvuoro piirsi rajoja kulttuuriperinnön suojelun toimintaympäristöön, mainitsi niin maahantuontiluvan maastavientiluvan lisäksi, Nato:n ja 3 D -periaatteen ("defence, diplomacy, development"), vesivahingot, hyönteiset ja sen, mitä yleisimmin pelastetaan. Esitys myös antoi valmiuksia oman pelastussuunnitelman laatimiseen.

Vakuutusasiantuntija **Petri Suni** kertoi vakuutuksen roolista taidekokoelman jatkuvuuden varmistajana. Silmiäavaavassa esityksessään hän muistutti, että vakuutus on rahoitustyökalu, ja että suppeat vakuutukset tulkitaan yleensä vakuutusyhtiön hyväksi, laajat vakuutukset vakuutuksenottajan hyväksi. Hän korosti teosten kuntotarkastusten ja dokumentoinnin tärkeyttä. Esityksessä saatiin myös esimerkkejä karmaisevista vahingoista meiltä ja muualta.

Iltapäivän hämärtyessä ohjelmassa oli pieni tauko, ja vikkelimät ennättivät ihailla koulutuspäivien ja Kuopion 250 -vuotisjuhlien kanssa sopivasti samaan aikaan järjestettyä Välke -valotapahumaa, jossa oli kotimaisten ja kansainvälisten valotaiteilijoiden teoksia lyhyen kävelyreitillä varrella.

Päivän loppuksi rakennustutkija **Mikko Paala-**

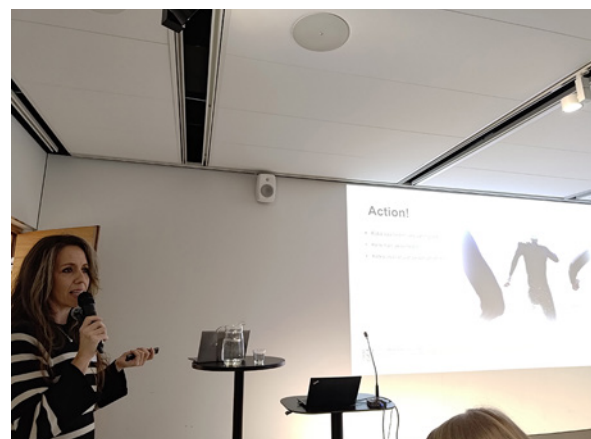
nen ja tekstiilikonservaattori **Anu Reijonen** esittelivät koulutuspäiviin osallistuville Kuopion museon tiloja. Kierros sisälsi niin henkilökunnan tilat ja huoltotilat, kuin perusnäyttelyn vitriiniratkaisut ja uuden näyttelytilankin.

Kierroksen jälkeen koulutuspäiväki hajaantui Kuopion iltaan, vaikka suuri osa toki kokoontuikin vielä omakustanteiseen, yhteiseen ravintolailtaan ravintola Ehtaan.

Uhkia kokoelmille on,
vaikka poikkeusoloja ei olisikaan.

Museopalvelujohtaja Tiina Mertanen.

Kokoelmapalvelupäällikkö Heidi Rajala.

Museon näyttelytilasta.

Toisen koulutuspäivän anti keskittyi sitten niihin hätätilanteisiin, jotka vaativat nopeaa reagoitua - ja jotka aiheuttivat pitkäkestoisia jälkitöitä.

Aloituspuheenvuoron sai Suomen ortodoksisen kirkkomuseo Riisan intendentti, dosentti **Katariina Husso**. Hän kertoi Suomen ortodoksisten seurakuntien ja luostarien esineistön evakuoinnista sotavuosina. Dokumentaation roolin tärkeys korostui, sillä ennalta suunnitteleminen esinesiirtojen aikana, kun käyttöön valikoituu mitä tahansa mahdollista kalustoa, ja henkilökuntaa on vähän, esineiden katoamisen ja vaurioitumisen riski on suuri.

Taidekonservaattori **Riikka Köngäs** Papinniemen Konservoinnista kertoi sydäntä kylmäävän raportin Valamon luostarin päärakennuksen tulipalosta ja sen talvisesta kaaoksesta vuodelta 2012. Valamon sijainti oli hidastanut sammutustyötä, ja kolmikerroksisen päärakennuksen ullakkokerros oli tuhoutunut palossa. Alemmissa kerroksissa olleet taidearteet ehdittiin kuitenkin onneksi pelastaa, vaikka tilat kärsivätkin savu- ja vesivahinkoja.

Kuva: Aino Sainio

vat haitanneet kutsumattomat "avustajat", yleisö ja media. Palon jälkitöihin oli otettu apuun ulkopuolisia toimijoita, vesivahinkoihin Polygongroup, ja suuren esinemäärään puhdistukseen palon jäljiltä Helicon Collection Care Hollannista.

Arja Koskinen, FM, konservaattori, Tampereen Historiallisilta Museoilta kertoi Tampereen Teknillisen Museon palosta, joka oli levinnyt museon yläkertaan murtautuneen henkilön sytyttämästä nuotiosta pakkasyönä joulukuussa 1989. Vaikka siitä on jo aikaa, palon jälkityöt jatkuvat vieläkin. Palon jälkeen tehdyssä inventaariossa oli jostain syystä merkitty väärä tekstiiliä palaneeksi, mutta vuosia myöhemmin niitä on kuitenkin löytynyt kokoelmista - joten selvitystyö jatkuu yhä. Tästä sekaannuksesta on kuitenkin ammennettu oppeja, sillä kokoelma on nyt mm. paremmin organisoitu ja pelastettavat kohteet on jaettu merkittävyyden mukaan.

Tekstiilikonservaattori **Tanja Huikuri** kertoi Hämeenlinnan kaupungin historiallisen museon (nykyään Hämeenlinnan kaupunginmuseo) tulipalosta uudenvuodenyönä 2000 - 2001. Tuhoisa palo oli saanut alkunsa ilotulitteesta. Toisin kuin Ringven musiikkimuseossa Norjassa, tutusta yleisöstä oli ollut apua esineiden pelastamisessa. Sammutusvesi oli tuottanut harmia,

Ulyana Baykevych: Chiaroscuro.

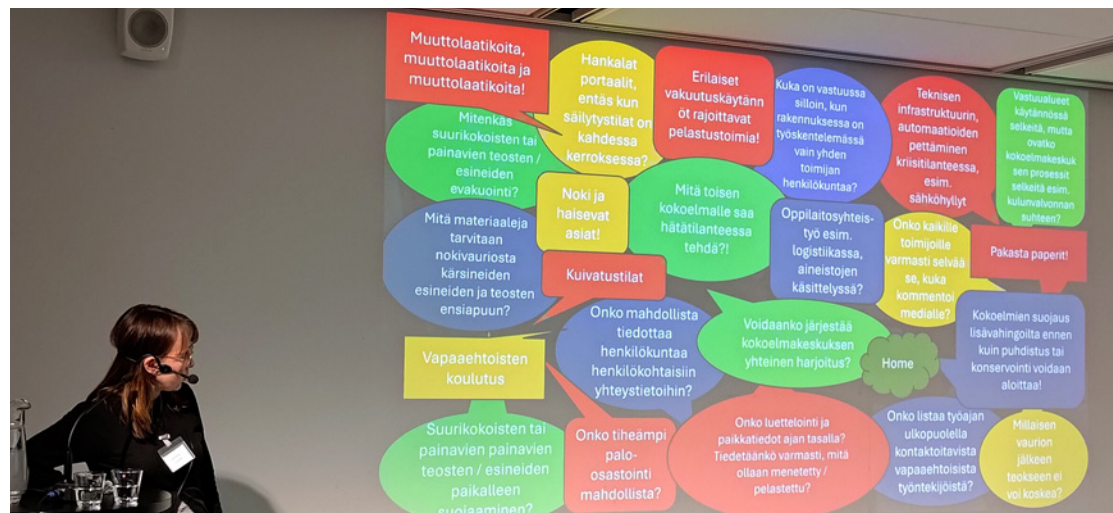
Milla Koistinen ohjeistaa ryhmätyöharjoitusta.

sillä sitä oli suihkutettu varmuudeksi, ja sitä oli sananut esineistön pelastajien niskaan ja laatikoiden päälle. Myös vanhat huonekalut olivat kärsineet sammutusvedestä pahasti. Pelastustyötä olivat auttaneet hyvä järjestys ja pakkauslaatikot, vaikka ne palossa kärsivätkin. Myös vakuutuskorvauksista oli ollut tässä tapauksessa iloa ja työllistävää vaikutusta!

Sammutusveden aiheuttamat vauriot herättivät keskustelua kaasusammutusvaihtoehdosta. Yleisöstä kuultiin, että joillain on kokoelmatiloissaan argonsammutus, toisilla taas hiilidioksidisammutus.

Tämän jälkeen yleisössä otettiin konservaattori **Milla Koistisen** johdolla jako viiteen, ja jakauduttiin pienryhmiin keskustelemaan omasta pelastussuunnitelmasta tai sen puutteesta suhteessa koulussa opittuun. Hajontaa pelastussuunnitelman valmiusasteissa on paljon, sillä sen tekeminen vaatii merkittävää työpanosta muiltakin kuin konservaattoreilta, ja ymmärrettävästi on aihe, joka helposti jää kiireisessä arjessa muiden asioiden jalkoihin.

Viimeisenä puheenvuoron sai Tampereen taidemuseon taidekonservaattori **Karoliina Kuusisto**.

Taidekonservaattori Karoliina Kuusisto

Hän esitteli poikkeustilanteisiin varautumiseen liittyvän pelillisen harjoituksen, jota hän oli muiden konservaattoreiden kanssa testannut Tampereella. Harjoituksen tavoitteena on testata roolit, vastuut ja toimintamallit kriisitilanteessa. Harjoitus on alkujaan Albertan museoista, ja se on aiemmin esitelty MoK-lehdessä. Sitä on testattu Tampereen lisäksi muun muassa Norjassa ja Islannissa.

PKL:n puheenjohtaja Sini Oksanen lausui kiitossanat osallistuneille, ja etäyhteyslähetys päättyi.

Koulutuspäivien lopuksi me läsnäolevat pääsimme vielä tutustumaan Korttelimuseoon rakennustutkija Mikko Paalasen ohjaamana, ja tutustumaan kiven materiaalien konservointitiloihin. Konservointitiloja esitteli tiloissa vakituisesti työskentelevä konservaattori **Elviira Heikkilä**. Korttelimuseo on entisajan puutalokortteli, jossa on rakennuksia 1700- ja 1800-luvulta. Me näimme sen talvisessa asussaan ja siinä kunnossa kuin se nyt on, mutta oletettavasti sielläkin on muutosta luvassa, sillä Korttelimuseolle on vastikään myönnetty Museoviraston hankeavustus toiminnan kehittämiseen vuosille 2026 - 2027.

Korttelimuseon sisäseinä.

Esitysten aineistot löytyvät verkosta jäsenille seuraamalla polkua www.konservaattoriliitto.fi
> Jäsensivut > Koulutuspäivien aineistoja

Itse nautin koulutuspäivistä kovasti. Oli hauska nähdä vanhoja tuttuja ja tutustua uusiin ihmisiin, ja opittavaa asiaa ja näkökulmia tuli paljon. Talvinen Kuopio kulttuuritarjontoineen oli myös elämys. Lämpimät kiitokset kaikille osallistujille, niin esiintyjille kuin yleisöllekin. Kaikki osanottajat yhdessä tekevät tapahtuman!

Kaisa Lepistö

Kirjoittaja on paperikonservaattori (AMK), joka oli osana näiden koulutuspäivien kymmenpäistä työryhmää. Työryhmän muut jäsenet olivat **Elviira Heikkilä, Tanja Huikuri, Milla Koistinen, Arja Koskinen, Karoliina Kuusisto, Mari Lenck, Sini Oksanen, Saara-Maija Pesonen ja Anu Reijonen**.

Korttelimuseon pihalla.

VAKUUTUKSEN ROOLI TAIDEKOKOELMAN JATKUVUUDEN VARMISTAJANA

TEKSTI: **PETRI SUNI**

ARTIKKELI PERUSTUU 17.11.2025 PKL:N KOULUTUSPÄIVILLÄ
KUOPIOSSA PIDETTYYN ESITYKSEEN.

Vakuutus on totuttu näkemään kullueränä näyttelyä tai kokoelmahallintoa järjestettäessä. Vahinkojen, sattuessakin vakuutus on kuitenkin paras tapa taata paitsi itse teosten rahallisen arvon korvaaminen, myös hyvät suhteet teosten lainaajiin, näyttelytoiminnan jatkuminen ja kokoelman uudelleen rakentaminen. Vakuutus on siis rahoitusväline, joka varmistaa jatkuvuuden.

Taidevahingot

Taideteoksille ja -kokoelmille tapahtuu suhteellisen harvoin vahinkoja. Tämä johtuu siitä, että vahinkoja on pyritty estämään varautumalla ja taideteoksia käsittelevät koulutetut huolelliset henkilöt, jotka varsin hyvin ymmärtävät teosten yleensä ainutkertaisen luonteen ja rahallisenkin arvon. Myös kuljetusvälineet ja teosten säilytysolosuhteet on suunniteltu niin, että

vahinkojen määrä on odotusarvoltaan keskimääräistä pienempi. Huolellisuus ei poista vahingon sattumisen todennäköisyyttä kokonaan, mutta pienentää sitä merkittävästi. Yleensä vahinko kohtaa yksittäistä teosta, mutta joskus suurikin kokoelma voi tuhoutua kokonaan jopa muutamassa tunnissa (esim. National Museum of Brazil, tulipalo v. 2018). N. 60% taidevahingoista tapahtuu teosta siirrettäessä.

Vahinkojen rahoitustavat

Toiminnan jatkuvuuden kannalta voi olla merkitystä, millä tavoin kokoelman omistaja on huolehtinut vahinkoa seuraavasta rahoitustarpeesta. Oletusarvo on, että suurenkin vahingon jälkeen kokoelman omistaja haluaa kartuttaa kokoelman entiseen laajuuteensa, vaikka luonnollisesti samanlaisia teoksia ei niiden ainutlaatuisuuden vuoksi olekaan yleensä mahdollista hankkia. Jos vahingot on korjattavissa, hyvä rahoitus mahdollistaa myös hyvän konservoinnin. Tämä pätee niin

julkisiin kokoelmien omistajiin, yksityisiin museoihin ja taidesäätiöihin kuin yksityisiin keräilijöihinkin.

Monet julkiset kokoelmat ovat vakuuttamattomia. On myös käytössä erilaisia vakuuksia ja takuita (esim. kaupungeilla), joilla pyritään suuren vahingon osalta samantyyppiseen rahoitukseen kuin vakuutuksella. Tällaisten vakuuksien/takuiden käyttämisen säännöt vahinkotilanteessa vaihtelevat ja edellyttävät usein erillistä poliittista päätöksentekoa, kun samoja rahoja on budjetoitu aikaisemmin käytettäväksi muihin tarkoituksiin. Samoin kokonaan vakuuttamattomien tai takuilla suojaamattomien kokoelmien uudelleen rakentamisen tavat edellyttävät uusia rahoituspäätöksiä omistajilta. Tämä voi vähintäänkin hirstastaa kokoelman uudelleenrakentamista, ja myös vahingon sattumisajan kohdalla voi olla vaikutus siihen, kuinka kokoelman uudelleen rakennus onnistuu.

Vakuutukset ovat toinen yleinen tapa rahoituksen järjestämiseksi. Julkisyhteisöjen vakuuttaminen painottuu vaihtuvien näyttelyiden vakuuttamiseen, muilla myös kokoelmat yleensä vakuutetaan. Hyvä hallintotapa edellyttää yksityisiltä museoilta ja säätiöiltä vahingoilta suojautumista, eli käytännössä vakuutusta. Yksityiseltä keräilijältä tällaista ei edellytetä, päätös on vapaaehtoinen.

Vakuutusten erot

Yleensä vakuutus tulee näkyväksi nimenomaan yksittäisen teoksen vahingoittamisen korvaamisen yhteydessä, mutta myös kokonaisia kokoelmia on tuhoutunut niin Pohjoismaissa kuin Suomessakin. Vakuutukset eivät ole keskenään samanlaisia. Kokoelmia ja näyttelyitä vakuutetaan valitettavan usein vakuutuksilla, jotka eivät sovi taiteen tai muiden museaalisten artefaktien vakuuttamiseen lainkaan. Näiden

▼▼ Kokoelmia ja näyttelyitä vakuutetaan valitettavan usein vakuutuksilla, jotka eivät sovi taiteen tai muiden museaalisten artefaktien vakuuttamiseen lainkaan.

vakuutusten lähtökohta on usein ajatus esineen arvon vähenemisestä ajan suhteessa. Nämä suppeammat vakuutukset sopivat kyllä esim. tietokoneen tai pakastimen vakuuttamiseen, joiden arvot todellakin pienenevät iän karttuessa, mutta esim. 1700 -luvun alun arvoviu-lun, vanhan hopeaesineen tai arvotaitteen arvo ei yleensä vähene iän myötä, vaan päinvastoin. Luonnollisesti kokoelmissa on yleensä myös sellaista esineistöä, joiden rahallinen arvo laskee.

Taiteen vakuuttamiseen pitäisi aina käyttää laajempia, mielellään taiteelle nimenomaisesti suunniteltuja vakuutuksia. Ne eivät ole kalliimpia, mutta niiden saatavuus on Suomessa ollut vaikeampaa johtuen vakuutuksen hankkimisen tavoista. Ulkomailla taidevakuutus on normaali tapa vakuuttaa kokoelmia ja näyttelyitä. Taidevakuutukset kattavat myös mm. vahingon seurauksena tapahtuvat arvonalenemat, ovat voimassa kaikkialla maailmassa jne. Samanlaisella laajalla vakuutuksella voi myös vakuuttaa pelkät konservointikustannukset, joka takaa rahoituksen esineiden nopealle ja laadukkaalle konservoinnille osittaisen vahingon jälkeen, vaikka itse kokoelma ei olisikaan vakuutettu.

Kokoelman ja näyttelyn voi siis vakuuttaa hyvin tai huonosti. Vakuutuksen nimellishinnasta sisältöeroa on vaikea päätellä.

Vakuutusyhtiöiden vaatimukset vakuutuksenottajalle vaihtelevat suures-

ti. Vakuuttajan mielenkiinto kohdistuu varaston ja näyttelytilan murto- ja palosuojaukseen, tärkeimmät seikat vakuuttajan tarvitsemista tiedoista löytyvät museon Facility reportista, jos sellainen on tehty. Myös vakuutuksenottajan käyttämillä yhteistyökumppaneilla (esim. teosten kuljettajat) ja omalla vahinkohistorialla on merkitystä. Hyvä tekninen suojaus, riskienhallintasuunnitelma ja sen testaaminen harjoittelemalla käytännössä vähentää riskiä. Yleensä vakuuttaja näkee suhteellisen nopeasti vakuutuksenottajan riskienhallinnan tason.

Teosten arvottaminen

Taideteoksen arvo, joka on kokoelmankin arvon pohjana, ei yleensä ole yksiselitteinen, vaan perustuu asiantuntijan arvioon. Tällöin puhutaan arvosta termillä ”käypä arvo”, joka voidaan määritellä esim. huutokauppahintoja arvioimalla. Varsinkin näyttelylainojen kohdalla saattaa esi-
neen omistaja vaatia kovinkin korkeaa yliarvoa teoksen vakuuttamisen pohjaksi, tai yksittäisien teosten hintoja pyritään merkitsemään todellista pienemmiksi edullisemman vakuutusmaksun toivossa.

Todellista korkeamman hinnan merkitseminen vakuutukseen ei ole järkevää. Se johtaa todellista korkeampaan vakuutusmaksuun, mutta ei korkeampaan vakuutuskorvaukseen. Va-

Kuva: Museu Nacional-UFRJ. Reuters/Ricardo Moraes

Kuva: Petri Suni

kuutusyhtiön velvollisuus on vahingon korvaamisen yhteydessä määrittää teoksen oikea arvo, ja se ei lain mukaan saa maksaa oikeaa korkeampaa arvoa. Todellista pienemmän arvon

kohdalla vakuutus maksaa ilmoitetun pienemmän arvon, jonka pohjalta vakuutusmaksukin on määritelty. Tämän kertominen teoksen lainaajalle voi joskus olla haastavaa.

Viimeaikaisia taidevahinkoja

Tyypillisten kuljetus-, rikkoutumis-, palo- ja vuotovahinkojen lisäksi viime vuosina Suomessa ovat yleistyneet ulkotiloissa olevien julkisten, yleensä pronssisten, veistosten varastamiset niiden raaka-aineen arvon vuoksi. Todellisuudessa varkaat eivät näistä saa kovin hyvää tuntipalkkaa, mutta se ei näytä estävän itse varkauksia. Kulttuuriarvolle pilkkomalla tehdyistä varkauksista on syntynyt peruuttamaton vahinkoa, eikä niitä aina myöskään ole korvattu uusilla investoinneilla. Ulkotilojen teoksia olisikin syytä valvoa huomattavasti nykyistä paremmin esim. kameroilla. Ohikulkevat kansalaiset eivät näytä näihin usein päiviä kestäviin patsaiden pilkkomisoperaatioihin reagoivan, ainakaan hälytyksiä tekemällä.

Ulkomailla silloin tällöin tehtäviä suoraviivaisia ryöstöjä ei Suomen museokentässä ole tapahtunut. Sen sijaan taideteoksiin kohdistuvaa ilkivaltaa erilaisten liikkeiden nimissä tapahtuu kyllä (vrt. Lönnrotin patsas, Helsinki). Niiden on kaikkialla katsottu olevan nimenomaan ilkivaltaa, ei terrorismia.

Vahingot ovat yleensä seurausta poikkeustilanteista, jolloin useampi asia menee pieleen samaan aikaan. Tilanteisiin voi varautua henkilöstön koulutuksella, riskienhallintasuunnittelulla ja harjoituksilla. Näin toimimalla vahinkoja sattuu vähemmän, ne ovat pienempiä ja niistä toipuu nopeammin.

Petri Suni

KTM ja hum.kand
Riskienhallinnan ja taidevakuuttamisen
asiantuntija
Petri Suni Consulting Oy

Kuva: Suomen kansallismuseo i.a. Villaintarsia; kangasmosaiikki. Historialliset kokoelmat. Tunniste HI223:1

Värikuva Maskun alttarivaatteesta (Suomen kansallismuseo i.a.).

Keskiaikaisen alttarivaatteen kointiprojekti

TEKSTI: SATU-KIRSI SALMELA

Maskun kirkon kellotapulista vuonna 1871 löytynyt 1400-luvun alkupuolelle ajoitettu alttarivaate innoitti Kansallismuseon ja vapaaehtoisten käsityöläisten yhteisen projektin. Projekti valmistui tammikuussa 2017 ja lopputulos oli mahdollisimman tarkka jäljennös harvinaisesta museotekstiilistä. Kointiprojekti havainnollistaa keskiaikaisen tekstiiliosaamisen ainutlaatuisuutta ja tuo sen uudella tavalla yleisön nähtäville. Projektin aloittamisesta tulee kesällä 2026 kuluneeksi 10 vuotta. Olin mukana käsityöläisenä ja nyt konservointiopiskelijana halusin tuoda tämän projektin uudestaan esille.

Tässä artikkelissa käsitellään Maskusta löytyneen alttarivaatteen kopiointiprojektia ja sen ympärille kehittyntä yhteistyötä Kansallismuseon ja vapaaehtoisten käsityöharrastajien kesken. Artikkelin alussa esitellään lyhyesti Maskun alttarivaatteen taustoja ja tämän jälkeen kerrotaan itse kopiointiprojektista. Lopuksi kerrotaan Maskun alttarivaatteen kopion nykyisestä sijainnista ja siitä, miten kopiot voivat olla tapa tuoda historialliset valmistustavat ja erilaiset tekniikat paremmin yleisön nähtäville.

Tekstiilin taustoja

Maskun alttarivaate löytyi vuonna 1871 arkeologisten tutkimusten yhteydessä Maskun kirkon kellotapulista. Löydettyäessä se näytti räsymytyltä, mutta sitä tutkittaessa paljastui 276 x 207 senttimetrin kokoinen värikäs tekstiili. (Wright, Pasanen & Sojonen 2023, 63.) **Riitta Pylkkäsen** mukaan 1800-luvun lopulla suoritetuissa tutkimuksissa **Eliel Aspelin** ajoitti tekstiilin 1200-luvun loppuun (Aspelin 1879, viitannut Pylkkänen 1974, 11). Tekstiilin ajoitus kuitenkin määrittynyt Kansallismuseon mukaan 1450–1490-lukujen väliin, lähempänä ennemminkin 1400-luvun puoliväliä. Museon mukaan alttarivaate on valmistettu Naantalın Birgittalaisluostarissa. (Suomen kansallismuseo i.a.) Tämä tekstiili on suurin keskiaikainen tekstiili, joka on Kansallismuseon kokoelmissa. Alun perin peitetä on ilmeisesti käytetty alttarivaatteena, sitten morsiuskatoksena ja myöhemmin Maskun kirkon hautauksissa paarivaatteena. (Wright 2023, 63–64.)

Maskun alttarivaatteen rakenne

Maskun alttarivaate on ommeltu yhteen kahdeksasta villaneliöstä, jotka on asetettu kahteen riviin. Joka toinen neliöstä on vihreä ja joka toinen on tumman sininen.

Villakangasneliöiden kuva-aiheet koostuvat intarsialla tehdyistä kuvioista sekä päällikeompeluista. Kuvioiden ääriviivoja kiertävät hopealla päällystetyt 1–3 mm leveät nahkanauhat, jotka on kiinnitetty valkoisella silkkilangalla. Jokaisessa villakangasneliössä on tekstinauhalla ympäröity eläinkuva ja jokaisessa villakangasneliön kulmassa on kolmiosiset lehtikoristeet. Villakangasneliön keskellä olevia eläinhahmoja on neljä: aarnikotka, saksanhirvi, yksisarvinen ja riikinkukko. Kaikkia hahmoja on kaksi. Intarsiakuvio on

leikattu niin, että tummanvihreä ja tummansininen kangas ovat olleet päällekkäin leikattaessa ja osat on vaihdettu päinvastoin: jos villakangasneliön reunus on vihreä, lehvät sekä kirjainkehys ovat tummansinisiä, sisin ympyrä vihreä ja eläinhahmo tummansininen. Osat asettuvat toisiinsa nähden kuin palapelin osat: villakangas ei mene ommeltaessakaan päällekkäin. Tekstinauhassa olevassa tekstissä lukee joko “ave maria gracia plena dominus tecum” (Terve Maria, armoitettu, Herra sinun kanssasi) tai “help ihe-

Valmiita villakangasneliöitä päinvastaisilla väreillä.

Kuva: Mervi Pasanen

sus maria son help ihesu” (Auta Jeesus Maria, poika, auta Jeesus) (Suomen kansallismuseo i.a.). Arvellaan, että kaikki tätä alttarivaatetta tehneistä birgittalaisnunnista eivät ole osanneet lukea, koska osa kirjaimista oli ylösalaisin, väärinpäin ja/tai sekaisessa järjestyksessä.

Kopioprojektin organisoiminen ja tekijöiden etsintä

Vanhempi tekstiilikuraattori **Maria Nejman** ja tekstiilikuraattori **Amica Sundström** vetivät Ruotsissa vuonna 2015 vastaavanlaisen projektin, jossa käsityöharrastajat tekivät Skepptunan ja Dalhemin peitteistä kopiot yhteistyössä Historiska museetin kanssa. Maria Nejman ja Amica Sundström innostivat käsityöimestari **Mervi Pasasta** ja itsenäinen tutkija **Elina Sojosta** ottamaan yhteyttä Kansallismuseoon, koska tiedettiin Suomestakin löytyvän samantyyppinen intarsiatekniikalla tehty alttarivaate. Kansallismuseo kiinnostui asiasta, etsi tekstiilin kokonaisuutensa, lupasi rahoituksen tarvik-

keille, ja projekti sai alkunsa. Pasanen, Sojonen, Nejman ja Sundström viettivät kesäkuussa 2016 kuusi tuntia Kansallismuseossa dokumentoimalla tekstiiliä, ja tämän jälkeen etsittiin projektiin sopivia kankaita. (Pasanen 2017.)

Kopioon tarvittiin kolmea laatua villapalttinaa ja kolmea eri villatoimikasta, kuten alkuperäisessäkin on. Karkea palttinakangas ostettiin **Katrin Koch-Maasigilta** Tallinnasta, kuten myös osa toimikkaista. Toinen osa toimikkaista ostettiin Medeltidmodelta Ruotsista ja pohjakangas ostettiin Wilundilta Ruotsista. (Pasanen 2017.)

Syyskuussa 2016 projektin ompeleluun valitut henkilöt, minä mukaanlukien sekä projektin vetäjät yhteistyökumppaneineen tapasivat Kansallismuseossa, jossa kaikki pääsivät tutustumaan alkuperäiseen tekstiiliin. Tutkijatohtori **Krista Wright** sai luvan ottaa 17 kappaletta kuitunäytteitä tutkimuksia varten. (Pasanen 2017.) Tutkimuksissa selvisi, että nahkasuikaleet olivat hopeoituja, työ oli ommeltu silkilangalla ja alun perin hienoksi peltavakankaaksi luultu osa riikinkukossa olikin puuvillaa, joka oli 1400-luvulla hyvin harvinaista Suomessa (Vajanto 2017).

Mervi Pasanen värjäsi kankaat pro-

jektia varten. Tummaa sinistä, tummaa vihreää, keltaista, punaista, toisenlaista sinistä, toisenlaista vihreää ja purpuraa. Isoimmat kangaserät hän värjäsi Tukholmassa Konstfackin värilaboratoriossa Maria Nejmanin kanssa. Värjäykseen käytettiin soodaa, natriumdioniittia, luonnonindigoa ja ammoniakkia. Työhön meni kaksi päivää, koska 5–15 minuutin kastamiskertoja väriliemeen tarvittiin lukuisia. Esimerkiksi tumman sinisen piti olla lähes mustaa eli siihen tarvittiin yli 20 värjäyskertaa. (Pasanen 2017.)

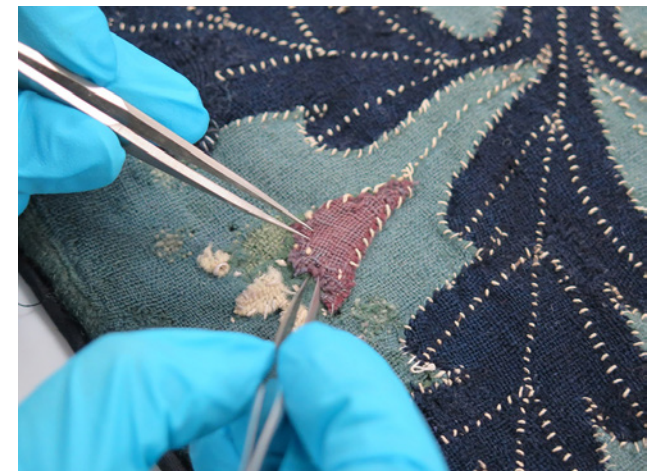
Varsinainen projekti

Jokaisesta villakankaisesta ruudusta oli otettu kuva ja ne tulostettiin luonnolliseen kokoon. Kuvista saatiin kaavat, joiden mukaan kankaat leikattiin. Leikatut kankaat ja muut ompeluun käytettävät materiaalit jaettiin ompelijoille. Tekstiilikonservaatööri **Maikki Karisto**, joka oli myös mukana projektissa, kävi katsomassa alkuperäistä tekstiiliä stereomikroskoopilla saaden selville, että Maskun peite on ommeltu oikealta puolelta ja koko sauma kerralla. Eli intarsian palat on ommeltu

Esimerkki erilaisista kankaiden sidostyypeistä, joita Maskun alttarivaatteesta löytyy.

Kuva: Mervi Pasanen

Kuva: Mervi Pasanen

Krista Wright ottaa näytettä alkuperäisestä alttarivaatteesta.

kiinni toisiinsa pistoilla, jotka ovat samalla kiinnittäneet saumaa peittävän 1–3 mm leveän hopeoidun nahkanauhan villakankaisiin. (Pasanen 2017). Kotona toteutettujen ompelutöiden lisäksi ompelijat tapasivat syksyn aikana muutaman kerran Kansallismuseossa ja tekivät projektiin kuuluvia ompelutöitä sekä kertoivat projektin etenemisestä projektissa mukana olleille museon työntekijöille sekä yleisölle. Kaiken kaikkiaan kopion valmistukseen käytettiin 1600 tuntia (Mäkinen-Önsoy 2017).

Viimeisellä tapaamiskerralla Kansallismuseossa 17.12. 2016 villakankaisia intarsiapaloja yhdisteltiin neliöiksi. Joulunaikaan muutama projektissa mukana ollut ompelija kokoontui Mervi Pasasen keittiöön ja kaikki villakanaiset neliöt yhdistettiin kokonaiseksi peitteeksi. Julkistamistilaisuus Kansallismuseossa oli tammikuussa 2017. Tämän jälkeen kopio lähti kiertämään maata eri museoissa. Loppusijoituspaikka Maskun alttarivaatteen kopiolla on Hämeen linnan ylimmässä kerroksessa.

Projektin onnistuminen ja mahdolliset tulevat projektit

Meistä projektiin osallistuneista käsityöläisistä muodostui varsin tiiviisti yhteyttä toisiinsa pitävä ryhmä, joka oli hyvin innostunut sekä itse projektista kuin myös yhteistyöstä Kansallismuseon kanssa. Tämän lisäksi oli upeaa kokea, kuinka ompelijoiden yhteisö jakoi surut ja ilot, tuki ja kannusti. Kansallismuseo tuntui myös olevan erittäin tyytyväinen projektiin ja sen lopputulokseen. Pääseminen Kansallismuseon tiloihin tutkimaan aitoa keskiaikaista tekstiiliä oli todella mielenkiintoista ja koimme kaikki vahvasti tekevämme jotain ainutlaatuista. Voin käsityöläisenä lämpimästi suositella samantyyllisiä projekteja tulevaisuudessakin.

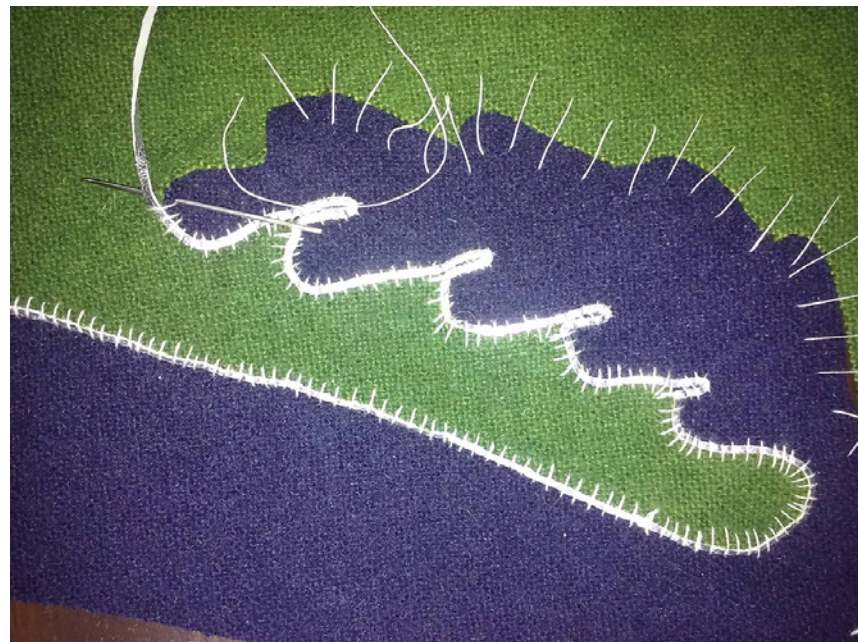
Konservaattorin näkökulmasta tällainen projekti voisi tulla kyseeseen sellaisten esineiden kohdalla, jotka ovat liian hauraita esille laitettavaksi. Joidenkin museoesineiden kopioiden esille laitto antaisi yleisölle kuitenkin paremman kuvan tietystä ajanjaksos-

ta, kulttuurista tai tietyistä käsityötekniikoista. Näitä kopioita voisi yleisö päästä koskemaan, ja vertailuksi viereen voisi laittaa kuvat sekä tiedot alkuperäisestä esineestä. Tällä tavoin museoesineet saataisiin huomattavasti helpommin lähestyttäväksi, tietoa helpommin jaettua ja historiaa paremmin tunnetuksi. Hyvin tehdyistä kopioista voisivat tutkijatkin paremmin saada käsityksen museoesineiden kokonaisuuksista sekä käsityötekniikoista, joita alkuperäisiin esineisiin on käytetty. Olisiko aika uuden vastaavanlaisen projektin?

Satu-Kirsi Salmela

Kirjoittaja on orgaanisen konservoinnin (AMK) kolmannen vuoden opiskelija Metropolian ammattikorkeakoulussa ja käsityöläisenä mukana kyseisessä projektissa.

Kuva: Satu-Kirsi Salmela

Hopeoidun nahkanauhan asettelua ja silkkilangalla kiinnittämistä.

Kuva: Mervi Pasanen

Projektiin osallistuneet kädentaitajat sekä oikeassa reunassa projektiin innostaneet Maria Nejman ja Amica Sundström

Lähteet

Aspelin, E. 1879. Keskiaikainen ompeluteos [A medieval sewing work]. Suomen muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja IV: 177–179.

Suomen kansallismuseo i.a. Villaintarsia; kangasmosaiikki. Historialliset kokoelmat. Tunniste H1223:1. Saatavilla: <https://www.finna.fi/Record/musketti.M012:H1223:1> (Linkki tarkistettu 27.2.2026)

Turun Seutusanomat, 6/2017, Mäkinen-Önsoy, Katariina, lehtiartikkeli. Maskun keskiaikaisen villatekstiilin tarkka kopio esillä Turussa. Saatavilla: <https://turunseutusanomat.fi/2017/06/maskun-keskiaikaisen-villatekstiilin-tarkka-kopio-esilla/> (Linkki tarkistettu 27.2.2026)

Pasanen, Mervi 1/2017. Hibernaatiopesäke, blogi. Saatavilla: <https://hibernaatio.blogspot.com/2017/01/maskun-intarsia-oli-muutakin-kuin.html> (Linkki tarkistettu 27.2.2026)

Pyllkkänen, Riitta: The use and traditions of mediaeval rugs and coverlets in Finland, 1974

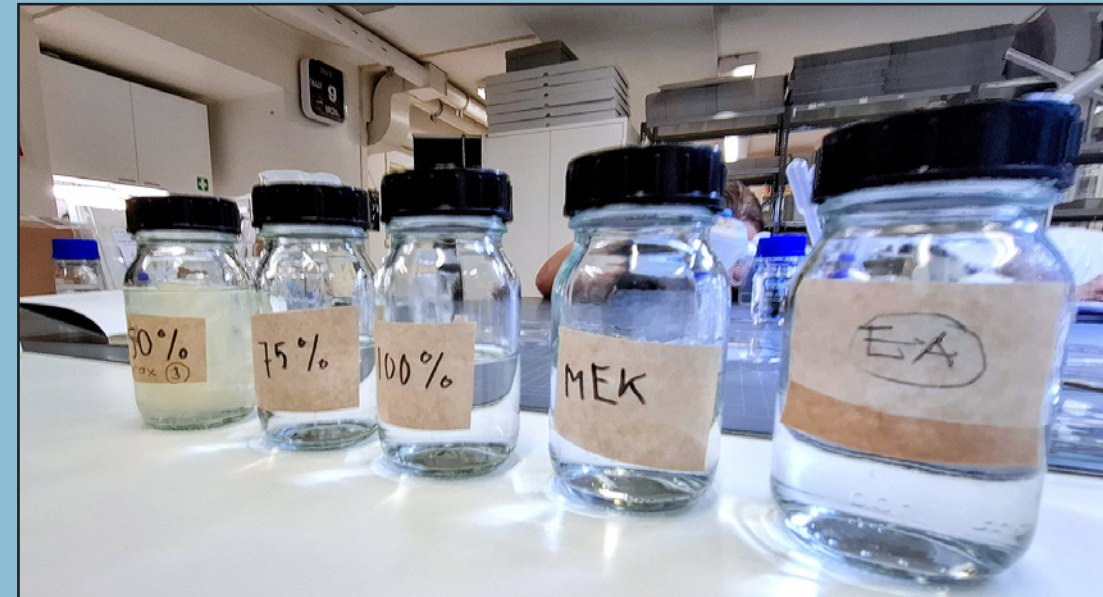
Vajanto, K. (2017). Yllätys riikinkukon pyrstössä – Maskun intarsiapiteen materiaalitutkimus. Pirta: Kalevalaisten naisten liiton jäsenlehti, (3). Saatavilla: <https://researchportal.helsinki.fi/fi/publications/yll%C3%A4tys-riikinkukon-pyrst%C3%B6ss%C3%A4-maskun-intarisapiteen-materiaalit/> (Linkki tarkistettu 27.2.2026)

Wright, Krista, Pasanen, Mervi & Sojonen, Elina 2023. Recreation of the medieval intarsia textile from Masku church, Finland. In Sanna Lipkin, Erika Ruhl, Krista Wright (editors) Interdisciplinary Approaches to Research of North and Central European Archaeological Textiles. The Proceedings of the North European Symposium for Archeological Textiles (23rd–26th August 2021 in Oulu), pp. 63–72. Monographs of the Archaeological Society of Finland 12. Saatavilla: http://www.sarks.fi/masf/masf_12/MASFI2_5_Wright_et_al.pdf (Linkki tarkistettu 27.2.2026)

Geelikerho kokoontuu

TEKSTI: ANNA AALTONEN

KUVAT: ANNA AALTONEN, TUIJA TOIVANEN, ANNA LEHTINEN, SARI POUTA

Geleistä kiinnostuneet konservaatit kokoontuivat taas pienen tauon jälkeen kahtena su-muisena maaliskuun iltana tutki-maan ja keskustelemaan yhdessä Museoiden hankintakeskuksen tiloi-hin. Edellisestä kerrasta taisi vieräh-tää jo kaksi vuotta; silloin mielenkiin-non kohteena oli metyyliselluloosa-vaahdon käyttö konservointikohteissa **Anne Muszynskin** opastamana. Tällä kertaa tapaamisen kimmokkeena oli **Francoise Richardin** tutkimusartik-keli ”Rigid Solvents in Paper Conserva-tion: A New Approach to Sticky Problems”. Vaikka aihe olikin paperi-konservointilähtöinen, siitä innostut-tiin, ja paikalla olivatkin maalauskon-servaattori **Linda Linden** (yhtenä ta-

paamisen ideoijista), arkeologisiin kohteisiin erikoistuneet esinekonser-vaattorit **Anna Lehtinen** ja **Sari Pou-ta** sekä luonnollisesti paperikonser-vaattorit **Anna Aaltonen**, **Tuija Toiva-nen** ja **Anna Rajainmaa**. Anna A. ja Tuija olivat olleet todistamassa tutki-muksen ensiesittelyä jo IADAN konfe-renssissa Hallsessa vuonna 2023. Mieltä oli jäänyt kutkuttelemaan artikkeli, joka käsitteli orgaanisten liuosten käyttämistä geeleissä. Artikkelin on jul-kaistu Journal of Paper Conservati-on-lehdessä 2024 / Vol. 25, 86-106. Se on saatavilla myös verkkojulkaisuna.

Artikkeli esitteli helposti lähestyt-tävällä tavalla ongelmallista aihetta: voimakkaasti kohdetta värjäävien syn-teettisten liimajäämien aiheuttamia

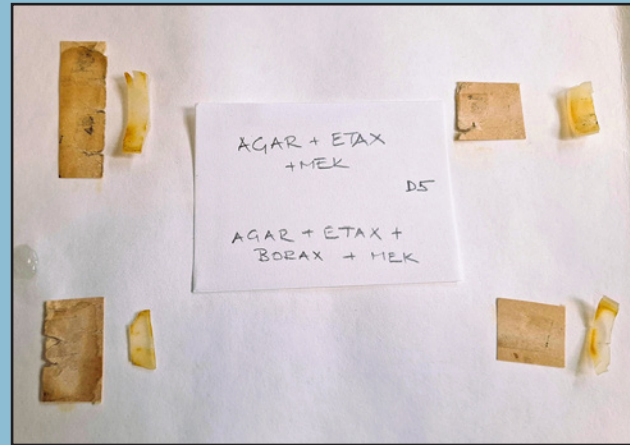
tahroja ja niiden poistamista. Orgaa-nisten liuosten käyttäminen kontak-tissa helposti ärtyvien paperipintojen kanssa on tuntunut varsin mutkik-kaalta. Myös vettä sisältävät liuokset saavat reaktioherkän paperin helposti metkuilemaan. Richardin esittelemän menetelmän ideana oli käyttää puh-distuksessa apuna geelipohjaa, tässä tapauksessa joutuisasti valmistettavaa agar agaria, joka on kyllästetty veden sijaan mahdollisimman tiukasti orgaa-nisilla liuottimilla, tässä tapauksessa etyyliasetaatilla tai metyylietyyliketo-nilla. Menetelmässä hyödynnetään etanolia, joka on yhteistyökykyinen sekä veden että useimpien liuottimien kanssa.

Perusidea on vaiheittain muuttaa agar agar-hydrogeeli etanolin kautta vahvasti synteettisiä liimoja irrotta-vaksi työkaluksi. Lisäksi kokeiltiin eri-laisia muunnoksia, jotka nopeuttivat ja tehostivat prosessia. Alkoholi voitiin lisätä agar agariin jo sen geeliytymis-vaiheessa. Toisessa muunnelmassa osa agarista korvattiin booraksilla ja PVA Mowiol 88:lla.

Juokseva liuos valettiin petrimaljoi-hin noin 3 mm paksuisiksi levyiksi. Jäh-mettyttyään geeli suikaloitiin pieniksi liuskoiksi, joita siirrettiin vuorokauden ajan asteittain yhä väkevämpiin etano-liliuoksiin kohti käyttövalmista olo-muotoa. Uni- ja työpäivätekisistä syis-tä vaihtoa ei voitu suorittaa tiukasti oh-jeen mukaisessa aikataulussa. Kunkin

Kuva: Tuija Toivanen

Kuvat: Anna Aaltonen

Erilaisia aineyhdistelmiä kokeiltiin ikääntyneille, paperin läpäisseille tummanruskeille teippitahroille. Havaittiin, että kaikilla menetelmillä tahroja saatiin irtoamaan enemmän tai vähemmän tehokkaasti. Vaihtelua havaittiin irrotuksen yhteydessä syntyneiden likavallien määrässä. Kaikin puolin paras tulos tässä tapauksessa saatiin käyttämällä geeliä, jossa vaikuttavia aineita olivat booraksi ja MEK. Lisäksi syklometikonin käyttö pohjalla vakuutti.

liuoksen annettiin vaikuttaa joka tapauksessa vähintään 2,5 tuntia.

Kaikilla liuosvaihtoehdoilla liimajäämiä saatiin irtoamaan hämmästyttävän tehokkaasti pohjamateriaalin siitä kärsimättä. Sivuvaikutuksena pelkän geelin kanssa työskennellessä oli kuitenkin voimakkaiden virtausvannojen syntyminen geeliliuskaa ympäröivälle rajapinnalle. Tämä ongelma ratkaistiin sivelemällä käsiteltävälle pinnalle kerros syklometikon (Cyclomethicone D5). Syklometikoni kyllästää (paperi-) materiaalin niin, että lika ja irrotettavat aineet liikkuvat kohti geeliliuskaa eikä paralleelia liikettä pääse syntymään. Lisäksi aine haihtuu kohteesta kahden-kolmen tunnin kuluessa ollen turvallinen valinta.

Menetelmä vakuutti ja innosti osallistujiamme. Tästä taisi löytyä uusi työkalu pakkiimme.

Anna Aaltonen

Kirjoittaja on paperikonservaattori ja työskentelee grittäjänä MH-Keskuksessa.

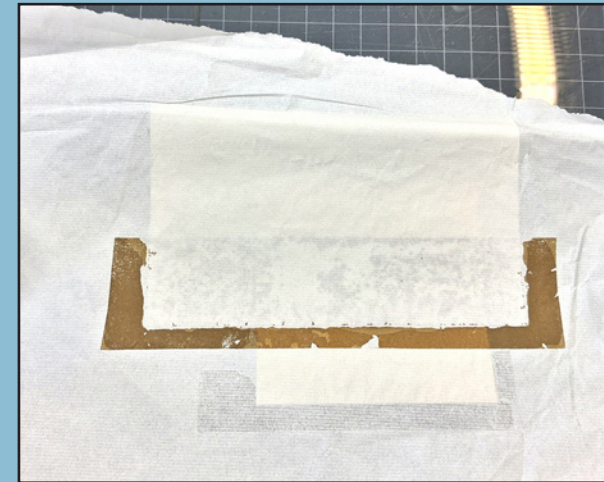

Esimerkiksi kirjan sisäkansien tummentumat on tottunut hyväksymään vanhan kirjan ominaisuutena. Koska irrotus liuskalla tuntui toimivan, syntyi mielenkiinto kokeilla laajemman alueen käsittelyä.

Kuvat: Tuija Toivanen

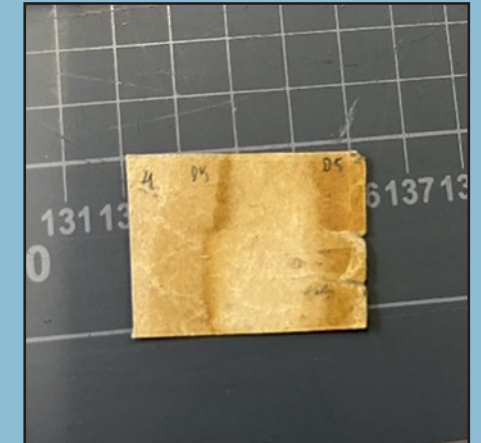
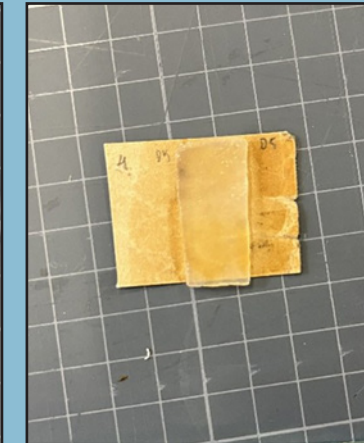
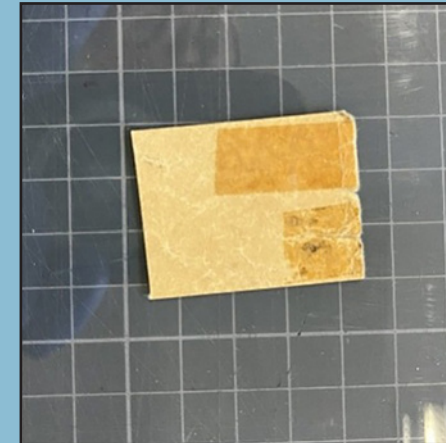

Ruskean tahran liuottamista testattiin geeleillä, jotka oli kyllästetty metyylietyyliketonilla sekä booraksia ja PVA:ta sisältävällä geelillä. Geeli aseteltiin suoraan liimatahnan päälle, jolloin liima-aine liukeni, mutta levisi samalla ikävän näköiseksi tahraksi ohueen paperiin. Seuraavaksi testauskohdat käsiteltiin ensin syklometikonilla ja geeli aseteltiin vasta sen jälkeen liimatahnan päälle. Tällöin teippitahra liukeni siististi ja teippinauha oli mahdollista poistaa mekaanisesti.

Vuonna 1994 ohueen tupakkapaperiin on liimattu ruskealla muoviteipillä paperietiketti. Teipin liima-aine on tunkeutunut paperin läpi ja värjännyt paperin voimakkaasti. Teipin mekaaninen irrottaminen ilman ohuen paperin repeytymistä on mahdotonta.

Kuvat: Anna Lehtinen, Sari Pouta

Testikohteena oli 1920-luvulta peräisin olevaa paksua pienoismallipahvia sekä ohuempaa ikääntynyttä pahvia, joissa oli erilaisia liima- ja likatahraongelmia. Testit tehtiin kuhunkin kohteeseen kahdella tai kolmella eri geelillä. Booraksi- ja PVA-lisällä kyllästetyn metyylietyyliketonin agargeelin vaikutusta verrattiin kaupalliseen Nanorestore Peggy-geeliin, joka oli kyllästetty Nanorestore Polar G- tai Nanorestore Apolar-liuoksella. Tämän lisäksi testattiin cyclomethiconen vaikutusta puhdistustuloksiin.

Testeissä kävi ilmi, että pahvin ollessa paksua MEK-pohjainen geeli ja nanopohjainen liuos Peggy-geelissä toimivat liimaongelmissa hyvin, mutta eri tavoin. MEK-pohjainen käsittely pehmensi liiman, jolloin sen poisto oli mahdollista mekaanisesti, kun taas nano-pohjaiset liuottimet liuottivat liimaa, jolloin sitä imeytyi suoraan geelilevyyn. Testit tukivat myös oletusta, että esikäsitteily syklometikonilla paransi lopputulosta, eikä reunaan jäänyt voimakasta puhdistusrajaa.

NIKSINURKKA

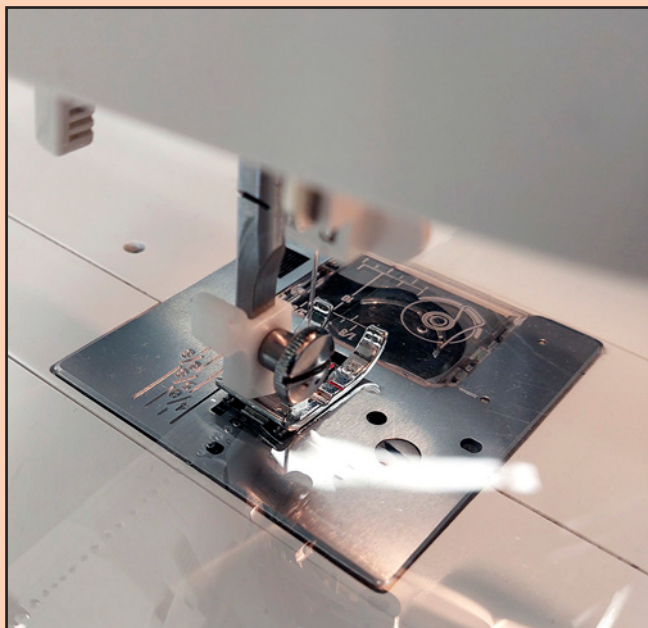
Toisen roska on toisen aarre, tai konservaattorin työväline tai -materiaali. Paljasta kikkakolmosesi ja menestysmetodisi niksipurkissa, jotta muutkin ottaisivat opikseen!

**Lähetä niksisi:
pklehti@protonmail.com**

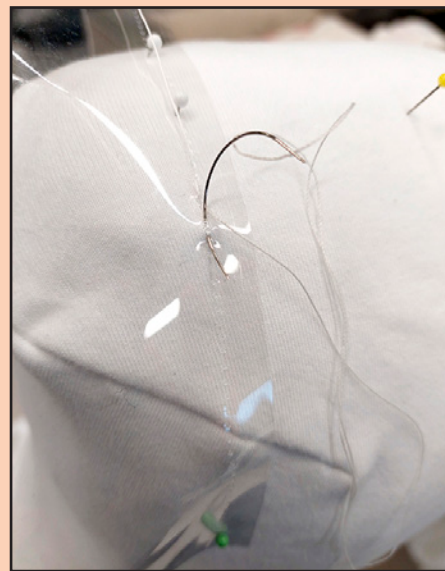

TEKSTI JA KUVAT: SUSAN HANNUSAS, AINO SAINIO

Kirkkaasta polyesterikalvosta, tuttavallisemmin Melinex/Mylar, saa oivan tuen tai suojan näyttelyyn meneville museotekstiileille. Kalvoja on eri vahvuisia ja paksumman kalvon kiinnittämistä paikoilleen helpottaa ompelukoneella kalvoon ommellut reiät. Ainakin vanhemmalla ompelukoneella kalvon ompelu onnistuu.

Ompelukoneessa on valittu suora ommel ja piston pituudeksi pisin mahdollinen. Lankaa tässä ompelussa ei käytetä. Reikää syntyy tasaisin välein. Kalvoa käytettäessä on hyvä muistaa, että reikien alapuoli on karhea.

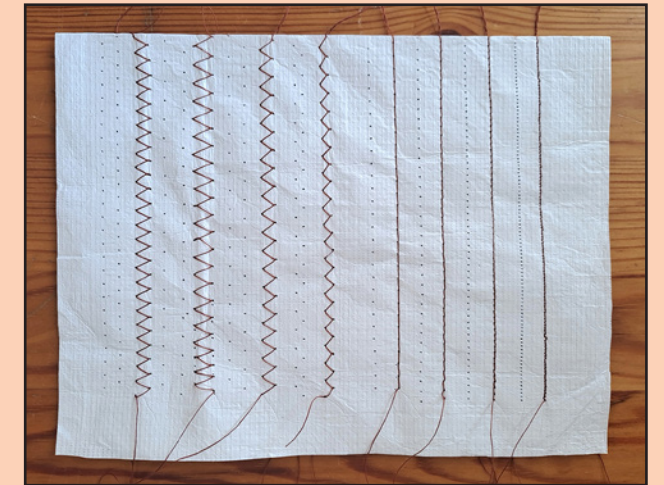

Polyesterikalvo on mainio valinta, kun tarvitaan jotain läpinäkyvää ja kevyttä hihatueksi. Käyräneulalla ompelulanka sujahtaa valmiisiin reikiin näppärästi. Reiän karhea puoli tulee alaspäin, jottei se vaurioita ohutta hihakangasta.

Myös monelle tuttu pakkaus- ja suojausmateriaali Tyvek® sopii ommeltavaksi ompelukoneella. 100 % polyeteenistä valmistettu hankaamaton, nukkaamaton ja likaa hylkivä kuitukangas soveltuu monenlaisten esineiden suojaamiseen, ja vain konservaattorin ompelutaidot ovat rajana suojapussien valmistamisessa. Muutama niksi kannattaa kuitenkin pitää mielessä.

Ryijyä näyttelyyn vastamaalatulle seinälle ripustettaessa suojaa antaa ripustuskujaan ommeltu polyesterikalvo. Näin suoja siirtyy ryijyn mukana, jos ryijyä joudutaankin näyttelyssä hieman siirtämään. Tässä reikien karheen puolen ollessa ylöspäin on helpompi ommella pidempää matkaa. Kalvo on myös helppo poistaa tekstiilistä näyttelyn jälkeen ja uusiokäyttää.

Toisin kuin kudottuun kankaaseen, kuitukankaaseen ompelukoneen neula jättää pienet reiät, joten ommellessa kannattaa käyttää mahdollisimman ohutta neulaa sekä pitkää piston pituutta, jotta kankaan lujuus ei kärsi. Kuvan testiompeleet havainnollistavat ommellessa syntyviä reikärivistöjä.

Konservointikäyttöön sopivasta Tyvek®-laadusta 1442R ommeltu suoja tekstiiliteokselle. Suojapussin päissä olevat nauhakujat on ommeltu siksak-ompeleella. Käänteitä ommellessa kangas pysyy melko hyvin paikallaan ihan vain taivuttamalla. Turhien reikien välttämiseksi saumoja ei kannata ommellessa liittää yhteen nuppineuloilla vaan käyttää apuna esimerkiksi paperiklipsejä.

MENETELMÄ

Fosshape näyttelytukena

TEKSTI JA KUVAT: SUSAN HANNUSAS

Fosshape on lämmön avulla aktivoitava polyesterihuopa, joka soveltuu erinomaisesti kolmiulotteisten tekstiilien näyttelytukien valmistukseen. Materiaalia on helppo ja nopea työstää. Fosshapea löytyy valkoisena ja mustana. Jälleenmyyjän mukaan materiaali on läpäissyt ODDY-testin (PEL).

Olen käyttänyt Fosshapea kymmenisen vuotta erilaisten näyttelytukien valmistukseen. Asuille tukea valmis- taessani käytän usein polystyreenistä mallinukkea runkona. Siihen on helppo ja nopea muokata tarvittava muoto neulaamalla polyesterivanua tai joskus polyeteenisolumuoviakin. Samasta mallinukesta saa muokattua monenlaisia muotteja. Valmiin muotin pitää olla hieman pienempi kuin tuettavan asun, jotta Fosshape-tuki mahtuu asun alle. Valmiin muotin päälle vielä kiristekalvolla aktivoinnin nopeuttamiseksi.

Fosshapesta saksin suorakaiteen muotoisen palan valmiin muotin päälle. Mallinukkeen kaulaa varten leikkaan viillot. Fosshape kutistuu voimakkaasti kuumennettaessa ja tarvittava pala on reilu 20 % suurempi. Fosshapen aktiivointiin vaatehöyrystin soveltuu mielestäni hyvin. Kuumailmapistoolilla lämmöt voivat nousta turhan korkeiksi

eteenkin, jos runkona käyttää polystyreeniä. Kun Fosshape on paikoillaan, aloitan työstämisen vaatehöyrystimellä ylhäältä ja keskeltä ulospäin. Työskennellessäni painan höyrystintä voimakkaasti Fosshapeen.

Hartioiden sivussa leikkaan Fosshapea siten, että saan taitettua sen kaksinkerroin, jotta hartioista tulee tukevat. Työstän tuen melko valmiiksi, eteenkin tuen yläosasta ja keskeltä. Siivuja en työstä aivan valmiiksi, jotta tuen saa irrotettua muotista. Jatkan Fosshapen työstämistä höyrystimellä irrottamisen jälkeen, jotta siitä tulee tarvittavan napakka. Kun tuki on valmis, tasaan alalaidan vielä saksilla. Valmiin tuen voi tarvittaessa päällystää esimerkiksi putkiharsolla, kuten tässä, jotta kotelomekko oli helppo sujauttaa tuen päälle.

Asuissa, kuten tässä kotelomekko ja

Näyttelytuen valmistusta valkoisesta Fosshape 600.

jakku yhdistelmässä, Fosshape-tukea tarvitsee usein täydentää muilla tukirakenteilla. Hihatuet valmistin putkiharsolla päällystetystä polyesterivanusta. Kotelomekon helmaan tukea antamaan ompelin alushameen mustasta puuvillakankaasta. Kotelomekon pääntie ei tarvinnut tukea, mutta asu näytti oudolta kaulattomana ja mustasta Fosshape 400 valmistettiin kaula.

Fosshapen käytöstä löytyy paljon artikkeleita ja tietoa. Se on oiva valinta silloin, kun aikaa on vähän eikä ole mahdollista käyttää nukkea. Fosshapesta valmistettuja näyttelytukia voi myös käyttää uudelleen sekä muokata saksien ja ommellen.

Kirjoittaja on tekstiilikonservaattori (YAMK) ja työskentelee tällä hetkellä Suomen käsityön museon Konservointikeskuksessa.

MENETELMÄ

Valmis näyttelytuki ja jakkupuku (E2465/001) näyttelytuen päällä. Asu on esillä Suomen käsityön museon uudessa perusnäyttelyssä.

Lähteet:

PEL. <https://www.preservationequipment.com/fosshape-heat-mouldable-fabric>

Aiheesta enemmän:

The AIC Wiki, American Institute for Conservation. <https://www.conservation-wiki.com/wiki/Fosshape>

Cavaller Mercadal, M.; Vicente Palomino, S.; Yusa Marco, DJ.; Montesinos Ferrandis, EM. 2020. El soporte conservativo en piezas textiles: valoración de la idoneidad del Fosshape. Arché. (13 - 14 - 15):51-60. <https://riunet.upv.es/handle/10251/156586>

Lyhyt toimenpide-esittely

Sarjan ideana on esitellä pähkinänkuoressa sellaisia (melko) yksinkertaisia menetelmiä, joita käytämme jatkuvasti työssämme. Eri materiaalien konservaattorit eivät välttämättä tiedä toistensa arkikikkoja ja jotkut ovat tottuneet tekemään asian toisella tavalla.

Sarjassa ilmestyneet:

2/2016
Vehnätärkkelyksen ja pyyhekumin käyttö liimanpoistossa
Vesivärin ja musteen suojaus gelatiinilla
Lokaali kaasukammio teipinpoistossa

1/2017
Japaninpaperin värjääminen tekstiiliväreillä

2/2017
Kankaalle maalatun taideteoksen pingotuskehysvuoraus

1/2018
Evacon R™ -kittausmateriaali kankaalle
maalatuille taideteoksille

1/2019
Sylkipuhdistus

1/2020
Tekstiilien pintapuhdistus imuroimalla

2/2021
Nihkeäpyyhintä

1/2024
Taustasuojan kiinnittäminen kehystämättömään maalaukseen

2/2024
Tekstiilin kaliumboorihydridikäsittely

Konservaaattorina rakennusalan maailmassa

Tutkimuksen lähtökohta

Opinnäytetyö tarkastelee konservaaattorin asemaa ja kokemuksia rakennusalan työmailla. Voisi olettaa, että korkeakoulututkinnon suorittanut ammattilaista kohdellaan yhdenvertaisesti työpaikalla, joka on täynnä eri ammattikuntien edustajia. Käytännössä konservaaattori on kuitenkin rakennustyömaalla poikkeuksellinen toimija. Hänen työtehtäviensä vaihtelevat asiantuntijakonsultoinnista käytännön rivitekijänä toimimiseen, ja hänen tietotaitonsa kattaa laajan alueen: materiaalitietouden, historiallisen ymmärryksen, kädentaidot sekä taiteelliset taipumukset. Tämä moniulotteisuus voi asettaa konservaaattorin vaikeasti määriteltävään asemaan työmaalla, mikä saattaa johtaa kommunikaatio-ongelmiin, aikataulu- ja budjettihaasteisiin sekä huonoon kohteluun. Koska aihetta ei ole aiemmin tutkittu tästä näkökulmasta, tutkimuksessa päädyttiin hyödyntämään Grounded theory -lähestymistapaa, jossa kerätään monipuolisia lähteitä – haastatteluja, havainnointia, virallisia dokumentteja ja muuta materiaalia – ilmiön valottamiseksi. Konservaaattori saattaa näyttäytyä työmaalla mielenkiintoiselta, vieraalta tai vaikeasti ymmärrettävältä. Monitaituruus asiantuntijana ja kädentaitajana voi johtaa siihen, että kommunikaatiota ei osata kohdistaa oikealle taholle, ja kenttätöissä konservaaattori saattaa saada osakseen asiatonta kommentointia.

Kuva: Anna-Maija Kuitunen-Lammila

Konservaaattori Iina Sinersaari tekemässä täyttöjä seinäpaneelien retusoitaviin kohtiin.

Rakennuskonservointi ammattina

Historialliset rakennukset ja rakennetut ympäristöt tarjoavat katsojalle kokemuksen, joka voi herättää kiinnostuksen aikansa rakentajia ja kulttuuria kohtaan. Rakennushistoriallisessa tutkimuksessa tarkastellaan rakennuksen elinkaarta rakentamisvaiheesta nykypäivään, jolloin esiin nousevat niin taiteelliset kuin inhimillisetkin viestit. Prosessissa kiinnitetään huomiota rakenteelliseen ja materiaaliin, sisäisiin ja ulkoisiin erityispiirteisiin sekä rakennusta ympäröivään kontekstiin. Rakennusala on Suomessa yksi suurimmista ja monipuolisimmis-

ta työllistäjistä, ja sen piiriin kuuluu laaja joukko ammattilaisia projekti- ja päälliköistä rakennusinsinööreihin. Kulttuuriperinnön säilyttäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä arkkitehtien, historioitsijoiden, konservaaattorien sekä poliittisten päättäjien välillä, jotta rakennetun ympäristön kulttuuriarvot voidaan turvata tuleville sukupolville. Rakennuskonservointi kehittyi omaksi ammattikunnakseen usean eri tahon ja tilaisuuden kautta, muun muassa ICOMOSin, Museoviraston ja UNESCO:n sekä Ateenan ja Venetsian peruskirjojen myötä.

Koulutus ja nykytilanne

Rakennuskonservaaattorin koulutus valmistaa asiantuntijoita, joiden tehtävänä on kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuskannan säilyttäminen ja vaaliminen. Ammattilaiset voivat toimia suunnittelijoina, työnohjaajina ja asiantuntijoina erilaisissa rakennusten säilyttämiseen tähtäävissä projekteissa. Heidän työnsä kuvaansa kuuluvat myös perinteisen rakentamisen menetelmien toteuttaminen sekä käytännön konservointityöt. Heitä työllistävät muun muassa museot, julkiset hallintoviranomaiset, seurakunnat, säätiöt sekä yksityiset kiinteistönomistajat. Työnantajina voi-

vat toimia myös alalle erikoistuneet suunnittelutoimistot ja konservointialan yritykset, tai vaihtoehtoisesti työ voidaan järjestää oman yritystoiminnan kautta. Opinnäytteen kirjoittaja valmistui itse huonekalukonservaaattoriksi vuonna 2020 ja päätyi heti tarpeelliseen asemaan suuressa rakennuskonservointiprojektissa. Tilanne pakotti opiskelemaan rakennuskonservoinnin erityispiirteitä vapaa-ajalla, jotta osaamista saisi sovellettua tehokkaasti uudessa, laajemmassa ympäristössä.

Konservoinnin ammattilaiset muodostavat melko tiiviin ammattiryhmän, jossa yhteisö koetaan tärkeänä ja kau-

kaisimmat verkostot luodaan jo koulutuksen aikana. Rakennuskonservoinnin koulutus siirtyi Seinäjoen ammatikorkeakouluun vuonna 1995, mutta koulutusohjelma päättyi ja viimeiset rakennuskonservaaattorit valmistuivat vuonna 2015. Tämän jälkeen kyseistä koulutusohjelmaa ei ole Suomessa ollut tarjolla. Tilanne on merkittävä, sillä rakennuksia suojellaan yleisimmin kaavoituksella – esimerkiksi Helsingissä on yli 4 000 asemakaavalla suojeltua rakennusta – ja suojele edellyttää, että korjaukset ja muutokset tehdään kulttuurihistoriallista arvoa vaarantamatta. Uusia rakennuskonservaatoreita ei kuitenkaan ole valmistunut nyt kymmenen vuoteen.

Vuorovaikutushaasteet rakennusosalalla

Rakennusosalalla esiintyy vuorovaikutukseen liittyviä haasteita, jotka ovat joko juurtuneita tai rakenteellisia. Hyvä vuorovaikutus ei synny pelkästään sanoista, vaan se perustuu laajempiin elementteihin kuten aitoon kuunteluun, läsnäoloon ja siihen, että osapuolet kokevat tulleen kuulluiksi. Opinnäytteessä tarkastellaan ammattitaitoon, ennakkoluuloihin, ylpeys- ja asennekysymyksiin sekä sukupuoleen ja ikään liittyviä haasteita omina alueinaan, ja kunkin teeman alla pyritään tarjoamaan ideoita hypoteettiseen ratkaisuun. Työmaakommunikoinnin eri tilanteet, kuten työmaakokoukset ja projektin eri vaiheiden tiedottaminen, vaikuttavat arjessa toisiinsa ja niiden keskinäinen toimivuus näkyy sulavana työn kulkuna. Toimiva viestintä on keskeinen edellytys projektien sujuvalle etenemiselle: se varmistaa tiedon kulun, tukee haasteiden ratkaisua ja auttaa pysymään aikatauluissa. Puutteellinen viestintä puolestaan lisää riskejä, kuten viivästyksiä, turvallisuusongelmia ja häiriöitä materiaalien toimituksessa ja varastoinnissa.

Kuva: Titti Hade

Hotelli Kämpin peilisalin konservointitöihin kuului muun muassa kiinteiden taideteosten kuivapuhdistus.

Haastattelututkimus ja tulokset

Monet konservoinnin ammattilaisten haasteet ilmenevät kokemuksissa, joita jaetaan harvoin virallisesti oman ammattikunnan ulkopuolelle. Haasteista puhutaan yleensä taukotilanteissa tai jaettujen työtehtävien ohessa, ja konservoinnin ammattilaiset vaikuttavat samaistuvan toistensa kokemuksiin. Näiden kokemusten pohjalta opinnäytetyötä ruvettiin rakentamaan. Tutkimus toteutettiin puolistrukturoituna haastatteluna noin 25 vastaajalle, joille kaikille annettiin samat kysymykset samassa järjestyksessä. Rakennusala on perinteisesti pidetty miesvaltaisena alana, joten osa kysymyksistä sisältää sukupuoliasetelmia. Kysymykset 1–5 kategorioivat vastaajia koulutuksen ja työkokemuksen perusteella. Suurin osa vastaajista oli rakennusosalalle koulutautuneita tai muulta reitiltä alalle päätyneitä konservattoreita.

Kysymykset 6–7 käsittelivät ammattikunnan asetelmallista pohdintaa: vastaajat löysivät yhteneväisiä ajatuksia asiantuntijuudesta ja kokivat erityisesti rakennuskonservattorien toimintakentän olevan museoissa työskenteleviä konservattoreita laajempi.

Kysymykset 8–9 nostivat ajatuksia rakennuskonservoinnin koulutuksen tarpeellisuudesta. Vastaajat kokivat lähes yksimielisesti koulutuksen lopettamisen suurena virheenä. Oma koulutustausta oli monelle mieluisa kokemus ja selkeä pohja, jolle pystyi rakentamaan ammattiosaamistaan työelämässä. Kysymykset 10–13 pureutuivat rakennusosalalla toimimisen kokemuksiin. Vastaajilla oli laaja-alaisesti kokemuksia erikokoisista työmaista, ja kommunikaatiokokemukset vaihtelivat jonkin verran sukupuolen mukaan. Osa naispuolisista vastaajista raportoi haasteellisia tilanteita, joissa miespuoliset kanssatyöntekijät olivat aiheuttaneet jopa häirintää. Yleisellä tasolla konservointitöiden arvostus jäi muiden projek-

tissa työskennelleiden osalta vähäiseksi.

Kysymys 14 keskittyi tilanteisiin, joissa konservattorien työvälineitä, tekniikoita tai materiaaleja kyseenalaistettiin tai asetettiin naurunalaiseksi muiden alojen ammattilaisten toimesta. Kysymys 15 kartoitti kommentoinnin lähteitä. Moni naispuolinen vastaaja ilmoitti, että kommentoijat olivat iästä riippumatta pahimmillaan työnjohtoasemassa toimivia miehiä. Tasa-arvon todettiin olevan Suomessa edelleen keskeneräinen kokonaisuus. Kysymykset 16–17 tarkastelivat konservattorin statusta: vastaajat kertoivat, kuinka ikä tai sukupuoli on mahdollisesti vaikuttanut kommunikointiin, työn suorittamiseen tai työtehtävien saantiin vuosien varrella.

Johtopäätökset

Konservaattori on kiinteä osa rakennusala, johon kuuluvat kaikki sinne tarvittavat ammattikunnat. Tutkimuksen alkuperäinen hypoteesi vuorovaihtuuden, asenteiden ja ennakoluulojen haasteista sai vahvistusta haastattelutuloksista, jotka oikeastaan heijastavat laajemminkin yhteiskun-

nassamme näkyviä ilmiöitä. Rakennuskonservointi on tärkeä ammatti, jota kannattelevat tällä hetkellä noin kymmenen vuotta sitten ja sitä ennen valmistuneet ammattilaiset sekä alasta kiinnostuneet konservoinnin muut ammatinharjoittajat. Jokainen tuo omalla taitotasollaan projektiin jotain arvokasta, jolloin voidaan ajatella, ettei kaikkien korjausrakentamisen konservattoreiden ole täysin välttämättöntä olla nimenomaan rakennuskonservaattori. Rakennusalan eri koulutusasteilta tulevien ammattilaisten väliset ennakoluulot voivat luoda väärinkäsityksiä toisten työnkuvasta, mutta haastatteluaineiston avulla voidaan tarkastella, mistä lähtökohdista negatiiviset ja kriittiset kohtaamiset syntyvät konservoinnin ammattikuntaa kohtaan.

Iina Sinersaari

Kirjoittaja on koulutukseltaan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon konservattori ja tällä hetkellä mukana Munkkiniemen kartanon kalusteiden konservointi-projektissa HAH Yhtiöillä Kirkkonummella.

Kuva: Nina Sorvali

Rakennustyömailla konservattori kohtaa persoonallisia työasentoja, jolloin mm. arkiset ajatukset ergonomiasta jäävät unholaan.

YAMK OPINNÄYTETYÖ

Kuva: Suomen Lähetysseuran kuvakokoelma / Museovirasto. 3.12.2010. Digitaalinen kuva, alkuperäinen valokuva: hopeaglatiivivedos paperille. Helsinki 1926. MuseumPlus-tiedonhallintajärjestelmä VKKSLSI305

Osa teossarjan maalauksista näkyy Koivusen teoksessa ”Terweisiä Kiinasta ja Afrikasta” julkaistussa valokuvassa, joka on otettu Suomen Lähetysseuran Helsingin Lähetysnäyttelyssä vuonna 1926.

Konservoinnin kuntotarkastus osana kokoelmanhallinnan päätöksentekoa: Esimerkkinä kiinalaiset kuvarullat

TEKSTI: TUIJA TOIVANEN

Tutkimuksessa tarkastellaan konservoinnin kuntotarkastuksen osuutta kokoelmanhallinnan päätöksenteossa ja museoesineiden kontekstuoinnissa. Tapaustutkimus keskittyy Suomen Lähetysseuran (SLS) kiinalaisten maalausten ja kalligrafoiden liittämiseen Suomen kansallismuseon (SKM) kokoelmiin. Satoja huonokuntoisia maalauksia on valittu vuosien 2017–2022 aikana poistoehdotuslistalle puutteellisten tai puuttuvien kontekstitietojen takia (Vaino-

nen, 11.10.2023). Teosten ainutlaatuisuus huomattiin konservattorin tekemän kuntotarkastuksen yhteydessä, jolloin niiden joukosta tunnistettiin osa kiinalaiseen buddhalais-talalaisuskomustraditioon kuuluvaa kymmenen maalauksen kuvasarjasta *Tuonpuoleisen kymmenen tuomaria*.

Opinnäytteessä käytin kuvasarjasta nimeä *Kymmenen Tuonelan tuomaria*, englanninkielisessä kirjallisuudessa kuvasarjasta käytetään useita eri nimityksiä, kuten *The Ten Kings/Judges*

of Hell, The Emperor of the underworld (YanJun = kuningas Yama), *The Ten Kings of Earth Prisons* ja *The Ten Courts of Hade*. Saksan kielialueella maalaussarjan tuomareita kutsutaan esimerkiksi *Helvetintuomareiksi* (*Höllenrichter*), *Kuningas Emmaksi* (*König Emma*) tai *Helvetinkuviksi* (*Höllenbild*). SLS:n kokoelmassa kyseiset teokset oli luetteloitu ”sielunvaellusta esittäviksi tauluiksi” ja ”epäjumalan kuviksi”. Aihetta pitkään tutkineen taidehistorioitsija **Minna Törmän**, FT, mukaan *Tuonpuo-*

leisen kymmenen kuningasta (*Shiwan diyu* 十王地獄) on kiinalainen kuvataiteen teema ja kiinalainen *diju* (kirjaimellisesti käännettynä ”maan(alaiset) vankilat”) on kärsimyksen paikka, kun taas suomen sana *Tuonela* viittaa välitilaan, jossa vallitsee hiljaisuus (Törmä, 2025, 20.8.2025; Törmä, 2025). Törmän käännöstä mukaillen käytän tässä artikkelissa kuvasarjasta nimeä *Tuonpuoleisen kymmenen kuningasta*.

SLS:n kokoelmalahjoitusta vastaanotettaessa oli päätetty olla ottamatta vastaan 71 kiinalaista kalligrafiaa ja maalausta, jotka kuitenkin toimitettiin museolle muun kokoelman mukana vuonna 2015. Kyseisten teosten esinumerot ja korttitiedot oli hävitetty ja osa esinumeroista käytetty uudelleen toisille esineille. Kaikki esineet oli siis tarkistettava uudelleen ja tässä yhteydessä eroteltiin lisää huonokuntoisia teoksia poistoehdotuslistalle. (Lahdentausta, 2016; Vainonen, 2022). SLS:n kiinalaisista kuvarullista julkaistun kirjallisuuden keräilytöiden jälkeen osa esineistä luetteloidtiin uudelleen kokoelmaan erikoistutkija **Pilvi Vainosen** ja kirjoittajan toimesta. Kyseisellä poistoehdotuslistalla on lisäksi edelleen kymmeniä muita lähestyöntekijöiden 1900-luvun alkupuolella Kiinasta mukanaan tuomia buddhalaiseen ja taolaiseen uskomusperinteeseen kuuluvia rituaalimaalauksia ja kalligrafioita (Vainonen, 11.10.2023) jotka vaativat vielä lisätutkimusta. Opinnäytettä varten kerätty aineisto voi toimia teosten konservoinnin määrittelyn apuna, mutta teosten määrä, koko ja kunto huomioon ottaen konservointisuunnitelman laatiminen ja konservointi rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle. Opinnäytteellä haluttiin varmistaa, ettei poistoehdotuslistalle valikoitunutta arvokasta esineistöä hävitetä ilman riittävää kontekstietojen tarkastelua.

Tutkimuskysymykset ja -menetelmät

Halusin saada vastaukset seuraaviin kysymyksiin: Mitä poistoehdotuksen alaiset teokset ovat? Mikä on esimerkiksi valitun kuvasarjan alkuperä ja käyttötarkoitus: Kiinalainen kuvakieli ja kristillinen sisältö vai joku kiinalainen kuvasarja? Onko esineet syytä poistaa, sisällyttää kokoelmaan vai mitä niille tulisi tehdä? Lähestyin aihetta laadullisen tutkimuksen keinoin, jolle on **Pirkko Anttilan** mukaan ominaista tutkijan toiminta oman mielenkiintonsa, ammattinsa tai harrastuksena näkökulmasta (Anttila, 2006, 275-276). Koska kuulun SKM:n henkilökuntaan, toimin sekä aktiivisena toimintaan osal-

Kuva: Ilari Järvinen, Museovirasto, Kokoelmat- ja konservointikeskus

Neljäs tuomari Wu guan gong (五官宮) Esinenumero VKSLS1697 (vanha esinenumero 363).

Kuva: Ilari Järvinen, Museovirasto, Kokoelmat- ja konservointikeskus

Kymmenes tuomari Zhuan lun gong (轉輪宮). Esinenumero VKSLS1705 (vanha esinenumero 371).

listujana että toiminnan tarkkailijana ja yhdeksi aineiston keruumetodiksi muodostui aktiivinen osallistuva havainnointi. Tällaiselle toiminnalle on tyypillistä tarkkailla tilannetta ensin kokonaisvaltaisesti ja edetä vähitellen yksityiskohtiin. Ennako-oletuksilla on siis suuri vaikutus havainnointiin, joka on subjektiivista ja valikoivaa. Keräsin tietoa maalauksista myös harkinnanvaraisella otoksella oman ammattiverkostoni kautta lähestyen yksittäisiä konservaatteja ja itäaasialaisista kokoelmista vastaavia tutkijoita ns. lumipallotekniikalla, jossa asiantuntijoilta pyydetään esineisiin liittyvän informaation lisäksi myös tietoa tahoista ja henkilöistä, joihin voi ottaa yhteyttä lisätiedon saamiseksi. (Saaranen-Kauppinen, Anita; Puusniekka, Anna, 2006). Olin yhteydessä asiantuntijoihin mm. Britanniassa, Hollannissa, Hongkongissa, Japanissa, USA:ssa, Saksassa, Sveitsissä ja Unkarissa. Tein myös kaksi opintomatkaa toiseen kotimaahan Sveitsiin, josta löysin *Tuonpuoleisen kymmenen tuomaria* -maalauksia Zürichin Yliopiston etnografisesta kokoelmasta, Zürichin kaupungin Museo Rietbergistä ja Kulttuurien Museosta Baselista.

Teoreettinen viitekehys

SKM:n etnografiset kokoelmat kattavat maantieteellisesti ja kulttuurillisesti hyvin laajan alueen ja kokoelmien hallinta vaatii erikoisasiantuntijuutta monilta alueilta. Aihetta voisikin lähestyä useiden ammattialojen kuten historian, kulttuuriantropologian, kirjallisuus- ja kielitieteiden, kulttuuri- ja taidehistorian, ja uskontotieteiden näkökulmista (Koivunen, 2015). Tutkimustani viitoitti museologinen arvokeskustelu, jossa kontekstietojen osuus esineiden museoarvon ja konservointitarpeen määrittämisessä on oleellinen. Euroopan ulkopuolisten kulttuurien esineistön museoarvoa määriteltäessä voi katsoa kulttuurillisen tulkinnan merkityksen korostuneen. (Flitsch & Filipiak, 2023-2024; Kotilainen, 2015; Verband der Museen der Schweiz (VMS), 2022). Jo 1990-luvulta lähtien kokoelmanhallinnan yhdeksi suurimmaksi ongelmaksi on muodostunut kokoelmien hallitsematon kasvu, joka on johtanut keskustelua kohti esineiden elinkaariajattelua, kontekstietojen merkityksen tarkastelua sekä korostanut tarkoin harkitun kartunnan merkitystä. Kokoelmissa kontekstiedottomien esineiden ei katsota rikastuttavan kokoelmia, koska niiden tietosisältö jää köyhäksi, jolloin tällaiset esineet jäävät marginaaliin. Hallitsemattomasti kasvaviin museokokoelmiin ja esineiden poistopro-

sesseihin on pyritty löytämään uusia positiivisia, poiston mahdollistavia näkökulmia ja kokoelmatyöhön on etsitty ratkaisuja laatimalla erilaisia kokoelmapoliittisia-, hankinta- ja poisto-ohjeita, standardoimalla dokumentointia sekä kehittämällä sähköisiä kokoelmanhallintaohjelmia ja niiden käyttöä. Lisäksi on ehdotettu ennakkoivaa kokoelmatyötä eli proaktiivista poistoa, jolla tarkoitetaan sitä, ettei esineitä, joita ei liitetä kokoelmaan, ei myöskään tarvitse poistaa. (Robbins, 2016; Robbins, 2023-2024)

Tutkimuksen kulku

Aloitin tutkimuksen tarkastelemalla SKM:n viitekehystä perehtyen kokoelmapoliittiseen ohjelmaan, joka on kehittynyt viimeisen 15 vuoden aikana jatkuvasti päivittyväksi kokoelmastrategiaksi. Kiinnitin huomioni erityisesti poistokysymykseen sekä kirjauksiin etnografisen kokoelman kartunnasta ja konservoinnista. Ajankohtaisen museologian ongelmakohdat oli tunnistettu ja tarjottuja ratkaisuehdotuksia lisättiin päivittyvään strategiaan ja vietiin pikkuhiljaa käytäntöön. (Järvinen, 2010; Museoviraston kokoelmapoliittinen ohjelma 2014; Suomen kansallismuseon kokoelmastrategiat vuosille 2017-2021 & 2022-2027) Samaan aikaan rakenteelliset muutokset, kuten Kulttuurien museon tiloista luopuminen ja sen toiminnan sulauttaminen osaksi Suomen kansallismuseon toimintaa ja Museo-
virastoon kohdistuneet kahdet YT-neuvottelut vuosina 2012 ja 2015 mullistivat SKM:n toimintaa. Henkilökuntaa vähennettiin rajusti: vuonna 2012 vähennettiin 55 henkilötyövuotta ja kahdeksan museota suljettiin, vuonna 2015 lakkautettiin vielä 45 vakituista tehtävää kun 29 henkilöä irtisanottiin ja 11 eläköitymisen seurauksena vapautuvaa virkaa jätettiin täyttämättä ja viisi tehtävää lakkautettiin sisäisillä järjestyillä. (Murto-Orava, 2015). Muutosten keskellä valmistauduttiin vastaanottamaan n. 8500 ulkoeurooppalaisen kulttuuriesineen kokoelmalahjoitusta.

Seuraavaksi tarkastelin SLS:n kokoelman syntyä ja sisältöä. Suomen Lähetysseuran Kiinan lähetystyö alkoi vuonna 1902 ja vuonna 1931 perustettiin Lähetysmuseo esinekokoelman ympärille, joka oli hankittu 1890-luvulta alkaen lounaisesta Afrikasta ja keisarinajan Kiinasta. Esinekokoelma koostuu lähetystyöntekijöiden vierailta maista keräämästä esineistöstä. (Helminen, 2003, 6-11). Kiinalaista alkuperää olevien esineiden joukossa on sekä lähetystyöntekijöiden lahjaksi saamia maalauksia, taide- että muita esineitä, joiden laatu kertoo siitä, mitä paikalliset ovat pitäneet lahjakasi antamisen arvoisena. Kokoelmaan kuuluu myös käyttöesineitä ja kiinalaisiin uskomustraditioihin liittyvää materiaalista kulttuuria edustavia teoksia, joita on saatu kokoelmaan muuta kautta kuin lahjoina paikallisilta. (Törmä, 2025, 1.4.2025). Jotkut kokoelmaan kuuluvat rituaaliesineet, kuten esimerkiksi esivanhempien muotokuvat, saattavat olla hyvinkin taidokkaasti tehtyjä mutta niitä ei ole perinteisesti arvotettu taiteeksi tai keräilyesineiksi (Törmä, 2020, 74-76). Tutkimuksen esimerkkitapaukseksi va-

littu *Tuonpuoleisen kymmenen tuomaria* -kuvasarja kuuluu tähän kategori-

Tuonpuoleisen kymmenen tuomaria -kuvasarja

Kuvasarja voidaan luokitella buddhalaisuuden ja taolaisuuden kuolemanriittiin kuuluvaksi rituaalimaalaussarjaksi, jonka synnystä ja käyttötarkoituksesta ei olla nykytutkimuksessa täysin yksimielisiä. **Lothar Ledderosen** mukaan buddhalaisuudessa uskotaan ihmisen kohtaavan kuolemansa jälkeen tuonpuoleisessa kymmenen tuomaria, joista ensimmäinen kohdetaan seitsemän päivää kuoleman jälkeen. Tämän jälkeen seitsemän päivän välein kohdetaan aina uusi tuomari, kunnes on kulunut 49 päivää. Kahdeksas tuomari kohdetaan sadantena kuolinpäivänä, yhdeksäs vuoden ja kymmenes kolmen vuoden kuluttua kuolemasta. (Ledderose, 2000). **Frederik Shih-Chung Chenin** mukaan taas intialainen buddhalaisuus tuntee kyllä useita eriarvoisia jumaluuksia,

Kuva: TEbert, Jorinde; Kaulbach, Barbara M. & Kraatz, Martin 1980. Religiöse Malerei aus Taiwan. Ausstellung der Religionskundlichen Sammlung der Philipps-Universität Marburg. Jöf. Aug. Koch: Marburg. 24.

Aikalaiskuvassa 80-luvulla perinteisen mallin mukaisesti maalattuja *Tuonpuoleisen kymmenen tuomari* -maalauksia Taiwanissa.

Maalaukset SKM:n paperikonservoinnin tiloissa. Pienet kuvat ovat samaa aihepiiriä ja myös poistoehdotuslitalla.

mutta edellä kuvatun mukainen byrokraattinen matka kiirastulen läpi on siellä tuntematon ja tätä voikin pitää kiinalaisen kansanuskon lisänä aiheeseen (Chen, 2014, 53-64). Tuomareiden lukumäärä vaihtelee varsinkin kirjallisis- lähteissä, joista ensimmäiset tunnetaan 900-luvun alusta, kertomuksen arvellaan kuitenkin saaneen muotonsa jo huomattavasti aiemmin eli n. 600-luvulla. Aihepiirin varhaisimmat tunnetut maalaukset ovat Kiinassa Dunhuangin ja Yulinin luolien seinillä. (Teiser, 1994; Törmä, 2025). **Jorinde Ebert** kuvaa kymmenen tuomarin -maalauksien käyttöä 1980-luvun Taiwanilaisissa kuolemanriiteissä joko buddhalaisen papin pitämässä hautajaisia varten sisustetussa huoneessa vainajan arkun ollessa toisessa huoneessa tai vuosittain järjestettävän ”vainajien kuukausi” nimisen juhlan yhteydessä, joka huipentuu heinäkuun puolivälissä kaikkien vainajien vapauttamiseen tuonpuoleisen kärsimyksistä elävien joukkoon (Ebert, et al., 1980). Kiinalaiset pitivät esimerkiksi kuuluisien Ningbon-työpajojen kor-

keataseista buddhalaismotiivien sarjatuotantoa, joihin myös *Tuonpuoleisen kymmenen tuomaria* -kuvasarjat kuuluivat, populaarikulttuurin uskonnollisina maalauksina, joiden ei katsottu olevan keräämisen arvoisia. Japani oli Ningbon-työpajojen suurimpia ostajatahoja ja siellä tunnetaankin yli tusina tällaista kuvasarjaa (Ledderose, 2000, 163-167). Kaksi kuvasarjaa on määritelly Japanin kansallisaarteiksi, yhtä niistä säilytetään Naran kansallismuseossa (*Nara National Museum*) ja toista Kanagawan maakuntamuseossa (*Kanaga Prefectural Museum*). (Kato, 2025, 13.3. & 21.3.).

Saman aihepiirin maalauksia säilytetään eri kokoelmissa mm. USA:ssa, Japanissa ja Euroopassa, materiaalitutkimusta ja konservointikertomuksia löydettiin ainoastaan silkille maalatuista, esimerkkiämme varhaisemmista teoksista. Yhtä paperille maalattua kymmenen tuomarin kuvasarjaa säilytetään Victoria & Albert Museumissa, jonka aasialaiseen taiteen kuraattori **Hongxing Zhang** ajoittaa kyseiset teokset Qing-dynastian

loppupuolelle (1800-1869) ja pitää teossarjaa koko museon harvinaisimpina kiinalaisina maalauksina. (Secrets of the Museum, 2021). **Susan Catcher** on konservoinut teossarjasta kolme maalausta ja häneltä saatiin arvokasta tietoa kyseisistä maalauksista ja niiden konservoinnista, materiaalitutkimusta tai konservointiraporttia ei maalauksista ole kuitenkaan tehty. (Catcher, 4.3., 6.3., 12.3., 13.3. & 2.4.2025). SLS:n kokoelmalahjoituksessa saaduissa maalauksissa on kuvattu kukin tuomari pöytänsä äärellä, jonka molemmin puolin roikkuissa paperilyhdyissä on kyseisen tuomarin nimi (Kurki, 6.5.2024). Teossarjassa huomiota herättävää on niiden sisältämät runsaat kalligrafiatekstit esim. pilareissa ja tauluissa. Pöydän edessä tuomarin avustajat kertaavat vainajalle tämän pahat teot, joista seuraavat karmit rangaistukset pannaan teosten alareunassa toimeen. Paperille maalattut teokset ovat pahasti vaurioituneita, likaisia ja väreissä on myrkyllisiä alkaineita kuten arseenia ja elohopeaa.

Johtopäätökset

SKM:n viitekehystä tarkastellessani voin todeta, että epäonnistunut proaktiivinen poistoyritys lisäsi huomattavasti jo ennestään massiivista työmäärää, koska satojen kiinalaisten kuvarullien esinenumerot oli tarkistettava uudelleen. Asian selvittely viivästytti lahjoituksen tämän osan kokoelmaan liittämistä niin pitkään, että osa koelman vastaanottamista valmisteleista työntekijöistä ehti eläköityä ennen prosessin loppuun saattamista. Onnekkana tapahtumana pidän sitä, ettei teoksia ehditty hävittää: silloin tämän tutkimuksen tekeminen olisi ollut mahdotonta ja nämä arvokkaat rituaalimaalaukset olisivat hävinneet iäksi.

SLS:n kokoelman syntyä tarkasteltuani selvisi, että tutkimuksen kohteena olevat maalaukset on tuotu Kiinasta 1900-luvun alussa: arvelen niiden olevan joko 1800-luvun lopulta tai olleen aivan uusia silloin, kun ne on hankittu, eli 1900-luvun ensimmäiseltä kymmeneltä. Teokset kuuluvat siis kokoelmaan, jonka ympärille koko Lähetysmuseum on syntynyt ja kyseisen kokoelman museoarvon määrittämiseen on saattanut vaikuttaa se, etteivät kerääjät olleet museoammattilaisia vaan lähetystyöntekijöitä. Esineisiin liittyvät merkitykset ovat lisäksi hämärtyneet niiden kontekstuaalisen tiedon hävitessä. Tutkimuksessa ei selvinnyt missä tai kuka teossarjan on hankkinut, mutta Suomessa ne olivat viimeistään vuonna 1926. Maalaukset näkyvät Lähetysseuran vuosina 1926–1927 Suomea kiertävää afrikkalais-kiinalaista näyttelyä esittelevässä kuvassa, joka on julkaistu **Leila Koivusen** teoksessa *Terweisiä Kiinasta ja Afrikasta* (Koivunen, 2011. 124).

Tuonpuoleisen kymmenen kunin -kuvasarja toimii esimerkkitapauksena siitä, kuinka näennäisesti marginaalinen aineisto voi osoittautua merkittäväksi, kun sen kulttuurinen ja historiallinen konteksti tehdään näkyväksi. Vieraasta kulttuurikontekstista

Kuva: Tuija Toivanen

Poistoehdotuksen alaisia kuvarullia laatikossa.

peräisin olevien esineiden museaalinen arviointi ei voi nojata pelkästään puutteellisiin kontekstietoihin ja huonoon kuntoon vaan edellyttää pitkäjänteistä tutkimusta ja yhteistyötä asiantuntijoiden kanssa. Opinnäytteessä selvitetyn tiedon perusteella kuvasarjaa voi pitää museolöytönä, joka

on jo tutkimuksen jälkeen herättänyt kiinnostusta kansainvälisesti: nimekäs kiinalainen tutkija Amerikasta tulee tutkimaan Suomen kansallismuseon *Tuonpuoleisen kymmenen tuomarin* -kuvasarjoja huhtikuussa 2026.

Vaikka teokset ovat pahoin vaurioituneita ja konservoinnin tarpeessa,

Kuva: Ilari Järvinen, Museovirasto, Kokoelmat- ja konservointikeskus

Teosten heikko kunto näkyy hyvin sivuvalossa, kuvassa seitsemäs tuomari Tai shan gong (泰山宮) Esinenumero VKSLS1700 (vanha esinenumero 367) maalauksesta.

niitä voi nykyisessä kunnossa tutkia ja käyttää vertailumateriaalina. Teoksista otetut korkealaatuiset kuvat mahdollistavat myös maalausten käytön esimerkiksi verkkomateriaalina ja julkaisuissa. Pohtiessani etnografisen koelman poistokysymyksiä yleensä, esitän että esineen poistaminen hävit-

tämällä tulisi sallia ainoastaan, jos sen kontekstitiedot tunnetaan: vain siten on mahdollista tietää mitä ollaan poistamassa. Ainoastaan tutkimus mahdollistaa kokoelman säilymisen.

Opinnäyte on luettavissa osoitteessa:
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2025050910420>

Tuija Toivanen

Kirjoittaja on koulutukseltaan maalari ja konservaattori (YAMK) ja erikoistunut itäaasialaiseen tussitaiteeseen, jota myös opettaa. Työskentelee Suomen kansallismuseon konservointiyksikössä vastuualueenaan paperipohjainen taide ja esineet.

Lainatut lähteet:

Anttila, Pirkko toim., 2006. Tutkiva toiminta ja ilmiasu, teos, tekeminen.. 2 toim. s.l.:Akatiimi Oy.

Catcher, Susan, 2025. E-introduction regarding conservation.. s.l.:s.n.

Chen, Frederik Shih-Chung, 2014. In search of the origin of the enumeration of Hell-kings in an early medieval Chinese buddhist scripture [Online] Available at: <https://doi.org/10.1558/bsrv.v3i1i.53> [Haettu 2.9.2014].

Ebert, J., Kaulbach, B. M. & Kraatz, M., 1980. Religiöse Malerei aus Taiwan. Ausstellung der Religionskundlichen Sammlung der Philipps-Universität Marburg.. Marburg: Joh. Aug. Koch..

Flitsch, M. & Filipiak, Y., 2023-2024. Sensibles Kulturgut China 1889–1949 in Schweizer Ethnographischen Sammlungen: Boxerkrieg (2023–2024). Tutkimusprojektin loppuraportti., s.l.: https://www.mu-sethno.uzh.ch/dam/jcr:0b03e5ac-3be9-41fb-b0c3-3d916f71c3ee/241127_Abschlussbericht%20Bundesamt%20f%C3%BCr%20Kultur%20zur%20Publikation_mit_Logo.pdf

Helminen, Liisa toim., 2003. Aarteita Afrikasta ja keisarien Kiinasta, Suomen Lähetysseura ry.

Järvinen, Outi toim., 2010. Suomen kansallismuseon kokolemapoliittinen ohjelma, Museovirasto.

Kato, Masato, 2025. Buddhist- Taoist ritual paintings on paper in the Finish Nationalmuseum. sähköpostiviestit 13.& 21.3.2025

Koivunen, Leila, 2011. Terweisiä kiinasta ja Afrikasta, Suomen Lähetysseura ry.

Koivunen, Leila, 2015. Eksotisoidut esineet ja avartuva maailma: Euroopan ulko-puoliset kulttuurit näyttöillä Suomessa 1870–1910-luvuilla. Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Kotilainen, Eeva-Maija, 2015. Haasteena esitellä vieraita kulttuureita. Teoksessa: Museon muisti.

Kurki, Emma-Karoliina, 2024. seitsemän kuvan sarja - vai sarjakuva? sähköposti 6.5.2024

Lahdentausta, Heli, 2016. Poistetut kalligrafiat.SKM:n sisäinen asiakirja 18.11.2016

Ledderose, Lothar, 2000. Ten thousand things. Module and mass production in Chinese Art: Princeton University Press.

Museoviraston kokolemapoliittinen ohjelma 2014. sisäinen asiakirja

Robbins, Nina, 2016. Poisto museokokoelmasta. Museologinen arvokeskustelu kokoelman hallinnan määrittäjänä. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto, Humanistinen tiedekunta, museologian tutkimusala.

Robbins, Nina, 2023-2024. Museologian luennot. Helsinki: Metropolia-Ammattikorkeakoulu.

Saaranen-Kauppinen, Anita; Puusniekka, Anna, 2006. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.. [Online] <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/> [Haettu 9 3 2025].

Victoria & Albert Museum, Secrets of the Museum. 2021. [Film] https://www.youtube.com/watch?v=Zo2Z_jH0KYI

Suomen kansallismuseon kokoelmastrategia (2017–2021), 2016.

Suomen kansallismuseon kokoelmastrategia (2022–2027), 2024.

Törmä, Minna, 2020. Nordic private collections of Chinese objects..., Routledge.

Törmä, Minna, 2025. Suomen kansallismuseon digitaalinen kokoelma / Tutkijan valinta. [Online] Available at: <https://www.kansallismuseo.fi/fi/digitaalinen-kokoelma/tutkijan-valinta/tuonpuoleisen-kymmenen-kuningasta> [Haettu 17.1. 2026].

Törmä, Minna, 2025. suullinen tiedonanto 1.4.2025

Törmä, Minna, 2025. sähköposti 20.8.2025

Teiser, Stephen F., 1994. The Scripture on the Ten Kings..., University of Hawaii Press.

Vainonen, Pilvi, 11.10.2023. Lähetysmuseum SLS-kokoelman tiedonsiirto VKSLS-kokoelmaan, SKM:n sisäinen asiakirja.

Vainonen, Pilvi, 2022. Kokoelmiemme itäaasialaiset kuvarullat PYYNTÖ. sähköposti 14.3.2022

Verband der Museen der Schweiz (VMS), 2022. Provenienzforschung im Museum II. Sammlungen aus kolonialen Kontexten- Grundlagen und Einführung in die Praxis.. In: Arbeitsgruppe "Koloniale Sammlungen" 2022. Normen und Standards - Empfehlungen des VMS 2022. Verband der Museen der Schweiz (VMS).

Kuva: Aino Sainio

KONSERVAATTORI-LEHDEN PALAUTEKYSelyn tulokset

TEKSTI: MILLA KOISTINEN

Konservaattori-lehden palautekysely järjestettiin 17.12.2025–31.01.2026. Kysely toteutettiin sähköisesti Google Forms-lomakkeella. Kysely oli avoin kaikille lehden lukijoille. Kyselyyn vastattiin anonyymisti. Palautekyselyä mainostettiin Konservaattori-lehden numerossa 145 (2/2025), PKL:n sosiaalisessa mediassa ja PKL:n verkkosivuilla. Lisäksi jäsenille tiedotettiin kyselystä sähköpostitse kyselyn avauduttua ja lähetettiin muistutus ennen kyselyn päättymistä. Kyselyyn vastasi 36 lukijaa, joista 97,2 % vastasi olevansa PKL:n jäseniä.

Palautekyselyyn vastanneiden määrä on melko alhainen, ottaen huomioon Konservaattoriliiton jäsenmäärän. Liiton jäsenmäärä vuoden 2025 lopulla oli 284 jäsentä, lehteä vastaanottavat lähes kaikki jäsenet. Lehden työryhmä kiittää kaikkia kyselyyn vastanneita. Saimme kyselyllä arvokasta palautetta, jota voimme hyödyntää kun kehitämme lehden toimintaa ja pohdimme lehden tulevaisuutta.

Konservaattori-lehti on Pohjoismaisen konservaattoriliiton Suomen osasto ry:n kaksi kertaa vuodessa julkaisema jäsenlehti. Lehden toimituksessa työskentelee tällä hetkellä kuusi henkilöä. Lehden toimitus, kuten muukin PKL:n toiminta pyörii jäsenten vapaaehtoisella työllä. Liiton toimintaan, mukaan lukien lehden työryhmä, ovat tervetulleita kaikki liiton jäsenet jäsenluokasta riippumatta.

Konservaattoriliiton vuotuisilla koulutuspäivillä yksi yleisimmistä ja toistuvista palautteista on, että jäsenet haluavat verkostoitua ja kuulla mitä kollegat tekevät päivittäisessä työssään. PKL:n koulutuspäivien ja työryhmien lisäksi myös Konservaattori-lehden on tarkoitus toimia alustana jolla konservaattorit voivat viestiä toisilleen työstään. Lehden työryhmä toimii lehden käytännön työn pyörittäjänä, mutta lehdessä julkaistavien juttujen olisi tarkoitus tulla kentältä, meiltä konservaattoreilta toisillemme.

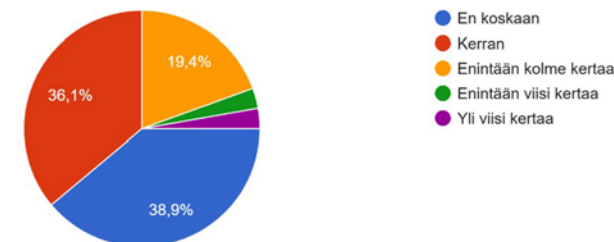
Viime vuosina juttuja on ollut yhä

vaikeampi saada lehteen, niitä ei tarjota juurikaan oma-aloitteisesti ja työryhmän lähettämiin juttupyntöihin vastataan kieltävästi tai jo sovitut jutut peruuntuvat. Resurssiltaan ja paineiltaan kiristynyt työ- ja opintoelämä, eli toisin sanoen ajanpuute, lienee yksi merkittävä syy miksi juttuja on vaikea saada. Ehkäpä työelämän pirstaloituminen määräaikaisuuksiin ja yksityis- sekä erillisrahoitteisiin projekteihin vaikuttaa myös osaltaan tarjottujen juttujen vähyyteen, kun erimittaisten työsuhteiden resurssit ovat tiukemmin ohjattu vain sovittuihin työtehtäviin ja työn ”omistajuus” ei olekaan niin selkeä? Syitä tarjottujen juttujen vähyyteen voimme lopulta vain spekuloida. Lehden palautekyselyssä kartoitimme syitä myös tähän teemaan. Vaikka vastaajia oli alalla työskenteleviin konservaattoreihin ja alaa opiskeleviin nähden vähäisesti, antavat vastaukset jonkinlaisen kuvan syistä ja vahvistavat myös jo olemassa olevia oletuksiamme.

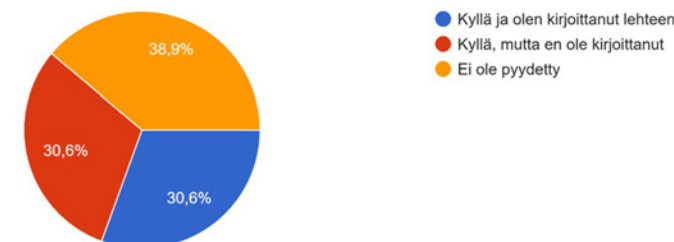
KATSAUS LUKIJAPALAUTEKYSelyn tuloksiin

Lehteen kirjoittaminen

Olen kirjoittanut artikkelin lehteen (viimeisen 10 vuoden aikana):
36 vastausta

Minua on pyydetty kirjoittamaan lehteen:
36 vastausta

Kysyttäessä kiinnostusta kirjoittaa lehteen vastaajista 44,4 % vastasi olevansa kiinnostuneita kirjoittamaan lehteen ja 36,1 % vastaajista ei ole kiinnostunut kirjoittamaan lehteen (36 vastausta). Loput 19,5 % vastauksista olivat avoimia vastauksia, joissa muun muassa ilmaistiin kiinnostus kirjoittamiseen, mutta ajalliset resurssit suhteessa omalle tekstille asetetuille kriteereille eivät kohtaa. Useammassa avoimessa vastauksessa pohdittiin, että kiinnos-

tusta kirjoittamiseen periaatteessa olisi, mutta tällä hetkellä ei ole aikaa tai kiinnostavia aiheita joista kirjoittaa.

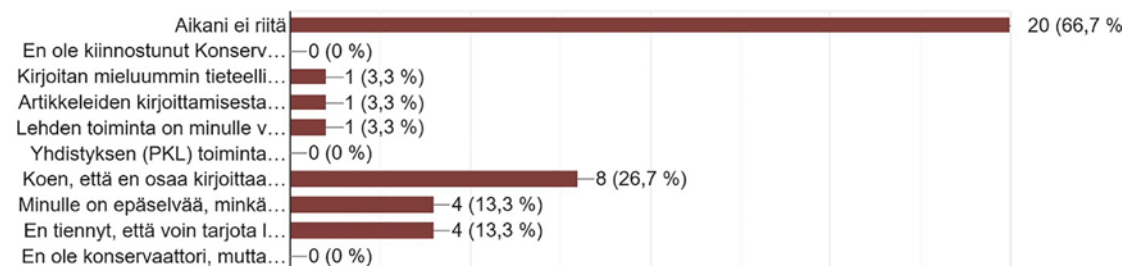
Toisessa kysymysosiossa pyydettiin valitsemaan valmiista vaihtoehdoista sopivimmat syyt sille miksi vastaaja ei ole kirjoittanut lehteen tai kertomaan lisää syitä avoimessa kentässä. Vastauksissa toistui samat teemat kuin edellisen kysymyksen avoimessa vastausvaihtoehdossa, eli ajanpuute sekä epä-

varmuus omista kirjoitustaidoista tai vastaajan mielestä kiinnostavien aiheiden puute.

Muita avoimessa vastauskentässä annettuja syitä sille, miksi vastaaja ei ole kirjoittanut lehteen olivat: vastaaja kirjoittaa mieluummin vertaisarvioituun julkaisuun, juttujen kirjoittamisesta ei makseta palkkiota, opinnot vievät aikaa eikä niiden aikana ole resursseja kirjoittaa lehteen, sekä epävarmuus siitä kelpaako aihe lehteen.

Syy miksi en ole kirjoittanut/tarjonnut kirjoittamaani artikkelia lehteen (valitse eniten sopivat vaihtoehdot ja tarvittaessa kerro lisää avoimessa kentässä):

30 vastausta

Konservaattori-lehden toiminta ja siihen mukaan liittyminen

Kysyttäessä lukijoiden kiinnostusta liittyä mukaan lehden toimintaan vastaajista enemmistö ilmaisi, ettei ole kiinnostunut osallistumaan lehden toimintaan.

Avoimissa vastauksissa 3,1 % vastaajista ilmaisi kiinnostuksensa lehden toimintaan liittymiseen jos aikaa vapautuu tulevaisuudessa ja sitten kun opinnot ovat saatu suoritettua.

Lukutottumus

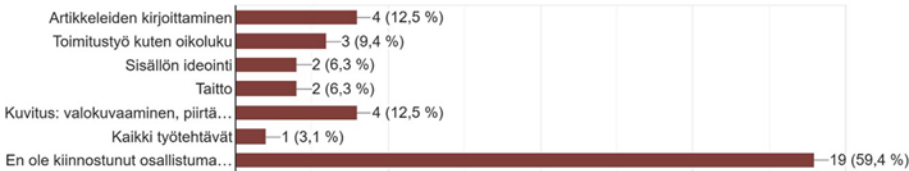
Lehden työryhmässä on välillä pohdittu pitäisikö lehden julkaisussa siirtyä pelkästään digilehden julkaisuun, vai säilyttää rinnalla myös paperinen julkaisu. Toistaiseksi molemmat julkaisumuodot ovat käytössä.

Lehden sisältö ja tulevaisuus

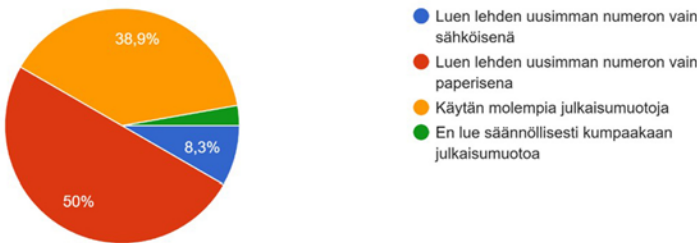
Lehden sisältöä ja tulevaisuutta koskevissa kysymyksissä kartoitettiin lukijoiden mielipidettä lehden nykyisen sisällön tarpeellisuudesta ja kiinnostavuudesta. Kysymyksiä oli valmiilla vastausvaihtoehdoilla ja niiden lisäksi pyysimme avoimilla vastauksilla mielipiteitä ja ideoita lehden sisällön kehittämiseen.

Lehden tulevaisuutta pohtiessa lehden työryhmä on miettinyt onko Konservaattori-lehdelle enää tarvetta vai onko aika ajanut lehden ohitse. Yksi pohdinnan aihe työryhmässä on ollut, lisäisikö lehden muuttaminen vertaisarvioiduksi julkaisuksi sen kiinnostavuutta lukijoille sekä potentiaalisille kirjoittajille. Lehden nykyisessä työryhmässä emme ole tämän suhteen optimistisia, sillä vertaisarvioidun julkaisun toteuttaminen kahdesti vuodessa vaatisi lehden työryhmän kasvattamista nykyisestä. Vertaisarvioitu lehti sisältäisi jatkossakin myös muuta sisältöä kuten pääkirjoitus, lyhyet ar-

Konservaattori-lehden toiminta. Olen kiinnostunut liittymään mukaan lehden toimitukseen, minua kiinnostaa:
32 vastausta

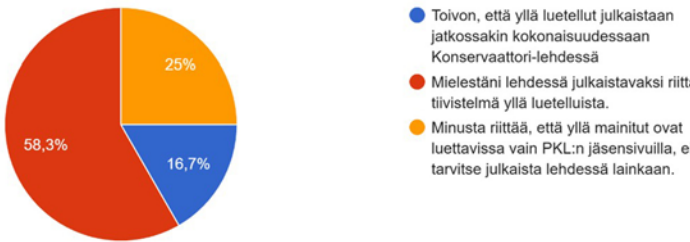
Konservaattori-lehteä julkaistaan sekä paperisena että digiversiona. Mikä näistä vastaa parhaiten omaa lukutottumustasi?
36 vastausta

Konservaattori-lehteä julkaistaan sekä paperisena että digiversiona, miten toivot lehden julkaistavan tulevaisuudessa?
36 vastausta

Konservaattorilehdessä julkaistaan PKL:n toimintasuunnitelma, toimintakertomus, talousarvio sekä tilinpäätös. Samat ovat luettavissa kokonaisuudessaan PKL:n jäsensivuilla. Valitse yksi alla olevista.
36 vastausta

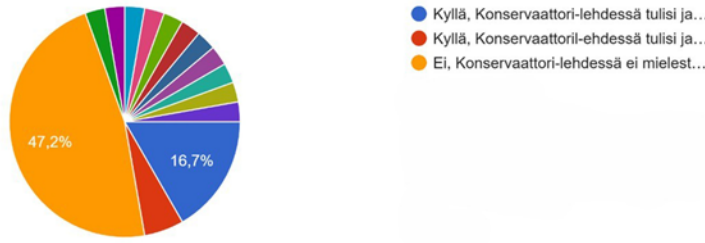

tikkelit, palstat yms. Nykyiselläänkin lehden työryhmään on haastavaa saada tekijöitä eikä juttuja tarjota lehteen oma-aloitteisesti. Löytyykö konservaattorikentältä riittävästi vertaisarvioituun julkaisuun tarvittavaa työvoimaa ja juttujen tarjoajia? Tämän uudistuksen mahdollistaminen vaatisi lehden työryhmän kasvattamista nykyisestä. Lehti sisältäisi jatkossakin myös muuta sisältöä kuten pääkirjoitus, lyhyet artikkelit ja palstat.

Kysymysosion avoimissa vastauksissa nousi esiin ajatuksia siitä karkottaako vertaisarvioitujen artikkeleiden julkaisu sen vähäisenkin innon kirjoittaa lehteen joka nyt kentällä saattaa olla. Konservaattori-lehti nykyisellään koettiin helposti lähestyttäväksi juuri siitä syystä, että kynnyks ei ole liian korkea ja lehden toivottiin säilyttävän piirteensä yhteisöllisyyden työkaluna ja alustana jolla konservaattorit voivat kertoa työstään kollegoilleen. Muutama avoimessa vastauksessa toivottiin lehteen vertaisarvioituja tekstejä, mutta työryhmään osallistumista ei koettu mahdolliseksi tai siihen ei haluta sitoutua joka numeron osalta.

Tällä hetkellä konservointialaa käsittelevien vertaisarvioitujen artikkeleiden julkaiseminen on mahdollista esimerkiksi MOK-lehdessä. Pohjoismaiden konservaattoriliitto julkaisee MOK-lehteä kerran vuodessa. Sen kielenä ovat skandinaaviset kielet sekä englanti ja suomi.

Tulisiko Konservaattori-lehdestä tehdä vertaisarvioitu julkaisu? Tämän uudistuksen mahdollistaminen vaatisi lehden työryhmän kasvattam...uten pääkirjoitus, lyhyet artikkelit, palstat yms.
36 vastausta

Lehden nykyisen sisällön kiinnostavuutta käsittelevässä kysymyksessä lukijaa pyydettiin valitsemaan kolme kiinnostavinta aihetta valmiiksi asetetuista vastausvaihtoehdoista.

Avoimissa vastauksissa toivottiin muun muassa, että lehdessä olisi ”tavallisten” konservattoreiden juttuja. Lehden työryhmässä jäimme pohtimaan mitä tällä tarkemmin ottaen tarkoitettiin. Ehkäpä juttuja ihan siitä jolkapäiväisestä työstä, sen lisäksi, että lehdessä voi olla myös juttuja uraauurtavista tai kerran elämässä tapahtuvista konservointiprojekteista?

Parissa vastauksessa oli toive, että lehdessä olisi ”niksinurkka” ja kollegoiden vinkkejä siitä miten eri tavoin samoja asioita voi tehdä.

Yhdessä avoimista vastauksista lehden toivottiin konservoinnin AMK ja

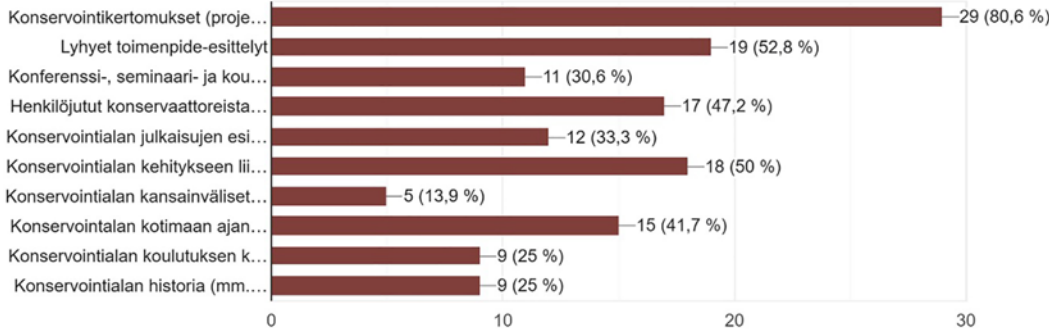
FM tasoisten opinnäytetöiden tiivistelmiä. Näitä lehdessä jo julkaistaankin ja lehden toimitus myös systemaattisesti pyytää niitä valmistuneilta konservattoreilta (AMK ja YAMK), mutta harmillisen vähän saamme opinnäytetöiden abstrakteja lehteen julkaistavaksi.

Muutamissa vastauksissa lehden nykyinen sisältö sai myös kriittistä palautetta.

Valitut fragmentit -palsta koettiin yhdessä palautteessa pitkästyttäväksi ja palstan lehtileikevalinnat epäonnistuneeksi. Kun taas toisessa palautteessa samaista palstaa keuhuttiin ja palstan koettiin tuovan konservoinnin historiaa esiin pienissä helpoissa paloissa humoristisella otteella. Kukapa olisi arvannut, että Konservaattori-lehden yksittäinen pieni palsta voi herättää

Lehden sisällöstä minua kiinnostaa eniten (valitse kolme kiinnostavinta aihetta):

36 vastausta

näin kuumia tunteita molempiin suuntiin!

Yhdessä palautteessa toivottiin lehden sisällön olevan huomattavasti kunnianhimoisempaa ja vaihtelevampaa. Kun taas toinen vastaaja oli ihan tyytyväinen lehden tämän hetkiseen sisältöön ja lehden nykyinen linja koettiin hyväksi ja että juttuja voisi olla kevyemmälläkin tyylillä.

Muita avoimen vastauskentän yksittäisiä toiveita ja ideoita lehden sisältöön:

- Juttuja konservaaattorin roolista ja asemasta erilaisissa organisaatioissa ja rooleissa (määräaikainen, yrittäjä, harjoittelija. Resurssien vaikutus työhön.).
- Enemmän henkilöjuttuja tekijöistä ja opettajista.
- Muovien konservointi.
- Onnistuneiden konservointitapausten lisäksi juttuja opettavaisista mokista.
- Parviällyn hyödyntäminen: juttuja ratkaisua odottavista konservointipulmista.
- Matkakertomukset.
- Projektikuvaukset.
- Konservointikertomukset.
- Haastatteluita ammattilaisilta jotka työskentelevät konservaatoreiden kanssa.

Pyysimme palautekyselyssä myös mahdollisia uusia ideoita lehdessä toistuvasti julkaistavaksi palstaksi. Kysymykseen " Minulla on idea toistuvaksi palstaksi lehteen" tuli viisi vastausta:

- Mitä konservoinnin jälkeen, erilaisia näkökantoja aktiiviuran jälkeen.
- Moderniin taiteeseen ja materiaaleihin keskittyvä palsta, esimerkiksi muovit.
- Konservaaattorin työpäivä-palsta, jossa esiteltäisiin aina yhden konservaaattorin työpäivä.
- Konservaaattori-lehden arkistosta poimittua, eli vanhoja juttuja ja ohjeita.
- Sarjakuva.

Palaute Konservaaattori-lehdelle

Palautekyselyn viimeisessä osiossa sai vielä halutessaan jättää vapaata palautetta lehden nykyisestä toiminnasta ja sisällöstä. Moni vastaaja kiitteli lehden toimintaa ja koki lehden olemassaolon tärkeänä symbolisena asiana konservointialalle. Lehden ulkonäköä keuhuttiin kauniiksi ja tyylikkääksi. Lehden koettiin parantuneen vuosien myötä. Lehden työryhmälle, nykyiselle ja menneiden vuosien tekijöille annettiin kiitosta ja toivottiin kovasti, että lehden toiminta jatkuisi edelleen tulevaisuudessa.

Lehden koettiin edes jollain tapaa yhdistävän hajallaan olevaa ammattiryhmää, toimivan alustana jonka kautta kuulemme mitä muille konservaatoreille kuuluu ja luovan sillä tavoin yhtenäisyyden tunnetta. Joku vastaa jista koki, että jutuissa toistuvat samat teemat ja museot, ja että lehti ei vastaa suomalaisen konservointikentän monipuolisuutta. Ja että lehden sisällön perusteella konservointiala vaikuttaa jumittuneen paikoilleen ilman kehitystä ja näköaloja. Palautteen antaja koki että tarvitaan ravistelua, herätelyä ja uusia ajatuksia.

Kaikki haluavat lehden, mutta missä kirjoittajat?

Lehden työryhmä kiittää jokaista kyselyyn vastannutta! Monin paikoin vastaukset vahvistivat jo olemassa olevia käsityksiämme kysytyistä asioista. Saimme myös mukavasti uusia ajatuksia joita hyödyntää lehden toiminnassa.

Lopuksi on muistutettava, että Konservaaattori-lehti on sisällöltään täysin tekijöidensä näköinen ja lehden tekijöinä voivat toimia kaikki halukkaat konservaaattorit. Lehden on tarkoitus olla alusta, jolla konservaaattorit työpaikkaan, saavutuksiin tai uran pituu-

teen katsomatta voivat kertoa työstään muille konservaatoreille. Lehdessä julkaistavien juttujen on tarkoitus tulla kentältä, konservaatoreilta konservaatoreille kirjoitettuna.

Jos lukijana koet, että lehti on jämähtänyt paikoilleen, voisitko sinä olla juuri se joka ravistelee lehteä ja luo uusia kunnianhimoisempia näköaloja kirjoittamalla lehteen? Haastattele kollegaa, kirjoita omasta kiinnostavasta konservointiprojektistasi tai opinnoistasi. Ehkä teet tutkimusta tai pääset työssäsikin kokeilemaan uusia konservointimenetelmiä ja tekniikoita? Kirjoita siitä lehteen, takaamme että lukijoiden kiinnostus on taattu. Tai ehkä kaipaat enemmän "tavallisten konservaatoreiden" kuulumisia, työpäivän esittelyä? Kirjoita oman työsi arjesta tai hyvinkin tavalliselta tuntuvasta työtehtävästä tai projektista, ehkäpä joku kollega saa uusia ideoita ja näkökulmia tai vertaistukea omaan työarkeensa. Oletko epävarma omista kirjoitustaidoistasi tai juttuideasi sopivuudesta lehteen? Ota toimitukseen yhteyttä matalalla kynnyksellä, ratkaisemme asian yhdessä. Jos meillä konservaatoreilla ei ole enää mitään toisillemme jaettavaa, ei lehden toimintaan ole enää tarpeellista.

Kyselyyn vastattiin anonyymisti, joten emme pysty esittämään tarkentavia kysymyksiä palautetta ja ehdotuksia jättäneille. Lehden työryhmälle saa halutessaan tarkentaa toiveita ja ideoita sähköpostilla osoitteeseen pkllehti@protonmail.com.

Milla Koistinen

Kirjoittaja on paperikonservaaattori (AMK) ja työskentelee Vantaan kaupunginmuseolla projektityöntekijänä.

KIRJOITA LEHTEEN

Konservaaattori-lehti on Pohjoismaisen konservaaattoriliiton Suomen osasto ry:n kaksi kertaa vuodessa julkaisema jäsenlehti. Lehdessä julkaistaan monipuolisesti artikkeleita kulttuuriperinnön säilyttämiseen liittyvistä aiheista mukaan lukien konservointialan kehitys ja tutkimus, uudet konservointimenetelmät, ennaltaehkäisevä konservointi sekä aihepiiriä koskevat ilmiöt, tapahtumat ja eri tahojen yhteistyö niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.

Konservaattori-lehden on tarkoitus toimia alustana jolla konservaattorit voivat viestiä kollegoilleen työstään. Lehden sisältö koostuu toistuvista palstoista sekä jutuista joita toivotaan lehteen konservointia opiskelevilta, jo alalla työskenteleviltä sekä eläköityneiltä konservoinnin ammattilaisilta. Lehti ilmestyy kaksi kertaa vuodessa. Lehden työryhmä koostuu PKL:n jäsenistä jotka työskentelevät toimituksessa lehden käytännön työn koordinoinnin parissa, välillä myös juttuja itse kirjoittaen. Lehden toimintaan ovat tervetulleita mukaan kaikki PKL:n jäsenet jäsenluokasta riippumatta. Voit liittyä toimitustyöhön, tarjota kirjoittamaasi juttua tai ehdottaa juttuideoita tai aiheita toistuvalle palstalle. Lehti on juuri sen näköinen minkälaiseksi sisällön toteutukseen osallistuvat sen muovaavat. Toimitukseen voi ottaa yhteyttä matallalla kynnyksellä.

Kirjoitusohjeet löydät konservaattori-liiton verkkosivuilta. Sivustolta löydät myös aiemmin julkaistut Konservaattori-lehden numerot, jotka ovat vapaasti luettavissa.

Konservaattori-lehti someen?

Lehden toimituksessa on pohdittu jo jonkin aikaa lehden tulevaisuutta. Toistaiseksi lehden toiminta jatkuu, niin kauan kuin toimituksessa on riittävästi vapaaehtoisia ja konservaattoreilta tulee lehteen juttuja. Toimituksessa on pohdittu onko aika ajanut lehden ohi, toisaalta lukijapalautteissa ja koulutuspäivien palautteissa toistuva teema on halu kuulla mitä kollegat tekevät päivittäisessä työssään ja kuulla alan kehityksestä. Tällaiset jutut ovat siis toivottuja ja tervetulleita lehteen. Mutta sen lisäksi olemme pohtineet olisiko esimerkiksi videon tai kuvasarjan ja lyhyen tekstin muodossa sosiaalisessa mediassa julkaistut jutut osa lehden rinnalla tapahtuvaa toimintaa tulevaisuudessa? Koetko, että esimerkiksi omasta työpäivästä olisi helpompi kertoa videon tai kuvasarjan muodossa lehteen kirjoittamisen sijaan? Syvemmin ja laajemmassa mittakaavassa konservointiprojekteista, konservointimenetelmistä- ja tekniikoista viestimiseen lehden tekstiformaatti lienee edelleen parhain julkaisumuoto.

Tässä suhteessa lehden olemassaolo olisi yhä tarpeellinen, mikäli juttuja vain tarjotaan kentältä lehdelle.

Tällä hetkellä PKL:n somesta vastaa yhdistyksen tiedottaja, ja sisältö on pääasiassa keskittynyt ajankohtaisista liiton asioista viestimiseen. Lehdellä ei ole omaa erillistä sosiaalista mediaa. Lehden rinnalla julkaistavan ja samanhenkiseen sisältöön keskittyvän somesisällön toteuttaminen on hyvinkin mahdollinen kehitysidea, mikäli jäsenistä löytyy aiheesta innostuneita työn toteuttajia. Mikäli aihe kiinnostaa sinua, voit ottaa yhteyttä lehden toimitukseen. Huomautamme, että lehden nykyisellä työryhmällä ei ole resursseja toteuttaa somesisältöä tässä mittakaavassa.

KONSERVAATTORI

**TIETO
EI LEVIÄ
OSMOOSILLA**
kirjoita lehteen

KIRJAUUTUUS!

POLYSAKKARIDIGEELIT PAPERIKONSERVOINNISSA – Johdatus gealien soveltavaan käyttöön kosteudelle herkkien konservointikohteiden konservoinnissa

Paperikonservaattorin työssä ollaan usein ongelmallisessa tilanteessa, jossa vastakkain ovat vesikäsitteilyn edut ja haitat. Riskin saattavat muodostaa kohdemateriaalin ominaisuudet, vauriot tai merkintäaineiden tuomat haasteet. Konservaattorin pitkästä työkokemuksesta ja materiaalien huolellisesta testaamisesta huolimatta työn äärellä voi olla haastavaa arvioida vesikäsitteilyn todellista vaikutusta kohteelle.

Polysakkaridigeelit mahdollistavat merkäkäsitteilyn konservointikohteelle, jota ei haluta käsitellä suoraan vedellä. Ne mahdollistavat herkkien kohteiden pesun tapauksissa, joissa allaspesu on poissuljettu. Puhdistuskäsitteilyjen lisäksi gealien avulla voidaan nostaa kohteen pH:ta sekä tuoda muita vaikuttavia aineita kohteeseen.

Oppaamme sisältää katsauksen kansainväliseen tutkimukseen, taustoittaa ilmiöiden kemiallista perustaa ja tarjoaa lisäksi konservaattorien kokemuksia eri menetelmistä.

Oppaan ovat laatineet paperikonservaattori Anna Aaltonen ja kemisti Santeri Feodorow Ilona Osaran ja Jaakko Kuuselan asiantuntevalla avustuksella.

Kulttuuri-
perintöömme
säilyttämässä
jo vuodesta
1985.

www.museoidenhankintakeskus.fi

Tilaukset verkkokaupastamme:
www.museoidenhankintakeskus.fi
hintaan **45** euroa.

Museoiden
hankintakeskus